preciza însă cînd se vor concretiza aceste intenții. După ce a trăit timp de 20 de luni sub regimul stării excepționale, cu alte cuvinte al monarhiei absolute, Marocul poate oare să facă azi drumul invers, și să regăsească instituțiile și embrionul de viață democratică pe care le-a cunoscut în urmă cu cinci ani ?

Discursul tronului este neprecis, însoțit de rezerve și nu arată esențialul, adică în ce sens se va efectua revizuirea Constituției. Se știe că regele este preocupat de multă vreme să reînsuflețească viața politică a țării, să aducă în guvern anumite formațiuni sau personalități, și — poate — să scape și de tovărășia compromițătoare a ministrului său de interne. Dar partidele de opoziție pot fi tentate să vadă în această deschidere — în aparență liberală — un nou vicleșug al regelui și să considere că este derizoriu să se recurgă la voturile alegătorilor într-o țară unde nu se șovăie să se lichideze conducătorii opoziției.

Aceasta va fi, fără îndoială, reacția Uniunii Naționale a Forțelor Populare (U.N.F.P.), care nu intenționează să sprijine o consultare populară atîta timp cît generalul Oufkir, ministrul afacerilor interne, va păstra conducerea administrației. Cît despre partidul Istiqlal, el nu ar fi pe deplin satisfăcut decît dacă referendumul anunțat ar fi urmat de noi alegeri legislative — ceea ce nu se precizează — și dacă regele ar manifesta mai multă fermitate în revendicările sale teritoriale.

În această privință, declarațiile lui Hassan al II-lea sînt, de asemenea, echivoce, și pot tot atît de bine să anunțe o nouă încordare la frontieră sau să exprime voința de temporizare, reamintind concomitent drepturile teritoriale ale Marocului. Algerienii, de pildă, deosebit de sensibili în prezent la inițiativele Rabatului, au interpretat drept o amenințare apelul regelui Marocului către U Thant în legătură cu controlul asupra armamentelor celor două țări. Spaniolii, în schimb, au fost mai degrabă ușurați văzîndu-l pe suveran că se adresează „prietenului" său, generalul Franco, pentru a revendica, în termeni foarte diplomatici, zona Ifni, limitîndu-se la o amînare în ce privește Sahara spaniolă.

Discursul tronului confirmă, de asemenea, faptul că în cursul recentei sale vizite în S.U.A., Hassan al II-lea nu a primit numai subvenții și arme, dar și „sfaturi" din partea unui protector din ce în ce mai influent : sfatul de a nu tulbura ordinea la frontierele Marocului riscînd ca, în caz contrar, să-și piardă creditul peste Atlantic ; sfatul de a nu compromite importantele interese americane din Sahara spaniolă prin provocarea unei situații instabile în această zonă.

(...) Dar regele are, poate, un alt motiv de a căuta să iasă din izolarea în care se află regimul său din cauza stării excepționale : peste cîteva săptămîni reluarea procesului Ben Barka riscă să provoace din nou încordare în relațiile dintre Rabat și Paris, ceea ce a convins monarhia să caute, în lipsa unei „uniuni naționale" imposibil de realizat, un sprijin politic mai larg în țară.

profil

OSCAR GESTIDO,

președintele Republicii Orientale Uruguay

Tradiționala zicală „Como Uruguay no hay" („Nu-i alt loc pe lume ca Uruguayul") nu mai poate fi rostită la Montevideo, decît, poate, cu un anumit regret. Căci dificultățile economice prin care trece țara sînt dintre cele mai mari. „Colegiul", format din 9 membri (reprezentanți ai partidelor Blanco și Colorado), n-a reușit, prin măsurile luate, să îmbunătățească situația economică. „Această țară este prea mică pentru a avea 9 președinți", declara, cu cîtăva vreme în urmă, o personalitate politică uruguayană. Fraza exprima, întrucîtva, concluzia multor cercuri politice în sensul că sistemul „colegial", introdus în Uruguay cu 15 ani în urmă, nu mai corespundea. În toamna lui 1966, înlocuirea vechiului sistem de guvernămînt cu cel prezidențial a fost supusă aprobării populației prin referendum, iar la 28 noiembrie, uruguayenii își desemnau președintele în persoana lui Oscar Daniel Gestido, general de aviație în retragere. Și tot în aceeași zi, fostul general împlinea vîrsta de 65 de ani.

Fiul zidarului devenit antreprenor Antonio Gestido, „a obținut onorurile publice fără a abdica de la spartanele sale obiceiuri" (Visión). La 16 ani intră la școala militară. În aprilie 1922 este numit locotenent la școala militară a aviației, unde, avansat între timp căpitan, rămîne pînă în 1932.

Este numit succesiv atașat militar — pentru aviație — pe lîngă ambasada Uruguayului la Paris (1932—1934), general (1949), comandantul șef al aviației (1951), șeful statului major general (1955).

Retrăgîndu-se din armată, va fi președinte al căilor ferate, director al societății aeriene de stat „Pluna" și președinte al Comisiei naționale de ajutor pentru sinistrații de pe urma inundațiilor din 1959.

Membru al partidului Colorado (exponent al burgheziei industriale și comerciale), Oscar Gestido a ocupat, timp de trei ani (din 1962), unul din cele trei posturi ce reveneau partidului său în Consiliul Național de guvernămînt.

Ideile economice ale noului președinte par, așa cum le definea „The Scotsman", „simple și pragmatice". După cum el însuși declara, „uruguayenii trebuie să-și înfrunte realitatea economică" și să fie preocupați de însănătoșirea financiară a țării, ca și de impulsionarea dezvoltării economice. Vicepreședintele țării, fostul deputat și publicist, Jorge Pacheco Areco, întărea : „Trebuie să producem mai mult. Dar este necesar să fim mai întîi conștienți de faptul că sîntem o țară plină de datorii, sărăcită, care nu trebuie să se eschiveze de a recunoaște acest lucru".

Unul din primele obiective ale lui Gestido pare a fi reglementarea administrației publice. De asemenea, programul noului președinte prevede o serie de măsuri cum ar fi intensificarea dezvoltării industriale, frînarea procesului inflaționist și a deficitului balanței de plăți etc.

Noul guvern s-a angajat să acționeze, pe plan extern, pentru respectarea dreptului poporului uruguayan la autodeterminare. Iar la recenta conferință O.S.A. de la Buenos Aires, Uruguayul a fost printre cele 11 țări care au votat împotriva creării unor forțe militare interamericane.

R. D.

fișier

Din activitatea A.D.I.R.I.

Recent, secția de drept internațional a Asociației de drept internațional și relații internaționale (A.D.I.R.I.) a organizat o masă rotundă, în cadrul căreia prof. univ. L. Takacs a expus referatul „Cu privire la raporturile juridice ale organizațiilor internaționale".

„Recunoașterea calității de subiect de drept internațional al unora din organizațiile internaționale guvernamentale — subliniază autorul comunicării — este astăzi un punct de vedere suficient consolidat în știința dreptului internațional. Mai puțin elucidate sînt însă consecințele juridice ce decurg din această teză cu privire la caracterul raporturilor juridice pe care acest nou subiect de drept internațional le va putea promova prin prezența sa activă în comunitatea internațională".

Multiplicarea și diversificarea din ce în ce mai mare a relațiilor internaționale au făcut să crească rolul și importanța organizațiilor internaționale create prin voința suverană a statelor. De la organizații cu caracter universal, cum este Organizația Națiunilor Unite, care îmbrățișează o largă arie de categorii de probleme, pînă la cele cu caracter local, cu un număr restrîns de membri și cu un domeniu de activitate cu totul particular, o gamă largă de organizații își desfășoară activitatea în sfera relațiilor internaționale.

Aspectul principal al organizațiilor internaționale și anume faptul că ele sînt create, de regulă, pentru a servi într-o formă organizată necesităților de colaborare între statele membre, face — așa cum arată prof. Takacs — ca cea mai mare parte a relațiilor organizațiilor internaționale să se desfășoare în cadrul intern al acestora. În referat se subliniază în mod deosebit faptul că o bună parte a raporturilor organizațiilor internaționale are loc între statele membre ale acestora, în cadrul și formele prevăzute de actele lor constitutive.

Totodată, aceste organizații participă la viața internațională intrînd în raporturi cu alte organizații sau state. Din dezbaterile ce au avut loc, a reieșit că aceste raporturi, concretizate într-o serie de convenții internaționale, acorduri etc. sînt guvernate, ca și raporturile dintre state, de normele dreptului internațional. Totuși, s-a subliniat că, spre deosebire de state care au o capacitate deplină, organizațiile internaționale își desfășoară activitatea în limitele necesare realizării scopului pentru care au fost create. Aceasta explică de altfel și sfera de raporturi internaționale mult mai restrînsă a organizațiilor internaționale în comparație cu aceea a statelor.

C. MIHAILA

poșta redacției

NOI RĂSPUNSURI LA ANCHETA NOASTRĂ

Ilie Cojocaru, comuna Chilia Veche, raionul Tulcea. **Citãm din scrisoarea dv.: „Citesc cu mult interes articolele închinate contribuției statului nostru la menținerea păcii în lume, la prietenia și colaborarea între țări ca și articolele consacrate vizitelor făcute de reprezentanți de seamă ai României în multe țări din Europa, Asia, Africa. Sînt de acord cu acei cititori ai revistei care au cerut restrîngerea sau chiar suprimarea unor rubrici de interes mai restrîns, nejustificînd o apariție permanentă, ca de pildă «Presa acum 50 de ani».**

Nu sînt însă de acord cu acei cititori care solicită articole despre sport, filatelie, medicină etc., probleme care nu au nimic comun cu politica externă".

Cum problemele ridicate de dv. în continuarea scrisorii cer răspunsuri prea ample pentru a-și găsi locul la „Poșta redacției", citiți articolele din numerele viitoare ale revistei în care vor fi abordate.

Sandu Sipoș, Timișoara. **Înlocuirea rubricii „Lumea într-o săptămînă" prin „Mersul evenimentelor" nu înseamnă, după cum puteți constata, eliminarea din revistă a corespondențelor și articolelor din care era formată. Ținînd seama de cererile multor cititori, noi ne propunem să oferim, din primele pagini ale revistei, o vedere de ansamblu asupra săptămînii internaționale, cu trimiteri la articolele din celelalte pagini consacrate principalelor probleme ale actualității.**

I. Cîrciumaru, comuna Bîrca, raionul Băilești. **Așadar, vă interesează cu precădere articolele care reflectă prestigiul internațional al României, rubricile „Reportaj pe glob" și „Contrapunct", precum și „Poșta redacției". Vom ține seama de propunerile dv.**

În ceea ce privește problema pe care o ridicați, nu a intervenit nici o schimbare. Denumirea corectă este cea transcrisă de dv. și ea a fost aceeași întotdeauna.

Chiril Ștefănescu și preot Florea Chișcan, comuna Comănești, raionul Gura Humorului. **Din lunga listă de teme sugerate de dv., consemnăm un reportaj care să reconstituie asasinarea președintelui Lincoln, relatări despre conferințele de la Teheran, Ialta, Potsdam, evocarea luptelor de la Mărășești, Verdun, de pe Somme, prezentarea unor figuri de diplomați români din trecut în articole ca acela consacrat Elenei Văcărescu, noi articole despre Nicolae Titulescu, despre politica Vaticanului, despre evenimentele din Indonezia.**

Scrierea unor titluri cu literă mică este un procedeu grafic modern la care nu intenționăm să renunțăm.

Grigore Marcu, Zalău. **Consemnăm cererea dv. ca rubrica „Pe urmele istoriei" să-și găsească locul în revistă la intervale nu mai mari de două-trei numere. Vom ține seama și de celelalte sugestii.**

Marian Antonescu, București. **Interesul dv. îndreptîndu-se în special spre rubrica „Pe urmele istoriei", era de așteptat ca și propunerile pe care ni le faceți să aibă aceeași orientare. Cum temele pe care ni le sugerați cuprind o perioadă care începe cu revoluția franceză și ajunge pînă după cel de-al doilea război mondial, e lesne de înțeles că nu le vom putea traduce în viață decît treptat.**

Cît despre speranța dv. că „surpriza" pe care am făcut-o cititorilor noștri prin publicarea extraselor din „Moartea unui președinte" va fi urmată de altele similare, tot ce vă putem spune este că ne vom strădui să n-o dezamăgim.

Ilie G. Stanciu, comuna Cazasu, raionul Brăila. **Notăm, dintre propunerile dv., ideea de a se evoca în paginile revistei momentul invadării Norvegiei de către trupele naziste și evenimentele care au precedat agresiunea împotriva Poloniei.**

I. M. Preda, București. **După cum am arătat și cu alte prilejuri, faptul că publicăm răspunsurile cititorilor la ancheta noastră nu echivalează cu un angajament implicit de a ne însuși toate ideile cuprinse în ele. Acest lucru nici n-ar fi cu putință, propunerile fiind uneori contradictorii. Ca atare, vă asigurăm că nu există nici un risc să ne ghidăm după sugestii care ar putea avea ca rezultat schimbarea profilului „Lumii". Ea este și va rămîne o revistă de politică externă.**

M. Zargiu, Piatra Neamț. **Ideea dv. de a ilustra articolele și reportajele cu hărți este justă și de altfel așa și procedăm atunci cînd subiectul abordat o cere.**

Problemele care vă interesează sînt tratate în mod curent în revista noastră.

„CONTRAPUNCT"

Alexandru Poinar, Salonta-Crișana. **Vă felicităm pentru vîrsta foarte tînără de la care, după cum rezultă din amintirile dv. de lectură, ați început să urmăriți presa. Dacă vreți să scrieți și dv. foiletoane, nu trebuie să vă descurajeze faptul că nu vă aflați, ca Art Buchwald, în situația de a fi martor ocular al faptelor care formează obiectul pamfletelor sale. Unele dintre cele mai izbutite foiletoane ale acestui umorist au teme inspirate din realitatea altor țări decît Statele Unite (Vietnamul de sud, America Latină etc.). Talentul foiletonistului se vădește în capacitatea de a sesiza și pune în evidență aspectele paradoxale sau grotești ale unor fapte și întîmplări care altora le pot părea lipsite de haz. Punctul de vedere al prietenului dv. este, după părerea noastră, lipsit de obiectivitate.**

„MOARTEA UNUI PREȘEDINTE"

Zsolt Kövessi, Călan. **Probabil că procurorul Garrison v-ar fi recunoscător pentru ideea că hemoragia cerebrală a „martorului" său principal a putut fi provocată cu ajutorul unui extinctor de incendiu, după sistemul folosit de unii gangsteri și descris în articolul „S-a întîmplat la Chicago..." publicat în revista „Lumea" în nr. 10/1966. Pentru moment, noi preferăm să nu ne pronunțăm asupra anchetei întreprinse de procurorul din New Orleans. În Statele Unite nu este luată în serios de ziare, care văd în ea o înscenare pusă la cale de un procuror dornic de publicitate. (Vedeți în acest sens și foiletonul lui Art Buchwald „Domnul procuror dis-trictual", apărut în numărul precedent al revistei noastre.)**

Notăm că doriți să citiți mai multe articole despre țările africane în curs de dezvoltare și despre lumea arabă.

Traian Săsărman, Oradea. **Traiectoria glontelui sau a gloanțelor cu care a fost asasinat președintele Kennedy face în Statele Unite obiectul unor controverse prea ample pentru a putea fi rezumate aici. Pe măsură ce în S.U.A. au apărut diverse cărți în care erau avansate ipoteze diferite în această privință, noi le-am expus în coloanele revistei.**

Prevederile principale ale Tratatului de stat cu Austria au fost prezentate în „Lumea" la cea de-a 10-a aniversare a semnării lui. Cartea lui Mark Lane, „Judecată pripită", urmează să apară, după cîte sîntem informați, și în limba română.

O PRECIZARE BINEVENITĂ

Cred că sînt necesare cîteva precizări suplimentare cu privire la moartea și recordurile lui Campbell, despre care a întrebat dr. Octavian Nuțiu și căruia i s-a răspuns la „Poșta redacției" în „Lumea" nr. 10 (175). În nota publicată de dv. se afirmă că la 4 ianuarie 1967 și-a găsit sfîrșitul Malcolm Campbell, ceea ce nu corespunde realității. Persoana cu acest nume a murit încă din anul 1948 în patul său de acasă, după ce fusese aproape două decenii așul marilor viteze pe uscat și pe apă. Cel care a dispărut la începutul anului curent în lacul Coniston din Anglia se numea Donald și era fiul lui Malcolm Campbell.

Performanța urmărită de Campbell în ianuarie (depășirea vitezei de 300 mile pe oră) este numită în răspunsul din „Lumea" un record mondial. Termenul este impropriu, deoarece acțiunile întreprinse de cei doi foști sportivi englezi, tată și fiu, se înscriu în categoria numită corect record absolut de viteză. În ce constă diferența? Un record mondial pentru vehicule cu motor sau ambarcațiuni poate fi obținut numai cu mijloace tehnice strict precizate de regulament: o anumită capacitate cilindrică a agregatului de forță, un anumit combustibil, un anumit gen de start etc. Cînd este vorba de recordurile absolute de viteză, nu există nici un fel de îngrădiri privind capacitatea și genul motorului, combustibilul utilizat, forma mașinii sau ambarcațiunii. Aici pilotul poate face apel la orice formulă tehnică pentru a-și atinge scopul propus — obținerea unei viteze cît mai mari. O confuzie oarecum asemănătoare a făcut alt săptămînal, care a scris că Donald Campbell ar fi fost campion mondial de automobilism. Or, Campbell n-a luat parte niciodată la campionatele mondiale de automobilism și n-a purtat un asemenea titlu. El a evitat activitatea competițională obișnuită, deoarece suferea încă din copilărie de reumatism cardiac și medicii îi interziseseră sporturile violente (de aici provine, probabil, nedumerirea dr-ului Nuțiu, care se referă la un „atac de cord").

Ceea ce și-a putut permite totuși Donald Campbell a fost de a intra în apriga „dispută" dintre piloții englezi și americani privind obținerea celei mai mari viteze pe uscat și pe apă. El a acceptat cu sînge rece acest „risc calculat", cum îi plăcea să-l numească, atît pentru a păstra neștirbită onoarea de recordman absolut a tatălui său, cît și pentru a întregi cu o performanță de răsunet gloria sportivă a țării sale. Acțiune care i-a reușit (recordul pe apă îi supraviețuiește; cel pe uscat a fost depășit de americanul Summers în 1965) și pentru care, cu trei ani în urmă, a fost răsplătit de regina Angliei cu un titlu nobiliar.

D. LAZAR
redactor la revista „Sport și Tehnică"

Dr. Octavian Nuțiu, București. **Vă cerem scuze pentru înțelegerea greșită a scrisorii dv. care se referea într-adevăr nu la Donald Campbell, ci la tatăl său, Malcolm Campbell.**

CINE A CONSTRUIT PODUL?

Școala din Răcătău, raionul Bacău. **Podul de beton de peste Siret, de la Răcătău (Răcăciuni), a fost construit înaintea primului război mondial de societatea „Beton și Fier", prima societate românească de lucrări în beton armat, formată din inginerii T. Eremie, D. Dima și Gogu Constantinescu. Acesta din urmă a fost și autorul principal al proiectului, întocmit după teoria sa proprie referitoare la folosirea betonului armat și a calculului bolților încastrate. Podul are 9 deschideri de cîte 37 de metri și măsoară 370 de metri în lungime. Un pod asemănător, construit și proiectat de aceiași ingineri, este cel de la Adjudul Vechi.**

ANGLIA ȘI PIAȚA COMUNĂ

Maria Pană, București și Paul Dugăișescu, Craiova. **Argumentele pro și contra intrării Angliei în Piața comună au fost analizate din toate punctele de vedere în diverse corespondente din Londra, în articole publicate la rubrica „Puncte de vedere" etc. Vedeți în acest sens și articolul „Relațiile cu caracter special și rolul european neconturat" apărut în nr. 11/1967.**

STRUCTURA GUVERNULUI CONGOLEZ

Vasile Mologhianu, Roman. **Întrucît a fost constituit ca rezultat al unei lovituri de stat militare, actualul guvern congolez nu este un așa-numit „guvern de uniune națională". După naționalizarea societății „Union Minière du Haut Katanga", guvernul a semnat un acord tehnic cu această societate belgiană pentru a se asigura exploatarea în condiții optime a cuprului katanghez, în interesul statului congolez.**

lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziariștilor din
Republica Socialistă România

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

COMBINATUL PENTRU FIBRE ARTIFICIALE

ȘOSEAUA CHIȘCANI — BRĂILA

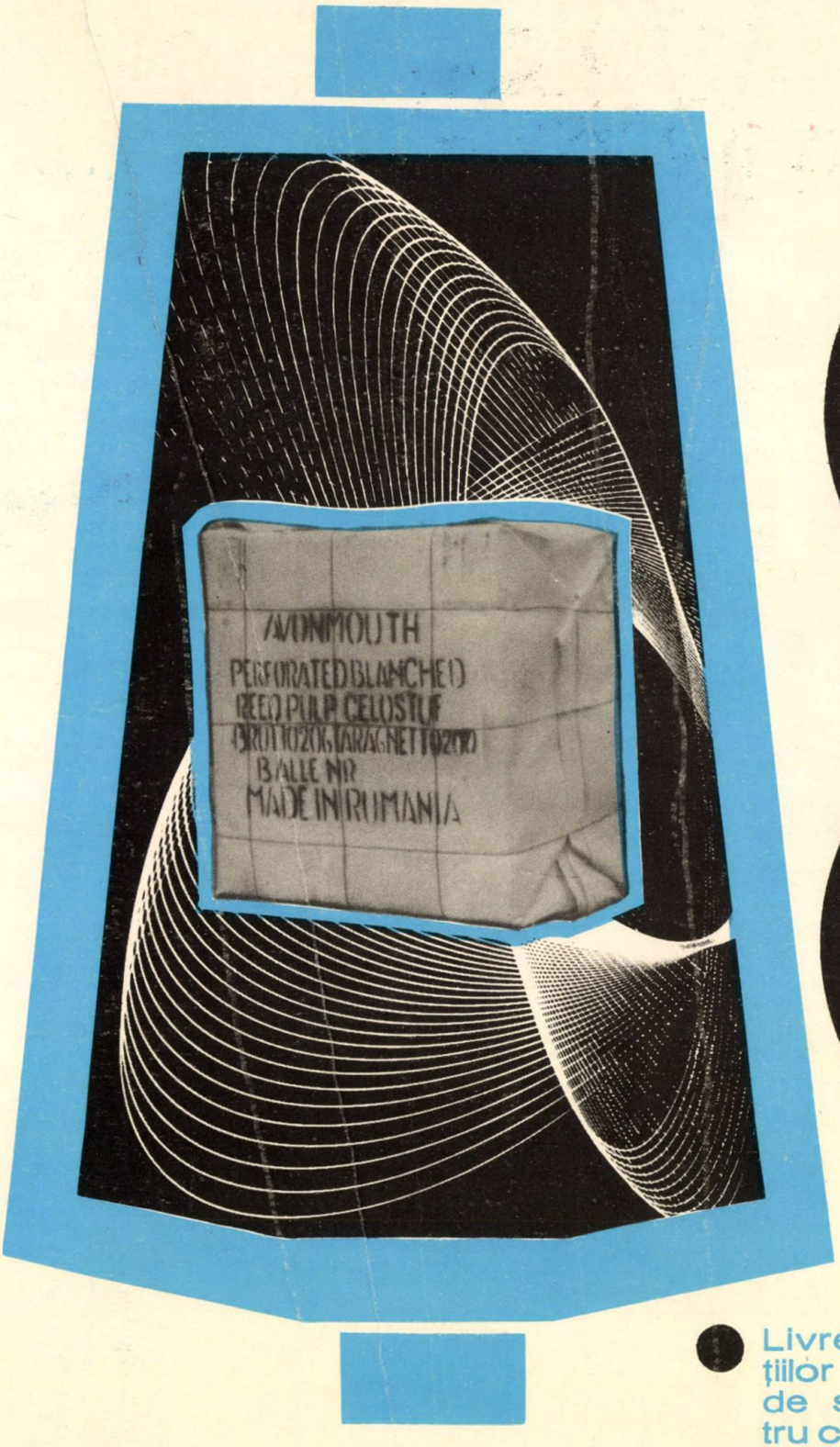

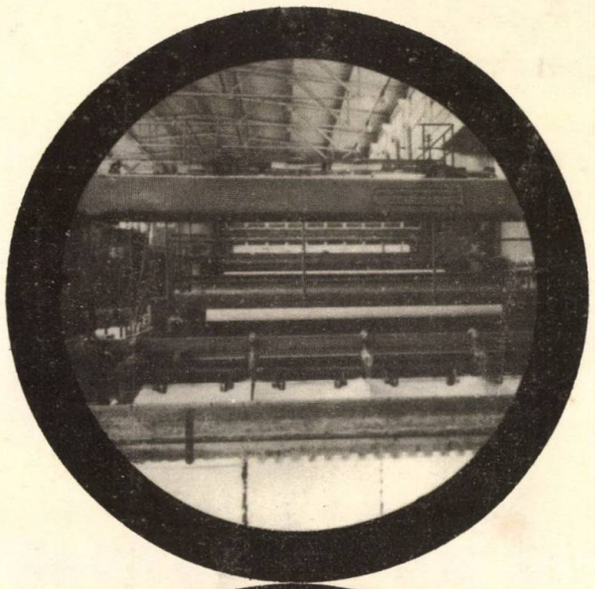

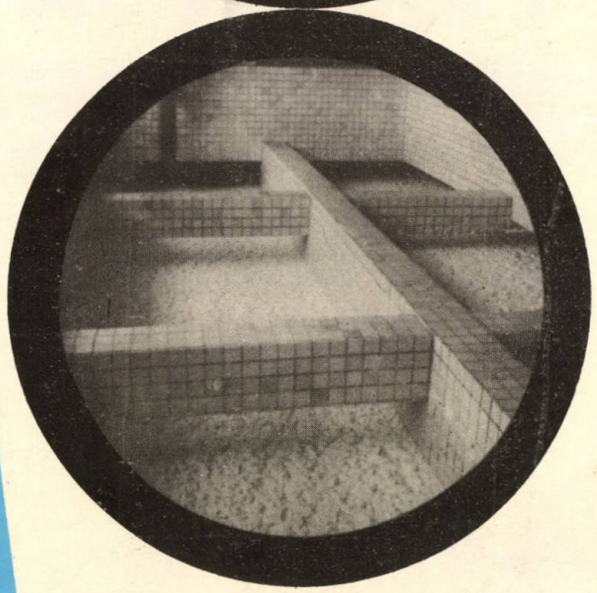

- Livrează întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor economice de stat celofibră tip lînă pentru confecționat saltele, plăpumi, perne.
- Celofibră tip bumbac pentru tapițerie, saltele, căptușeli etc.
- Comenzile se primesc la sediul unității, serviciul desfacere, telefon 2955, interior 646.

publicitate
lumea

UZINA MECANICĂ DE MAȘINI ȘI UTILAJ MINIER ■ BAIA MARE

- Celule de flotare
- Agitatoare
- Îngroșătoare
- Pompă de tulbureală și antiacide de mînă
- Filtre de vid
- Clasare spirale și cu greblă
- Colivii de extracție
- Alimentatoare diferite
- Ciururi vibratoare
- Vagonete de funiculare
- Instalații de manevrat vagonete la rampa puțului

publicitate lumea

STR. BAIA SPRIE NR. 170—TELEFON 2411

2 lei

CRIMELE APARTHEIDULUI

Reportaj pe glob
CORFU

PALOMARES:
„CAPTURA CEA MARE"

13
joi, 23 martie, 1967

lumea

săptămîna pe glob:

roma
paris
phenian
ciudad de mexico

INVESTIGAREA COSMOSULUI

Îndreptat spre soare. Pe țărmul sudic al Crimeei funcționează de curînd unul dintre cele mai mari radiotelescoape din lume. Cu ajutorul acestui aparat, specialiștii sovietici au obținut prima imagine a „regiunii active" de pe discul Soarelui.

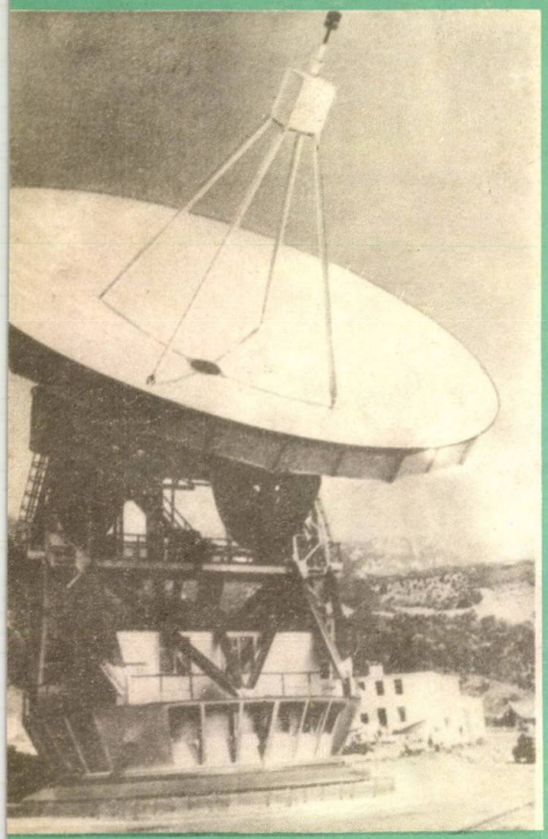

Influența erupțiilor solare asupra atmosferei terestre — aceasta este tema de studiu fixată noului satelit și observator solar O.S.O., construit de tehnicienii americani de la centrul din Goddard (statul Maryland). Satelitul se va roti în jurul său cu o frecvență de 30 de ture pe minut.

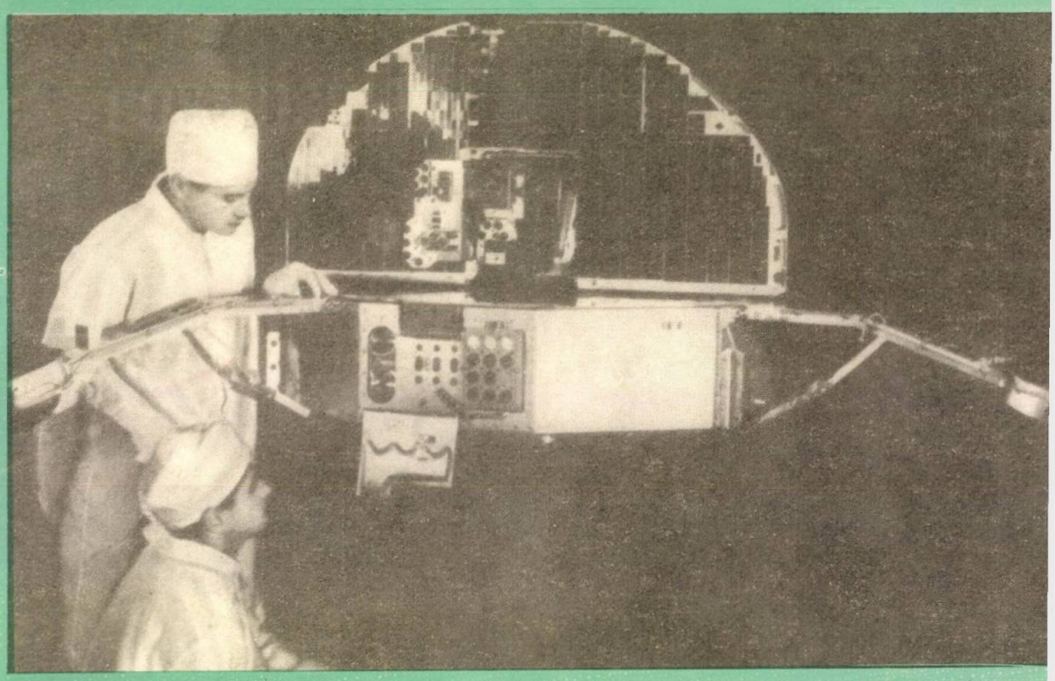

Lentile Zeiss pentru Cosmos. Cunoscuta întreprindere de aparate optice „Carl Zeiss" din Jena (R. D. Germană) a realizat o instalație complexă de observare a sateliților.

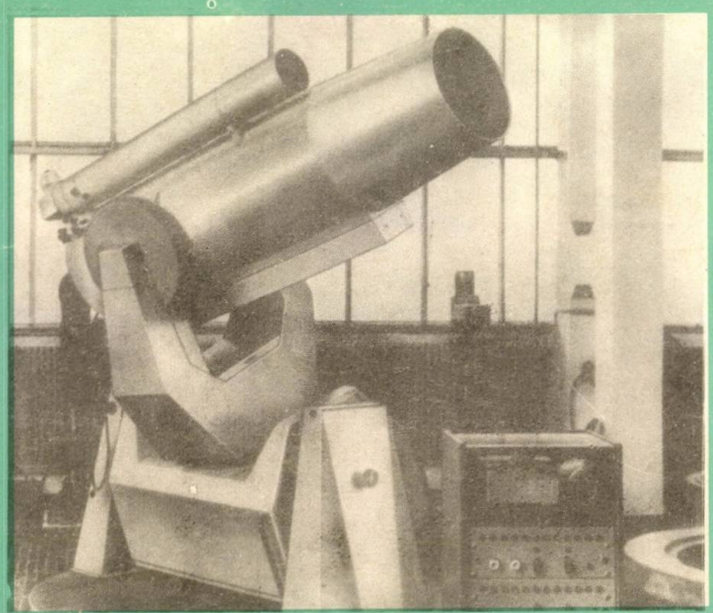

Va fi dezlegat misterul somnului subit care-i cuprinde uneori pe cosmonauți? „Martine" este chemată să contribuie la clarificarea acestei probleme. Antrenată de medici la centrul „Școlii spațiale" din Paris, mica maimuță a fost lansată în Cosmos, în capsula rachetei „Vesta", care a ridicat-o la peste 200 km altitudine.

lumea

nr. 13 (178) – 23 martie 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR
2 Contacte utile. — Guam : nouă etapă a escaladării. — Interoccidentale. — Post-electorale

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI
10 Paris — Activitate post-electorală. *Georges Dascal*
15 Roma — O vizită utilă. *Nicolae Puicea*
17 Ciudad de Mexico — Rezonanța unui act de pace. *Luis Suarez*

ARTICOLE
5 Antecedentele lui „Pacific-first". *Silviu Brucan*
7 Guam : noua conferință a escaladării. *Felicia Antip*
11 După o sută de zile. *Radu Pascal*
14 Reconstrucția Vonsanului. *I. Radu*
18 Crimele apartheidului. *Radu Varia*
20 Oamenii maya și arta lor. *Miguel Angel Asturias*

CONVORBIRI
8 Tor Gjezda despre U.N.E.S.C.O. și informația. *Cristian Popișteanu*
13 Prof. univ. Tudor D. Ionescu despre solidaritatea cu lupta eroică a poporului vietnamez. *Eugen Pop*

REPORTAJ PE GLOB
16 Afrodita între insule. C. *Alexandroaie*

CONTRAPUNCT
21 Să nu-ți uiți dinamita acasă. *Teodor Mazilu.*
Discuție la două mese. *Nicolae Minei*

PE URMELE ISTORIEI
22 Ecoul internațional al răscoalei din 1907. *Damian Hurezeanu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ
24 Dallas, noiembrie 1963 (fragmente din cartea „Moartea unui președinte" de William Manchester)
25 Captura cea mare (fragmente din cartea cu același nume de Christopher Morris)
27—31 The New York Times, New York Herald Tribune, Novoe Vremea, L'Express, Los Angeles Times

PROFIL
31 Eduard Mondlane, președintele Frontului de Eliberare din Mozambic

FIȘIER
31 Ziua timbrului O.N.U.

BREVIAR (3) • AGENDA INTERNAȚIONALĂ (4) • POȘTA REDACȚIEI (32)

VIZITA TOVARĂȘILOR NICOLAE CEAUȘESCU, ION GHEORGHE MAURER, PAUL NICULESCU-MIZIL LA MOSCOVA

La invitația Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a guvernului Uniunii Sovietice, în zilele de 17 și 18 martie s-au aflat la Moscova, într-o vizită de prietenie, tovarășii Nicolae Ceaușescu secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Paul Niculescu-Mizil au avut convorbiri cu tovarășii L. I. Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., A. N. Kosîghin, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., I. V. Andropov, secretar al C.C. al P.C.U.S., A. A. Gromiko, membru al C.C. al P.C.U.S., ministrul afacerilor externe al U.R.S.S.

În cursul convorbirilor, care s-au desfășurat într-o atmosferă sinceră, tovărășească, părțile au făcut un schimb de păreri cu privire la probleme ale relațiilor româno-sovietice, precum și cu privire la problemele internaționale actuale, inclusiv problema securității europene.

Remarcînd dezvoltarea cu succes a relațiilor româno-sovietice, ambele părți au declarat că se vor strădui să extindă și să întărească în continuare colaborarea multilaterală dintre Republica Socialistă România și U.R.S.S., în interesul popoarelor român și sovietic, să lupte activ pentru cauza păcii și socialismului în lumea întreagă.

16—22 martie Evoluția vieții politice pe glob a continuat să înregistreze în ultima săptămînă o seamă de acțiuni utile cauzei cooperării și păcii în lume, consolidării climatului de destindere în relațiile internaționale, extinderii contactelor Est-Vest. În actualitatea internațională au continuat însă, în același timp, să se exercite nefavorabil o serie de factori negativi — dintre care în primul rînd intervenția militară a S.U.A. în Vietnam — care au constituit surse de preocupare și neliniște pentru opinia publică mondială.

Contacte utile În capitala Poloniei a fost încheiat Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Polonia și R.D.G. „Tratatul — a subliniat Walter Ulbricht — denotă năzuința noastră neclintită de a face totul pentru stabilizarea situației în Europa, de a ne aduce contribuția la întărirea păcii și securității în Europa". La rîndul său, Wladyslaw Gomulka a declarat: „Prin unirea puterii noastre politice și de apărare, tratatul creează, în același timp, un cadru larg pentru dezvoltarea colaborării economice, tehnico-științifice și culturale a popoarelor ambelor state".

Tot în această săptămînă, la Praga a fost semnat Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre R. S. Cehoslovacă și R. D. Germană, încheiat pe o perioadă de 20 de ani. În tratat se relevă că cele două țări doresc să consolideze și pe viitor relațiile de bună vecinătate și colaborare multilaterală dintre ele, pe baza principiilor internaționalismului socialist; cele două părți sînt convinse că prietenia dintre R.S.C. și R.D.G. și politica celor două state contribuie la asigurarea păcii și crearea unui sistem eficient de securitate colectivă în Europa.

La începutul săptămînii trecute, la Moscova s-a încheiat vizita primului secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri, Todor Jivkov, și a altor conducători bulgari. În comunicatul dat publicității cu acest prilej se arată că în cursul convorbirilor, conducătorii P.C.U.S. și ai P.C. Bulgar au constatat întărirea prieteniei și colaborării dintre cele două partide și cele două țări.

Zilele trecute în capitala U.R.S.S. a sosit o delegație a Comitetului Central al P.S.U.G. pentru a face o vizită de prietenie. Delegația este condusă de Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane.

Sub semnul colaborării internaționale s-au desfășurat o serie de contacte, unele cu rezultate concrete, menite să contribuie la dezvoltarea relațiilor dintre statele din Est și din Vest; ministrul comerțului și navigației al Norvegiei, Kare Willoch, și-a încheiat călătoria în R. P. Polonă, o delegație parlamentară finlandeză condusă de Paavo Aitio, vicepreședinte al parlamentului, a vizitat R. P. Bulgaria, au fost semnate o serie de programe și încheiate o serie de acorduri (un nou acord comercial pe termen lung între R. P. Ungară și țările Beneluxului, un acord pe trei ani în problemele exportului de produse textile poloneze în S.U.A., un program de colaborare culturală între Norvegia și R.S. Cehoslovacă etc.). Cea mai mare parte a presei apreciază că intensificarea unor asemenea contacte între Est și Vest este de natură să contribuie la cauza păcii și cooperării internaționale.

Activitatea personalităților politice ale țării noastre care au întreprins vizite într-o serie de țări, mărturie a prezenței active, multilaterale a României pe plan mondial, se încadrează în acest context larg, de prospectare a posibilităților de extindere și diversificare a colaborării internaționale. La Berlin, tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele părții române în Comisia mixtă guvernamentală de colaborare economică și tehnico-științifică dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, a purtat convorbiri cu Julius Balkow, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.D.G., președintele părții germane în Comisia mixtă guvernamentală privind dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări.

În ultima zi a vizitei sale în Italia, președintele Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, aprecia că întrevederile și schimburile amicale de păreri avute au conturat „interesul evident al ambelor părți de a consolida ceea ce s-a înfăptuit pînă în prezent în relațiile economice dintre România și Italia și de a da un nou impuls acestor relații".

Detalii asupra desfășurării și rezultatelor vizitei — în corespondența de la pag. 15.

Cu prilejul călătoriei în Iran a ministrului comerțului exterior al țării noastre, Gheorghe Cioară, a fost semnat un acord de cooperare economică și tehnică româno-iranian. Alte acte care contribuie la dezvoltarea legăturilor de colaborare economică, culturală și științifică ale țării noastre, petrecute în ultima săptămînă le constituie încheierea, la sediul „Societății naționale algeriene de exploatare și transport a hidrocarburilor", a două contracte economice româno-algeriene, tratativele româno-sovietice cu privire la protocolul suplimentar la planul de colaborare cultural-științifică dintre cele două țări pe 1967, semnarea programului de schimburi româno-engleze în domeniile științei, în-

Standul turistic românesc la Tîrgul internațional de la Viena

Peste 7 milioane de cetățeni din R. P. Ungară au participat la alegerile de deputați în Adunarea de Stat și în organele locale.

vățămîntului și culturii pe perioada 1 aprilie 1967—31 martie 1969, constituirea Secției pentru promovarea colaborării economice iugoslavo-române din cadrul Camerei Economice Federale a R.S.F. Iugoslavia etc.

Guam - noua treaptă a escaladării „Consiliul de război din insula Guam — socotit de observatori cea mai importantă conferință militară organizată de la începerea ostilităților în Vietnam — a fost unanim apreciat drept un nou moment al acțiunii de intensificare a războiului de agresiune din Asia de sud-est.

Încă înainte de reunirea conferinței, presa arăta că semnificația acestei acțiuni privește în mod neechivoc intensificarea escaladării. „Ar fi nerealist să crezi că te poți aștepta de la conferința din Guam la altceva decît la promisiunea de continuare a escaladării" — scria „Combat". „Un nou nivel în escaladarea din Vietnam va fi probabil atins în urma conferinței de la Guam, considerâ doi senatori democrați americani Fulbright și Mansfield în cursul unei emisiuni televizate", transmitea A.F.P. (Fulbright își reafirma cu acest prilej criticile la adresa „politicii vietnameze" a Administrației).

Dr. Ahmed Sukarno părăsește Djakarta în elicopter, îndreptîndu-se spre reședința sa din Bogor, la 40 de mile sud de capitala Indoneziei

Articolul din pag. 5 face o trecere în revistă a antecedentelor politicii S.U.A. în Asia; în pag. 7 implicațiile conferinței din insula Guam.

În aceste zile poporul vietnamez își reafirmă cu tărie hotărîrea de a lupta pînă la capăt în fața intensificării escaladării americane în Vietnam. În răspunsul președintelui Ho Și Min la mesajul președintelui Johnson, din 10 februarie, dat publicității la Hanoi, se arată că poporul vietnamez nu se va supune forței, că el nu va accepta niciodată tratative sub amenințarea bombelor. „Dacă guvernul american dorește într-adevăr convorbiri — se arată în mesajul președintelui Ho Și Min — el trebuie, în primul rînd, să pună capăt necondiționat bombardamentelor și tuturor celorlalte acțiuni de război împotriva R. D. Vietnam. Numai după încetarea necondiționată a bombardamentelor S.U.A. și a tuturor celorlalte acțiuni de război împotriva R. D. Vietnam, R. D. Vietnam și S.U.A. pot duce tratative și pot discuta probleme care preocupă cele două părți".

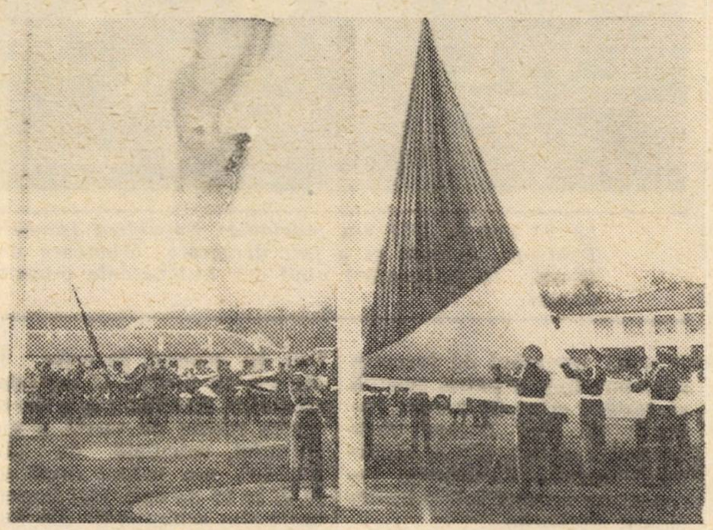

„Ceremonie de adio" la St. Germain: se coboară drapelul forțelor militare americane din Europa și se înalță drapelul francez. Cartierul general N.A.T.O. se mută...

Interoccidentale Acțiunea de retragere a celor 56 de baze terestre și 11 baze aeriene americane incluse în rețeaua bazelor N.A.T.O. de pe teritoriul Franței se desfășoară din plin, autoritățile franceze punîndu-și deja probleme în legătură cu reconversiunea acestor obiective militare. (Parte din ele — sugerează unele ziare franceze — ar putea deveni zone industriale sau așezăminte sociale).

Voluminosul dosar al discuțiilor în jurul compensării cheltuielilor de întreținere a trupelor britanice și americane pe teritoriul R.F.G. a fost iarăși pus pe rol. Bonnul a făcut o nouă ofertă Angliei, și anume, de a cumpăra mărfuri britanice în valoare de circa 40 de milioane lire în decursul unui an (propunere ce nu diferă mult de una similară făcută de Erhard în toamna trecută) care — spun observatorii — este probabil suma maximă pe care guvernul vestgerman este dispus s-o ofere. După ce guvernul R.F.G. a acceptat să cumpere bonuri de tezaur americane în valoare de 500 de milioane de dolari — adică patru cincimi din suma care se scurge anual pentru întreținerea armatei a 7-a pe Rin — cadrul tripartit tinde să se estompeze treptat, Washingtonul părăsindu-l ca un partener satisfăcut lăsînd loc discutării problemelor în suspensie între Londra și Bonn.

Post electorale În zilele următoare încheierii actului electoral francez, președintele de Gaulle a primit pentru consultări o serie de personalități politice (miniștri și extraguvernamentali) mai înainte de a proceda la elaborarea unei politici în domeniul economic și social pentru noul guvern (după cum crede „France Presse") și de a efectua o remaniere a cabinetului. Principalele surse de informare pariziene consideră că remanierea ministerială nu va avea loc decît după alegerea președintelui și Biroului Adunării Naționale, la 3 aprilie, dar, semnalează „Paris Jour".

→

breviar

15 martie

— Secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Iranului în Republica Socialistă România, Soltan H. V. Sanandaji, în audiență de prezentare.

— A părăsit Capitala, plecînd în Iran, o delegație guvernamentală a Republicii Socialiste România, condusă de Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior.

— S-a înapoiat în Capitală delegația guvernamentală condusă de Alexandru Boabă, ministrul petrolului, care, la invitația guvernului sirian, a participat la festivitățile organizate la Damasc cu ocazia zilei de 8 martie, sărbătoarea națională a Siriei.

16 martie

— Secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Ungare în Republica Socialistă România, Jozsef Vince, la cererea acestuia.

17 martie

— S-a înapoiat în Capitală delegația condusă de Mihai Suder, ministrul economiei forestiere, care, la invitația ministrului industriei ușoare al R.F. Germane, a făcut o vizită de schimb de experiență în această țară.

20 martie

— Tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele părții române în Comisia mixtă guvernamentală de colaborare economică și tehnico-științifică dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, a plecat la Berlin pentru a avea convorbiri cu Julius Balkow, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.D.G., președintele părții germane în Comisia mixtă guvernamentală privind dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări.

21 martie

— A sosit în Capitală Richard Nixon, fost vicepreședinte al Statelor Unite ale Americii, care face o vizită particulară în țara noastră.

„France Presse" opinează că miniștrii aleși deputați își vor depune probabil la 1 aprilie demisia pentru ca în cadrul votului de la 3 aprilie să nu fie privați conform legii — în calitate de miniștri — de exercitarea acestui drept. Tactica se impune pentru că — apreciază observatorii — altfel, în apropiata luptă legislativă, majoritatea guvernamentală ar putea fi pusă în dificultate. Asupra obiectivelor pe care trebuie să le urmărească forțe de stînga, Waldeck-Rochet, secretarul general al P. C. Francez se pronunță zilele trecute astfel: „A extinde consolidarea uniunii noastre cu socialiștii, a o face să progreseze pînă la concretizarea ei într-un program comun; cred că aceasta este acum perspectiva reală".

O analiză a situației politice postelectorale în Franța întreprinde corespondența de la pag. 10. O parte din semnificațiile scrutinului, îndeosebi în planul politicii externe, sînt relevate de articolul lui Walter Lippmann reprodus în pag. 27.

În Olanda, deși alegerile s-au consumat de mai bine de o lună (la 15 februarie), atmosfera politică se menține la aceeași temperatură ridicată.

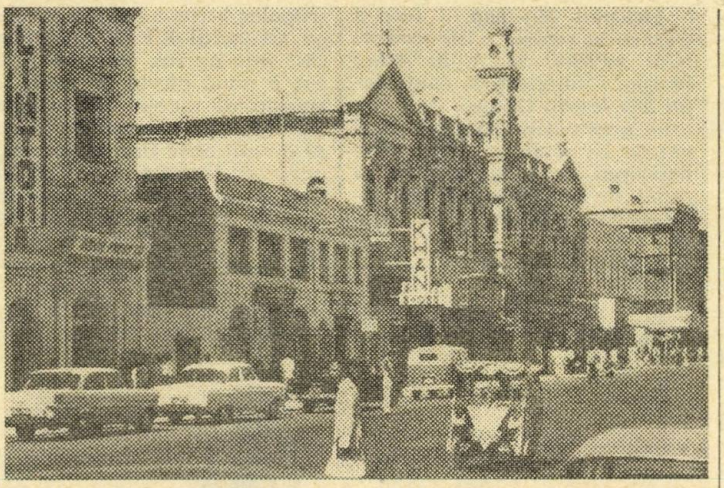

La 23 martie 1956 s-a proclamat Republica Islamică Pakistan. Această zi a fost declarată sărbătoare națională. În fotografie: unul din bulevardele orașului Caraci

O nouă încercare de formare a guvernului, a patra, menită să rezolve criza de guvern, încredințată lui Barend Biesheuwel a eșuat. (Cu o săptămînă înainte, Biesheuwel înregistrase un eșec într-o însărcinare similară.)

În India, aflată de asemenea în perioada post-electorală, a fost definitivată configurația noului cabinet. Dacă veteranii din guvern și-au păstrat, în general, locurile, 10 din cei 19 titulari ai departamentelor sînt noi (cu toate acestea media de vîrstă a guvernului, calculată de „Le Monde", n-a scăzut decît de la 57 la 55 de ani). Mai importante sînt schimbările din formația miniștrilor de stat și a secretarilor de stat — se pare că aici s-a tradus în principal promisiunea pre-electorală a Indirei Gandhi de a înnoi cabinetul prin promovare de tehnicieni.

Consecință a unui act electoral, deși mai îndepărtat, poate fi considerată și instalarea noului președinte al Braziliei Costa e Silva, ales la 3 octombrie 1966. Dacă în urmă cu un an mareșalul Castelo Branco și-l alegea ca succesor pe mareșalul Costa e Silva convins că-i va continua linia politică, astăzi observatorii apreciază că opțiunile noului regim ar putea suferi corective. (Noul președinte n-a făcut deocamdată declarații de principiu dar cu cîteva luni în urmă își exprima părerea că „politica regimului Branco n-a dat rezultatele scontate" și, în consecință, consideră că se impune revizuirea ei.)

În această problemă, materialul din pag. 12.

18 martie a fost o zi electorală prin excelență africană. Populația Somaliei franceze s-a prezentat la urne pentru a se pronunța fie în favoarea independenței țării, fie pentru rămînerea sub jurisdicție franceză. Ca și în cazul precedentului referendum, din 1958, urnele actului electoral de la 18 martie au înregistrat un număr mai mare de buletine de culoare albastră — care se pronunțau în favoarea menținerii statu quo-ului teritoriului. Prevederile viitorului statut al Somaliei franceze, anunțat deja în linii mari de autoritățile de la Paris, ar urma să prevadă formarea unui guvern autonom, răspunzător în fața unei adunări alese care să gireze problemele locale (în afară de cele legate de politica externă, financiară și de apărare — toate de competența unui înalt comisar francez).

În Gabon, cu un an înainte de termenul stabilit, s-au desfășurat alegeri prezidențiale și legislative. Opoziția n-a prezentat candidați mai ales fiindcă principalii săi lideri s-au raliat la partidul de guvernămînt — Blocul democratic din Gabon. De la Paris, unde se află de mai multă vreme pentru tratament medical, președintele țării, Leon Mba a adresat populației în prezîua alegerilor un mesaj radiodifuzat, în care a explicat organizarea anticipată a alegerilor prin dorința sa de a asigura țării stabilitate politică. (În cadrul actualelor alegeri s-a procedat, pentru prima oară și la alegerea vicepreședintelui republicii, a cărui funcție a fost creată recent și care, conform prevederilor constituției, este succesorul șefului statului.)

O confruntare electorală care părea inițial de mai mică importanță (orice surpriză fiind considerată exclusă) a avut loc în Sierra Leone, unde partidul popular al premierului Margai, de 15 ani la conducerea țării, a pierdut poziția majoritară. Ceea ce a dus la precipitarea evoluției situației politice interne.

Corneliu VLAD

Djibuti. Populația somaleză participă la referendum

din agenda internațională

23 – 27 martie

23 martie

— Președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, își începe vizita oficială de cinci zile în Republica Arabă Unită. Este a doua vizită pe care o întreprinde în ultimii trei ani în această țară.

— Mokhtar Ould Daddah, președintele Mauritaniei, sosește la Alger, în fruntea unei delegații. Săptămînalul „Révolution Africaine", organ al F.L.N., își exprimă speranța că această vizită „va contribui la întărirea legăturilor de prietenie între cele două țări și va reafirma voința lor de a colabora pentru realizarea unității africane".

24 martie

— În Irak în cadrul „Zilei libertății" — sărbătoare națională — este aniversată retragerea țării din Pactul de la Bagdad (1959).

25 martie

— Mohamed Hashim Maiwandawal, primul ministru al Afganistanului, sosește în Statele Unite pentru o vizită de 16 zile. El va purta discuții cu președintele Johnson și alte oficialități americane.

— Proclamarea independenței Greciei (1821) — sărbătoare națională.

27 martie

— În Turcia încep întrevederile dintre Pierre Harmel, ministrul de externe belgian, și Ihsan Sabri Caglayangil, ministrul de externe turc,

— Amintore Fanfani, ministrul afacerilor externe al Italiei, se deplasează în Irak pentru o vizită oficială care se încheie la 30 martie.

— Între 27 martie și 3 aprilie, la Ulan Bator are loc cel de al IX-lea Congres al Uniunii Internaționale a Studenților.

28 martie

— Hubert Humphrey participă la conferința ambasadorilor americani în țările Europei occidentale, care are loc la Bonn. Participarea vicepreședintelui S.U.A. la această întrunire este considerată de oficialitățile Departamentului de Stat drept un fapt „fără precedent".

Antecedentele lui „Pacific first"

Ce efect are criza pactului N.A.T.O. asupra politicii americane în Asia ?

De ce în Coreea au luptat alături de S.U.A. numeroase trupe ale aliaților atlantici, iar în Vietnam nu se află nici măcar un singur soldat vest-european ?

Aceste întrebări au fost puse în repetate rînduri cu insistență — și uneori cu asprime — de către Fulbright și alți senatori în cursul audierilor organizate de Comitetul pentru relații externe al Senatului S.U.A. în ultimul an. Înalți demnitari în frunte cu Dean Rusk și McNamara, cei mai mari specialiști din universități și fundații ca George Kennan, George McBundy, Henry Kissinger, prof. Morgenthau, savantul Jerome Wiesner, experți în probleme asiatice ca prof. Fairbank, Scalapino, Rowe, generali în retragere ca Maxwell Taylor, Gavin, Ridgway, s-au perindat în fața Comitetului. Se pare însă că deși răspunsurile lor însumează trei volume cu peste 1500 pagini, semnele de întrebare au rămas. Senatorii se gîndesc acum să organizeze o nouă serie de audieri.

De fapt, această dilemă a diplomației americane are vechi rădăcini istorice și sensul ei poate fi înțeles pe deplin numai în contextul lor. Documente recent date publicității dezvăluie că în timpul celui de-al doilea război mondial, generalul Mac Arthur și amiralul King s-au opus deschiderii celui de-al doilea front în Europa, sub motiv că grosul forțelor anglo-americane trebuia aruncat împotriva Japoniei. În definitiv, nu fusese atacul de la Pearl Harbour semnalul intrării Americii în război ? Teoria lor strategică denumită *„Pacific first"* (mai întîi Pacificul) a fost cu greu înfrîntă în consiliul militar de către Roosevelt și Churchill. Cum s-a ajuns la această dilemă ?

DE LA IZOLAȚIONISM LA... INTEGRARE

Adevărul istoric este că Statele Unite au început să joace un rol de mare putere în Pacific cu mult înainte de a proclama existența unor interese vitale americane în Europa. Ele cumpărau Alaska (1867), anexau Hawaiul (1898), cucereau Filipinele (1898), se instalau în arhipelagul Samoa (1899) și decretau că Pacificul este un „lac american" într-o perioadă în care politica față de Europa era denumită încă „izolaționism".

Este, însă, tot atît de adevărat că orice istoric al S.U.A. care se respectă se ocupă în prima sută de pagini numai de europeni, iar controversa recentă dacă Lumea Nouă a fost descoperită de Columb sau de Vikingi nu face decît să mărească numărul acestor pagini la 150.

...La început au fost Bulele Papale din 1493 care dădeau Spaniei și Portugaliei drepturi „sacrosancte" asupra Lumii Noi. Englezii contestau însă aceste drepturi cu argumente mai lumești. Așa a fost înfrîngerea Marii Armade în 1588. Apoi, după o succesiune de războaie — două împotriva Olandei și patru împotriva Franței — colonizatorii englezi se instalau solid în nordul Americii.

Victoria armată a lui Washington asupra dominației britanice a fost însoțită de succesele tinerei diplomații americane în Europa, în special în Franța și Spania, care aveau toate motivele să se bucure de un eșec britanic. Dar o dată cu Declarația Independenței, Statele Unite devin izolaționiste. În cartea de căpătîi a revoluției americane *Common Sense*, Thomas Paine scria : „Adevăratul interes al Americii este să se ferească de conflictele europene".

Pentru cele trei mari forțe sociale — plantatorii din Sud, comercianții și industriașii din Nord, fermierii pionieri din Vest — care aveau să constituie osatura noii republici, războaiele de acest gen păreau nerentabile și de modă veche, mai ales că, deocamdată, aveau ceva mai bun de făcut : extinderea stăpînirii pînă la Pacific. Într-adevăr, departe de a fi neutralist sau pacifist, cum este prezentat uneori, izolaționismul avea un caracter dinamic, expansionist. Izolaționismul — scrie Max Lerner — „nu era atît de mult o chestiune de deconectare a Americii de lume, cît una de acaparare și de deplină exploatare a părții din lume care este America". *(America as a Civilisation)*.

Unele teritorii au fost cucerite cu arma, altele cumpărate cu dolari. Florida a fost invadată de armata generalului Jackson, Louisiana achiziționată de la Napoleon. Talleyrand, ministrul său de externe, cerea 25 de milioane de dolari, dar emisarul american Livingstone se tocmi aprig și o scoase la 15 milioane — cam 6 cenți pentru un hectar. „Strașnic chilipir" exclama un ziar american.

Terminînd în linii mari expansiunea pe continentul nord-american, S.U.A. devin o mare putere imperialistă. Conflictele S.U.A. cu Spania, Franța, Anglia și alte puteri europene spre sfîrșitul secolului al XIX-lea au fost cauzate îndeosebi de politica de afirmare a hegemoniei S.U.A. în America Latină sau de expansiunea spre Asia. Diplomația americană continua, însă, să se țină departe de treburile europene, poziție reafirmată și în 1906, după Conferința de la Algeciras. Ratificînd documentul adoptat acolo, Senatul preciza : „Politica externă tradițională a S.U.A. interzice participarea Statelor Unite la soluționarea chestiunilor politice europene". Istoricii Furniss și Snyder explică această politică astfel : „Sistemul de state europene era cu mult mai dezvoltat decît cel latino-american sau cel asiatic, așa încît lăsa puțin loc de pătrundere unei puteri din afara continentului".

Primul război mondial nu a dus la o schimbare calitativă a politicii americane în această privință. Înfrîngerea politică suferită de președintele Wilson, după ce se angajase în constituirea Ligii Națiunilor, a făcut ca S.U.A. să rămînă în afara Ligii și de fapt în afara unui rol efectiv în treburile europene. Abia după al doilea război modial, în condițiile create de slăbirea puterilor vest-europene și de creșterea considerabilă a forței economice și militare americane, S.U.A. se instalează ca hegemon în Europa occidentală. Planul Marshall, în domeniul economico-financiar, și N.A.T.O., în domeniul militar-strategic, consacră hegemonia americană asupra lumii occidentale. Obiectivul S.U.A. devine integrarea militară a țărilor vest-europene pentru a le subordona politicii ei anticomuniste și de dominație mondială. Dar în pofida politicii de „stăvilire a comunismului", proclamată și pusă în practică de S.U.A., chiar și George Kennan, autorul acestei teorii, recunoștea, încă în 1954, că politica de „eliberare" și de „stăvilire" în Europa este perimată și că trebuie să aibă loc o reconsiderare a politicii S.U.A. în acest domeniu.

EXPANSIUNEA ÎN PACIFIC

Aici lucrurile s-au petrecut altfel. Darwinismul social cu teoriile sale despre „lupta pentru existență", în care cel mai tare înghite pe cei slabi, reprezenta o doctrină atrăgătoare pentru tînăra, viguroasa și expansiva națiune americană de la sfîrșitul secolului XIX. *Manifest Destiny*, lansat în 1885, era lozinca în care dogma superiorității rasei anglo-saxone se împletea cu proslăvirea bogăției industriale și cultul dolarului, iar toate la un loc constituiau justificarea ideologică a expansionismului S.U.A. în Pacific.

Alaska fu achiziționată într-o noapte. În timp ce Secretarul de Stat Seward juca acasă o partidă de „whist" cu cîțiva prieteni, ministrul Rusiei îl anunță telefonic că țarul îl autoriza să negocieze vînzarea Alaskăi și propunea să încheie tranzacția a doua zi.

„De ce să așteptăm pînă mîine, d-le Stoeckl ? Hai să semnăm tratatul astă noapte" — îi răspunse Seward. Și înainte de zorii zilei, tratatul fu semnat. Prețul — 7 milioane de dolari pentru „o vastă regiune de stînci și gheață". Era însă o poziție-cheie pentru noul dispozitiv strategic al S.U.A. din Pacific.

Arhipelagul Samoa se află în Pacificul central, cam la jumătatea drumului între Honolulu și Sydney. Aici se opreau des corăbierii, pescarii și vasele de război americane. Speculanții din San Francisco achiziționau terenuri întinse de la băștinași pentru sume derizorii ; ei constituiră societatea *Polynesian Land* Co. și, împreună cu o societate de transporturi maritime, cerură guvernului să stabilească controlul asupra portului insulei Pago Pago din arhipelag. Președintele Grant trimise la fața locului pe colonelul Steinberger, un ofițer cu trecut aventuros. Ajungînd în Samoa pe un vas de război american, redutabilul colonel puse la cale o rebeliune, se autonumi prim ministru și declară insulele „sub protecția americană". Cînd Senatul refuză să aprecieze acest gen de umor yankeu, izbucni o altă rebeliune și un mare șef de trib local Mamea, mișcat de un misterios impuls, întreprinse un voiaj costisitor la Washington pentru a ceda Pago Pago „marelui părinte alb". A urmat un conflict îndelungat între S.U.A., Germania și Marea Britanie. În sfîrșit, în 1899, cele trei puteri semnară o convenție prin care arhi-

→

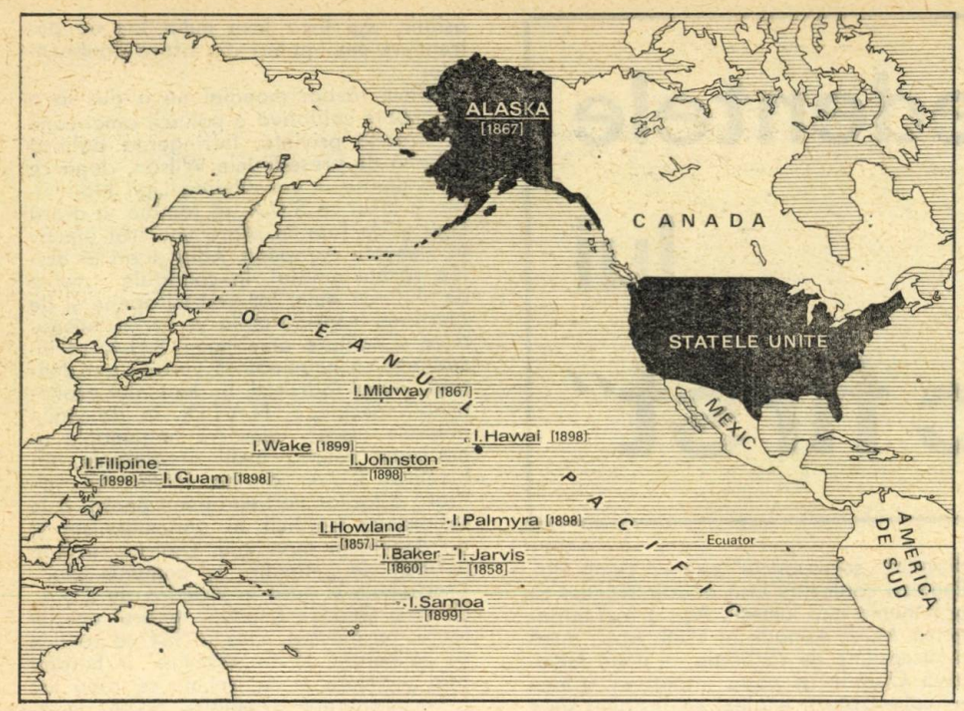

Expansiunea americană în Pacific în secolul al XIX-lea. (Pozițiile S.U.A. sînt subliniate ; între paranteze, anul ocupării)

pelagul era împărțit între S.U.A. și Germania, iar englezii căpătau concesii în Africa de Vest.

În Hawai, după ce timp de decenii S.U.A. declaraseră că „se opun oricărei forme de control străin" și recunoscuseră independența insulei, oamenii de afaceri americani și misionarii protestanți organizară o rebeliune și cerură protecția flotei S.U.A., care le fu acordată imediat. Regina Hawaiului se hotărî să abdice, „în fața forței superioare a S.U.A.". Ulterior, sub motiv că ar putea cădea în mîinile Japoniei, insula Hawai fu anexată.

Filipinele au fost ocupate după lupte sîngeroase și represiuni crude. Ziarul *Washington Star* avertiza : „Acești filipinezi trebuie învățați să se supună și să accepte — chiar dacă nu pot pricepe — practica civilizației".

Istoricul Beard scrie că președintele McKinley s-a rugat într-o noapte timp de cîteva ore cerînd o îndrumare cerească în legătură cu ceea ce trebuie să facă cu insulele cucerite. În cele din urmă, McKinley a ajuns la concluzia că „nu ne mai rămîne nimic de făcut decît să le luăm pe toate", după care a adormit liniștit.

Samoa, Hawai, Filipine constituiau adevărate trambuline pentru saltul în Extremul Orient. Porturile japoneze atrăgeau de multe decenii pe exportatorii americani. Trimiterea unei puternice escadre sub comanda commodorelui Perry a constituit o acțiune tipică a „diplomației ofițerilor de marină". Folosind amenințarea celor 250 de tunuri de pe vasele sale, Perry sili Japonia să semneze Tratatul de la Kanagawa care acorda vaselor americane dreptul de a se aproviziona în două porturi japoneze și recunoștea membrilor echipajelor americane dreptul de a fi judecați, în caz de infracțiune comisă în port, conform „legilor drepte" — adică americane.

Cît privește China, principala preocupare a diplomației americane era de a împiedica puterile europene să instituie controlul asupra ei și de a promova politica comercială a „porților deschise", (*open door*), întrucît, sub raport militar, S.U.A. se prezentau în acea zonă mai slab decît puterile europene instalate acolo de decenii.

Tactica S.U.A. s-a schimbat în perioada celui de-al doilea război mondial, cînd forțele americane au fost angajate masiv pe apă, în aer și pe uscat împotriva Japoniei. După capitularea Japoniei, S.U.A. au desfășurat acțiuni de mare amploare pentru a ajuta armatele lui Cian Kai-și împotriva forțelor revoluționare, a armatei populare conduse de Partidul Comunist Chinez. Dar în 1949, revoluția populară chineză a triumfat — la 1 octombrie a fost proclamată Republica Populară Chineză.

CONFLICTE ÎN ASIA CU EFECT ÎN N.A.T.O.

În perioada postbelică, cîteva momente politico-militare au evidențiat fățiș modul în care interesele expansiunii americane în Asia se ciocnesc de politica S.U.A. în Europa.

În timpul războiului din Coreea, generalul Mac Arthur preconiza, la un moment dat, bombardarea Chinei, făcînd declarații publice în acest sens. Efectul în Europa a fost considerabil și la Casa Albă au început să sosească telegrame din capitalele occidentale care se pronunțau împotriva extinderii războiului. Premierul britanic Attlee se hotărî să plece imediat la Washington ; corespondentul lui C.B.S. transmitea din Londra : „Niciodată Europa n-a fost atît de unită ca acum în jurul misiunii lui Attlee la Washington". Șefii de stat major ai S.U.A. în frunte cu generalul Bradley se pronunțară de asemenea împotriva extinderii războiului. La 11 aprilie 1951, președintele Truman anunță public demiterea lui Mac Arthur, act care a stîrnit în S.U.A. o emoție extraordinară.

În 1954, în timpul asediului de la Dien Bien Phu, secretarul de stat Dulles și cu amiralul Radford, șeful statelor majore, plănuiau o intervenție americană în Indochina. Documente publicate ulterior dezvăluie că Radford pregătise în acest scop 200 de bombardiere pe purtătoarele de avioane *Essex* și *Boxer* care se aflau în Marea Chinei de Sud și așteptau doar ordin de decolare. Întrucît, însă, liderii Senatului în cadrul unei consfătuiri secrete au cerut să se obțină în prealabil asentimentul aliaților, Dulles și Radford plecară în grabă la Londra și Paris. Refuzul acestora a fost categoric și președintele Eisenhower a fost nevoit să declare presei că S.U.A. nu se vor angaja într-un război în Indochina.

Nemulțumit că nu reușise să aducă lucrurile „la marginea prăpastiei", Dulles a părăsit de două ori demonstrativ Conferința de la Geneva privitoare la Indochina. În cartea sa autobiografică „Mandate for Change", Eisenhower recunoaște și motivul pentru care S.U.A. au torpilat acea prevedere din acordul de la Geneva care privea organizarea unor alegeri în Vietnam : „N-am vorbit sau corespondat niciodată cu vreo persoană care să cunoască afacerile indochineze și care să nu fie de părere că dacă ar fi avut loc alegeri în timpul luptelor, 80 la sută din populație ar fi votat pentru comunistul Ho Și Min" (p. 372).

Două concluzii majore se desprind din examinarea acestor conflicte, prima privind natura opoziției puterilor vest-europene și a doua privind concepția strategică americană. Anglia, Franța și ceilalți parteneri europeni din N.A.T.O. s-au opus unui război american în Asia pe de o parte de teama de a nu fi tîrîte într-un conflict în care nu sînt puse în cauză interesele lor, pe de altă parte pentru că socoteau că angajarea militară masivă a S.U.A. pe continentul asiatic ar ti slăbit „prezența" americană în Europa, pe care o considerau atunci esențială. În cazul Indochinei, Franța mai știa că S.U.A. urmăresc de fapt să preia pozițiile și posesiunile ei coloniale.

În Statele Unite, opoziția unor conducători militari de talia generalilor Bradley, Ridgway, Gavin se baza pe doctrina militară devenită tradițională potrivit căreia „S.U.A. nu trebuie să se angajeze într-un vast război terestru pe continentul asiatic". În 1951, Bradley declarase că tactica lui Mac Arthur ar atrage S.U.A. „într-un război greșit, într-un loc greșit, într-un moment greșit și împotriva unui dușman greșit ales". El explica această frază devenită celebră în lumina strategiei globale americane care nu permite angajarea unor forțe masive pe un front considerat secundar. În plus, Bradley și ceilalți militari apreciau că un război terestru în Asia este „o groapă fără fund". Recent, generalul în retragere Gavin a reluat această doctrină în fața comitetului senatorial. El a reamintit că în 1954 era șeful Planurilor și Operațiunilor armatei sub comanda generalului Ridgway, șeful statului major al Armatei. În cartea sa „*The Soldier*", Ridgway arată că în momentul cînd a primit de la amiralul Radford ordinul de a se pregăti pentru o intervenție în Indochina, a trimis pe teren un grup de specialiști. Ei au găsit că „regiunea este practic lipsită de condițiile care sînt esențiale unei armate moderne ca a noastră pentru purtarea războiului. Telecomunicațiile, șoselele, căile ferate — toate lucrurile care fac posibile operațiile unei armate moderne pe uscat — erau aproape inexistente". El adaugă : „În Coreea, noi am învățat că numai puterea aeriană și navală nu poate cîștiga un război și că nici forțe terestre inadecvate nu-l pot cîștiga. Era de necrezut pentru mine ca noi să fi uitat această lecție amară atît de repede și ca să fim pe punctul de a săvîrși aceeași eroare tragică".

■

Cunoașterea evoluției istorice diferite pe care au avut-o politica și strategia S.U.A. în Europa și Asia este indispensabilă pentru înțelegerea dilemei în care se află astăzi diplomația americană.

În ultimul deceniu au apărut, însă, în politica europeană și asiatică a S.U.A. elemente noi, care vor constitui obiectul unui articol viitor.

Silviu BRUCAN

GUAM: noua conferință a escaladării

Precipitat anunțata conferință militară de pe insula Guam a făcut să înceteze din nou în S.U.A. controversele despre intențiile Administrației în privința războiului din Vietnam. Președintele Johnson a plecat la cartierul general al forțelor aeriene și navale din Pacific pentru a ordona declanșarea unor operațiuni militare de și mai mari proporții. Amănuntele următoarei etape a escaladării, deocamdată secrete, au fost puse la punct vreme de luni de zile. În timp ce, la Washington, reprezentanții Administrației, acționînd după sistemul experimentat și înainte de conferințele de la Honolulu sau Manila, foloseau toate prilejurile sau născoceau chiar prilejuri pentru a susține că S.U.A. ar dori o reglementare negociată a conflictului vietnamez, comandanții militari întocmeau planurile strategice în vederea extinderii agresiunii. Generalul Westmoreland, care ceruse mai de mult ca totalul trupelor americane din Vietnam să ajungă în acest an la 570 000, dar păruse a se resemna cu nivelul de 470 000 anunțat de Administrație Congresului, a pregătit documentarea necesară pentru reluarea discuției. El era convins că va dobîndi cîștig de cauză în momentul actual, cînd guvernul american intenționează să schimbe ritmul războiului, să intensifice agresiunea împotriva poporului vietnamez. Senatorul Fulbright, într-un recent interviu televizat, a dezvăluit că efectivele americane din Vietnam „vor fi sporite substanțial în viitorul apropiat". Dacă despre Fulbright s-ar putea presupune că, fiind ținut departe de Casa Albă, nu este poate la curent cu intențiile prezidențiale, senatorul Mansfield este cunoscut ca un om în general bine informat despre planurile oficiale. Iată declarațiile lui în ajunul conferinței din Guam: „Președintele va căuta căi și mijloace pentru o mai bună soluție militară. Se vor lua, probabil, anumite măsuri militare foarte importante de natură să ducă la intensificarea războiului".

Ținînd seama de considerentele care au determinat convocarea conferinței și de ceea ce se știa despre planurile Administrației, opinia publică americană a primit cu nedisimulată îngrijorare convocarea ei. În ultimul moment, „The New York Times" făcea, într-un editorial, un apel la rațiune, cerînd din nou încetarea bombardamentelor împotriva R. D. Vietnam ca prim pas către o soluționare pașnică. Editorialistul ziarului nu-și făcea însă iluzii în privința șanselor de a convinge guvernul să renunțe la intențiile sale agresive. Acum, cei ce au atras atenția că se pune la cale continuarea escaladării, constată că temerile lor au fost îndreptățite.

Deși, după conferință, președintele Johnson a susținut că „nu s-au luat hotăriri majore", el a repetat că războiul va fi „lung, dureros, sîngeros și jalonat de noi sacrificii". Comunicatul final este în mod voit vag și se referă mai mult la trecut decît la viitor. Cîți soldați americani vor fi trimiși în plus în Vietnam, ce armamente suplimentare vor fi expediate, ce acțiuni militare se pun la cale — toate acestea reprezintă deocamdată un secret militar. Ceea ce se știe este că încă înainte de conferință, în ultima lună, trupele americane au intensificat escaladarea: cu asentimentul expres al președintelui Johnson au fost minate cursuri de apă din R. D. Vietnam, au fost bombardate centrale electrice și fabrici metalurgice, au fost lansate atacuri cu ajutorul artileriei grele navale. În Vietnamul de sud, delta fluviului Mekong a fost împînzită de trupe americane și, pentru prima oară, anumite regiuni din Vietnamul de sud au fost atacate de superbombardierele americane B-52, cu baza în Tailanda.

Abia în zilele și săptămînile care vor urma se vor cunoaște amănuntele deciziilor adoptate pe insula Guam. În privința orientării lor generale, observatorii americani și străini nu au însă nici o îndoială: guvernul Statelor Unite urmărește să obțină, cu orice preț, o victorie pe cîmpul de luptă. Deși acest obiectiv s-a dovedit de mult a fi irealizabil, el este privit de cei ce stabilesc linia politică la Washington ca singura șansă de recucerire a prestigiului pierdut prin interminabila vorbărie despre așa-zise intenții de pace, netranspuse în acțiuni.

Ziarele americane afirmă că recenta întrevedere de pe insula Guam n-ar fi fost anunțată într-un mod atît de pripit dacă președintele Johnson n-ar fi fost pus de oponenții săi politici din partidul democrat într-o situație tot mai dificilă.

Indiferent de comentariile pe care le poate suscita acest mod de a subordona unor dispute politice interne hotărîri politico-strategice de cea mai mare gravitate, în măsură să afecteze pacea întregii lumi, Administrația americană a ales calea extremă a intensificării continue a agresiunii.

În aceste condiții, numeroasele contradicții, neîndemînări, adevăruri spuse pe jumătate în preajma conferinței de la Guam, în timpul ei sau imediat după ea au și ele semnificațiile lor. Un exemplu: cu numai două zile înainte de a se face cunoscută numirea noului ambasador american în Vietnam, președintele Johnson declarase la o conferință de presă că „nu este adevărat" că i-ar căuta un succesor lui Henry Cabot Lodge. Cînd schimbarea a fost anunțată oficial, un ziarist a cerut explicații secretarului de presă al Casei Albe. Acesta i-a răspuns că afirmația președintelui Johnson fusese întru totul conformă cu realitatea: președintele nu căuta un nou ambasador pentru că... hotărîse deja numirea lui Ellsworth Bunker.

Alt exemplu: după ce s-a subliniat că va fi o conferință „exclusiv americană" și s-a și explicat pe larg de ce e necesar să fie așa, generalul Ky a sosit la Guam cu întreaga sa suită și jumătate din conferință i-a fost consacrată lui.

Se reflectă în toate acestea și o anumită dezorientare și o desconsiderare marcată a opiniei publice americane pe care, la fel de paradoxal, guvernul S.U.A. ar vrea de fapt s-o cîștige. Esențiale rămîn însă faptele concrete. În primul caz, este vorba de numirea în postul pe care *The New York Times* îl definește ca fiind cel al „viceregelui președintelui Johnson la Saigon" a unui om mai dispus probabil decît Lodge să se subordoneze comandamentului militar american din Vietnamul de sud. Pentru că, de acum înainte, hotărîrile vor fi luate aproape exclusiv de factorii militari. În cel de-al doilea caz, prezența lui Ky a subliniat intenția Statelor Unite de a menține Vietnamul de sud sub regim militar chiar și după alegeri. Ky era, totodată, omul cel mai potrivit pentru a vorbi deschis despre perspectiva extinderii operațiunilor militare în Laos și Tailanda și, în general, pentru a face declarații stridente agresive, față de care poziția Statelor Unite să pară mai moderată.

Noua etapă a escaladării este o acțiune cinic calculată pentru a zdrobi rezistența poporului vietnamezi. Deși precedentele eșecuri ale unor tentative similare îi prevestesc un rezultat asemănător, atît din comunicatul conferinței cît și din declarațiile ulterioare ale președintelui Johnson se desprinde clar concluzia că guvernul Statelor Unite, dorind să obțină cu orice preț o victorie militară, întoarce spatele oricăror perspective de reglementare pașnică a conflictului.

Această atitudine lipsită de simțul realității și profund contrară intereselor păcii este dezaprobată atît în Statele Unite cît și în afara lor. Opinia publică din țara noastră condamnă energic planurile de continuare și intensificare a agresiunii împotriva poporului vietnamez.

Felicia ANTIP

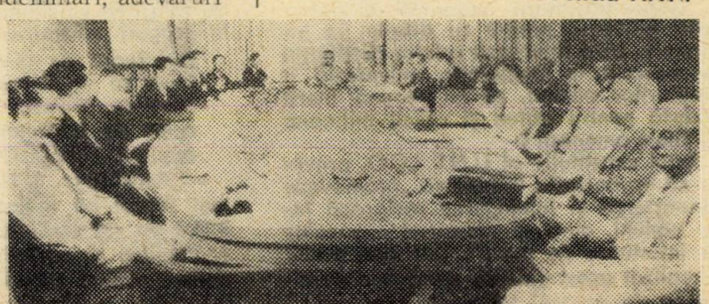

La masa Conferinței

Tor
GJEZDAL

director general adjunct al U.N.E.S.C.O.

U.N.E.S.C.O. și informația

Capitolul „Informație" din activitatea Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, interesul viu pe care cele 120 de state membre ale acestei Organizații ca și celelalte țări din lume îl manifestă față de promovarea și dezvoltarea mijloacelor de informație în raport cu avîntul tehnico-științific ne-au îndemnat să solicităm un expozeu mai detaliat al preocupărilor U.N.E.S.C.O. în acest domeniu. Ne-am adresat deci d-lui Tor Gjezdal, care îndeplinește din iunie 1966 funcția de adjunct pentru problemele informației al directorului general U.N.E.S.C.O. (Dl Gjezdal a fost în anii 1929—1940 corespondent de presă al ziarelor norvegiene în străinătate iar din 1940 și pînă în 1945 a îndeplinit o serie de misiuni diplomatice la Washington și Londra, printre care aceea de conducător al sectorului de informație al guvernului norvegian din capitala britanică. După crearea O.N.U., Tor Gjezdal a fost directorul sectorului Informația Publică, iar din 1955 a coordonat activitatea Departamentului Informațiilor al U.N.E.S.C.O.).

În interviul pe care l-a acordat revistei „Lumea", dl Gjezdal a ținut să sublinieze corelația dintre importanța mijloacelor de informare și țelurile U.N.E.S.C.O.

— Populația lumii — a spus el — este, în prezent, de aproximativ 3 300 000 000 de locuitori. Potrivit unei anchete recente, o mare parte din ei este lipsită de mijloace de informare. În consecință, *pentru sute de milioane de oameni ziarul nu a fost creat, radioul și televiziunea nu au fost inventate ;* acești oameni sînt informați asupra evenimentelor care se desfășoară în lume, și chiar în propriile țări, de către anturajul lor, adesea el însuși prost informat.

Există, pe de o parte, o restrînsă minoritate care primește informațiile prin sateliți, prin televiziunea în culori, iar pe de altă parte, o mare majoritate care nu poate beneficia încă de nici una din revoluțiile tehnice care transformă în fiecare an metodele de transmitere și difuzare a știrilor. Ce se poate face pentru a pune mijloacele de informare la dispoziția marii majorități a populației globului, pentru ca dreptul la informare, care figurează printre drepturile recunoscute în Declarația universală a drepturilor omului, să nu rămînă literă moartă pentru atîtea și atîtea milioane de ființe omenești ?

Actul constitutiv al U.N.E.S.C.O. prevede că organizația trebuie să „promoveze cunoașterea și înțelegerea reciprocă între națiuni, dîndu-și concursul organelor de informare de masă". Dar cum poate fi realizat acest obiectiv dacă sute de milioane de oameni trăiesc în ignoranță ?

În decursul unei activități de peste 20 de ani, U.N.E.S.C.O. a organizat o serie de conferințe care au deschis posibilități uriașe pentru a favoriza circulația informațiilor și schimburilor de idei pe plan internațional în scopul menținerii păcii și al apropierii între popoare. Sub egida U.N.E.S.C.O. au fost elaborate acorduri internaționale, menite să promoveze circulația materialului vizual și auditiv cu caracter educativ, științific și cultural, și s-a stabilit o strînsă colaborare între U.N.E.S.C.O. și alte organizații internaționale în scopul studierii măsurilor care urmează să fie luate pentru a încuraja o mai largă circulație a informațiilor.

Progresele științei și tehnicii creează pentru U.N.E.S.C.O. noi domenii de activitate, un exemplu recent fiind dezvoltarea folosirii comunicațiilor spațiale. Pot să vă anunț că, în ultima vreme, U.N.E.S.C.O. a elaborat un program pentru folosirea sateliților de telecomunicații în scopuri educative și culturale.

Am rugat pe directorul general adjunct să ne exprime opiniile sale în ceea ce privește dezvoltarea mijloacelor de informare contemporane și opera U.N.E.S.C.O. în acest domeniu.

— Activitatea U.N.E.S.C.O. a confirmat faptul că mijloacele de informare joacă un rol considerabil în dezvoltarea economică și socială. Imediat după al doilea război mondial, U.N.E.S.C.O. a întreprins o amplă anchetă asupra situației mijloacelor de informare în lume. Au fost trimise misiuni, întîi în țările care au suferit mari distrugeri de pe urma războiului, apoi în țările în curs de dezvoltare, pentru a studia situația și a evalua nevoile în materie de informare. Rezultatele acestei anchete au fost publicate sub forma unui studiu, în șapte volume, care a trezit un deosebit interes, fiind prima lucrare de asemenea proporții în domeniul respectiv.

În cursul ultimilor 20 de ani, U.N.E.S.C.O. a aprofundat diferite aspecte ale mijloacelor de informare și a publicat lucrări asupra unor probleme de informare. În decembrie 1958, Adunarea Generală a O.N.U. a invitat U.N.E.S.C.O. să formuleze propuneri concrete de ajutorare a țărilor slab dezvoltate în scopul înzestrării acestora cu mijloace de informare adecvate.

A fost vorba de o hotărîre de importanță cu adevărat istorică, deoarece forul internațional cel mai înalt recunoștea astfel că mijloacele de comunicare nu sînt pur și simplu mijloace de informare și de distracție, ci *un factor important al dezvoltării economice și sociale.* Aceasta a permis lărgirea considerabilă a activităților U.N.E.S.C.O. în domeniul informării. În urma acestei hotărîri, a fost elaborat un amplu program de anchetă și au fost organizate trei conferințe regionale pentru a studia situația mijloacelor de informare în țările în curs de dezvoltare.

Prima conferință, consacrată Asiei de sud-est, a avut loc în ianuarie 1960 la Bangkok ; a doua, destinată țărilor din America Latină, s-a ținut în februarie 1961 la Santiago de Chile, iar a treia, organizată pentru țările din Africa, s-a desfășurat în februarie 1962 la Paris.

Peste 400 de experți în domeniul informării au asistat la aceste conferințe care au dovedit, pe de o parte, existența unei strînse legături între dezvoltarea mijloacelor de informare și progresul economic și cultural iar, pe de altă parte, insuficiența mijloacelor de informare într-o mare parte a lumii. Rezultatele acestei anchete au îndemnat U.N.E.S.C.O. să stabilească un program minim în materie de informare. Potrivit sugestiilor experților, în fiecare țară la 100 de persoane ar trebui să existe 10 exemplare de ziar cotidian, cinci aparate de radio, două locuri de cinematograf și două televizoare.

U.N.E.S.C.O. a demonstrat astfel că ar trebui elaborat un program de acțiune concretă pentru a favoriza extinderea mijloacelor de informare în țările în curs de dezvoltare. Firește, cea mai mare parte a costului ar urma să fie suportată de aceste țări. Totuși, pe plan internațional, rămîne de depus o muncă importantă, în special în materie de planificare și de pregătire a ziariștilor.

U.N.E.S.C.O. se străduiește să îndeplinească recomandările acestei anchete într-o manieră care ar putea fi calificată drept „operațională". La cererea guvernelor, U.N.E.S.C.O. asigură unui mare număr de state membre în curs de dezvoltare serviciile unor experți care urmăresc să pună bazele mijloacelor de informare încă inexistente în aceste țări.

Referindu-se la pregătirea profesională, Tor Gjezdal ne-a spus :

— Mijloacele de informare nu pot fi dezvoltate dacă nu există ziariști calificați și conștienți de răspunderile lor. În promovarea mijloacelor de informare, un accent deosebit ar trebui deci pus pe pregătirea ziariștilor. Activitatea U.N.E.S.C.O. a demonstrat necesitatea acestei pregătiri care în momentul lansării campaniei U.N.E.S.C.O. era, în unele părți, subestimată, pusă la îndoială sau chiar fățiș ignorată. Dar azi numărul școlilor de ziariști crește în lumea în-

treagă, în diferite regiuni sînt organizate stagii de pregătire, organizațiile profesionale atribuie o importanță tot mai mare pregătirii de ziariști.

De mai multă vreme U.N.E.S.C.O. se ocupă de problema pregătirii de ziariști ; s-au publicat numeroase lucrări și au fost convocate conferințe pentru a încerca găsirea soluțiilor. În baza recomandărilor adoptate la o primă conferință, care a avut loc la Paris în 1956, a fost înființat la Strasbourg, în 1957, un centru internațional de ziaristică la nivelul învățămîntului superior. Apoi, în 1959, a fost înființat la Quito un al doilea centru regional, iar în 1965 la Dakar a fost inaugurat cel de al treilea centru. În Asia au fost înființate institute pentru mijloacele de comunicare de masă iar în prezent este în studiu crearea unui centru de pregătire a ziariștilor pentru țările arabe. Totodată, U.N.E.S.C.O. acordă ajutor centrelor care furnizează presei, radioului, agențiilor și serviciilor de informații personal de calificare profesională. Ea atribuie burse unor ziariști dornici să-și perfecționeze cunoștințele profesionale și contribuie la organizarea, prin centrele regionale, a unor stagii de studii și a unor colocvii. Numeroși ziariști tineri, care au participat la stagii de studii organizate cu ajutorul U.N.E.S.C.O., ocupă astăzi posturi importante în țările în curs de dezvoltare.

Modernizarea procesului de educație presupune, în mod necesar, folosirea mijloacelor de informare în învățămînt. În legătură cu acest aspect al problemei, directorul general adjunct al U.N.E.S.C.O. ne-a declarat :

— Evident, mijloacele de comunicare nu pot fi concepute și folosite doar pentru a informa marele public ; ele servesc, de asemenea, unor scopuri educative la toate nivelurile de cunoștințe, jucînd un rol hotărîtor în învățămîntul mediu și superior, în educația extrașcolară și în campaniile de alfabetizare.

Încă de la înființarea sa, U.N.E.S.C.O. s-a interesat de această problemă și a stabilit o strînsă colaborare între departamentele învățămîntului și informării. Începînd din 1950, U.N.E.S.C.O. a primit fonduri importante, în baza ajutorului tehnic al O.N.U., pentru a promova folosirea metodelor audio-vizuale în învățămînt.

U.N.E.S.C.O. efectuează de mulți ani studii și experiențe pentru a favoriza adoptarea unor noi metode de folosire a mijloacelor de informare în educația extrașcolară a tinerilor și adulților. Ea își desfășoară cercetările în cadrul unui program mondial experimental de alfabetizare, care a fost pus la punct, după cum se știe, tot prin intermediul U.N.E.S.C.O. și căruia România i-a împărtășit experiența sa. Un centru creat în colaborare cu guvernul Senegalului permite continuarea unei experiențe-pilot de producție și de utilizare a materialului audio-vizual pentru educația adulților.

Pe de altă parte, U.N.E.S.C.O. a organizat mai multe conferințe pentru studierea problemelor radioului și televiziunii educative, în Africa, în America Latină, în statele arabe și în Asia. În numeroase țări, cu acordul guvernelor respective, activează de mai mulți ani experți ai U.N.E.S.C.O. care înființează sau reorganizează posturi de radio și de televiziune destinate învățămîntului.

Dar ar fi inutil să se ia în considerare dezvoltarea mijloacelor de informare înainte de a se întreprinde ample cercetări care să pregătească și să înlesnească acțiunea. Într-adevăr, libera circulație a mijloacelor de informare în lume, rolul lor în dezvoltarea economică, metodele de pregătire a ziariștilor, folosirea metodelor de informare pentru învățămînt necesită cercetări continue pe care U.N.E.S.C.O. le încurajează pe toate căile.

Înainte de a încheia, dl Tor Gjezdal a subliniat interdependența dintre informarea publicului și cooperarea internațională.

— Timp de 20 de ani, activitățile U.N.E.S.C.O. în domeniul informării publicului au urmărit să promoveze înțelegerea și colaborarea internațională — nobila cauză căreia țara dumneavoastră îi aduce, și prin U.N.E.S.C.O., o contribuție activă — popularizînd realizările obținute în slujba păcii și prosperității în sectoarele învățămîntului, științei, culturii și mijloacelor de informare.

Revista lunară *Le Courrier*, care apare în opt limbi, constituie un exemplu de efort al U.N.E.S.C.O. în acest domeniu. Buletinul bilunar „Information U.N.E.S.C.O.", publicația „Chronique de l'U.N.E.S.C.O.", emisiunile de radio, programele de televiziune și filmele realizate de U.N.E.S.C.O. merită, de asemenea, să fie menționate printre activitățile din domeniul informării urmărind apropierea între popoare și menținerea păcii.

Astfel, U.N.E.S.C.O. se străduiește să formeze opinia publică pentru discutarea constructivă a problemelor majore ale vremurilor noastre, a căror soluționare nu poate fi decît rezultatul unor acțiuni comune. Prin instaurarea unei atmosfere favorabile dezvoltării înțelegerii internaționale, prin eforturile pentru punerea mijloacelor de comunicare la îndemîna maselor, dreptul la informare — noțiune abstractă în urmă cu 20 de ani — a devenit și devine tot mai mult o realitate vie.

Cristian POPIȘTEANU

Curs de perfecționare a tinerilor ziariști africani, la Bamako (Mali)

reflector

FESTIVITĂȚI, ANIVERSARE SAU ȘEDINȚE DE LUCRU ?

„Parlamentul" vest-european, cu sediul la Strasbourg, a adresat un apel oamenilor politici care urmează să ia parte în aprilie (data precisă încă nu a fost fixată) la ceremoniile consacrate celei de-a 10-a aniversări a tratatului de la Roma, actul de naștere al Comunității Economice Europene (denumirea oficială a Pieței comune).

După cum se știe, reuniunea festivă care va avea loc în mod simbolic în capitala italiană urmează să se desfășoare la nivelul șefilor de state sau de guverne. Apelul „parlamentului" de la Strasbourg îi îndeamnă stăruitor să asigure „noi progrese" pe calea strîngerii legăturilor inter-vest-europene. Este vorba în principal de a asocia festivitățile aniversare și evocările trecutului cu căutarea unor soluții pentru mai multe probleme actualmente în gravă suferință, printre care :

— viitorul Euratomului, considerat ca semi-compromis ;

— dificultățile Comunității Cărbunelui și Oțelului ;

— fuziunea celor trei organe executive (C.E.E., C.E.C.O., Euratom) ;

— dezvoltarea, sub conducerea „executivului unit", a cooperării în domeniul cercetării științifice și progresului tehnologic ;

— accelerarea procesului de stabilire a unei politici comerciale comune.

„Parlamentul" s-a abținut însă să recomande participanților la viitoarea reuniune redeschiderea discuției în legătură cu unitatea politică vest-europeană, „considerînd fără îndoială, notează corespondentul din Strasbourg al ziarului Le Figaro, că un asemenea apel n-ar avea în momentul de față șanse să fie luat în considerație". Ceea ce duce la o doză de scepticism și în privința șanselor de rezolvare a problemelor enumerate mai sus : în ciuda caracterului lor economic, obstacolele pe care le-au întîmpinat izvorăsc în mare parte din implicațiile lor politice.

DIN NOU DESPRE DEVIZE ȘI DIVIZII

Problema cheltuielilor de întreținere a trupelor americane și britanice staționate în Germania federală a provocat, după cum se știe, momente de criză în cursul ultimelor luni în relațiile dintre Bonn și capitalele anglo-saxone. (Ziarele vorbeau chiar de „amenințări" formulate de Washington sau de Londra și de „tonul acrișor" al schimburilor de vederi oficiale între cele trei părți). Iată însă că acum, după ce la începutul săptămînii acesteia au fost anunțate noi convorbiri tripartite la Washington, se anunță „o orientare mai favorabilă" și „o îmbunătățire a climatului" în această complicată chestiune. (Formulele aparțin ziarului francez „Le Monde").

Ziarul vorbește de „concesia" pe care fiecare dintre părți a făcut-o spre a înlătura o criză ce ar fi putut avea consecințe supărătoare. Informațiile reproduse de „Le Monde" — și comentate în editorialul său — vorbesc de faptul că Republica federală a acceptat convertirea unei sume de două miliarde de mărci — aproximativ 500 de milioane de dolari — în devize „pentru a contribui la restabilirea balanței de plăți americane greu încercate de războiul din Vietnam". La rîndul lor Statele Unite au făcut un gest care poate fi interpretat drept concesie, renunțînd la insistențele ca Bonnul să achiziționeze material militar american în valoare de 2,7 miliarde mărci anual.

Cu Marea Britanie s-a ajuns de asemenea „la o soluție la jumătatea drumului" prin oferta R.F.G. de a contribui cu încă 200 de milioane de mărci anual — deci cu un total de 450 de milioane — la întreținerea trupelor britanice staționate pe teritoriul vest-german.

„Le Monde" vorbește doar de o îmbunătățire a climatului general în care s-au reluat discuțiile. Din punctul de vedere al ziarului, rezultatele concrete nu vor putea fi apreciate decît mai tîrziu cînd — se spune în editorialul citat — cancelarul Kiesinger e posibil să facă o călătorie la Washington. Acest voiaj a fost fixat în principiu și el ar urma să aibă loc în iunie sau în iulie, în orice caz înainte de vizita la Bonn a președintelui Franței, de Gaulle.

Corespondență din Paris
de la Georges Dascal

Activitate post-electorală

Statele majore ale formațiunilor politice pregătesc reluarea activității parlamentare și pun la punct organizarea muncii în grupurile lor respective din Adunarea Națională Franceză aleasă la 12 martie. Atît de partea majorității, cît și de partea opoziției au și fost luate anumite hotărîri de natură să clarifice întrucîtva configurația viitoarei Adunări, care își va începe dezbaterile la 3 aprilie.

■

În primul rînd, în ce privește majoritatea, s-a hotărît să se renunțe la vechiul nume de U.N.R.-U.D.T. (Uniunea pentru Noua Republică — Uniunea Democratică a Muncii) corespunzînd celor două grupuri fuzionate ; de acum înainte, va exista „Grupul de acțiune pentru a V-a Republică", care va reuni fosta U.N.R. ; pe cei aproximativ 12 deputați dizidenți M.R.P. conduși de Maurice Schumann, președintele Comisiei pentru afacerile externe a Adunării precedente ; pe așa-numiții gaulliști de stînga, adică fosta U.D.T., adepții lui René Capitant (reales) și ai lui Louis Vallon (înfrînt) — precum și pe prietenii lui Edgard Pisani, Louis Joxe și Edgar Faure. Alături de acest grup de aproximativ 200 de deputați, sub egida „Republica a V-a" va figura al doilea grup al majorității, format din cei peste 40 de deputați republicani independenți conduși de Giscard d'Estaing și care a hotărît să aibă o existență autonomă și distinctă în sînul majorității. În toate cercurile politice s-a acordat multă atenție acestei poziții, adoptate de Giscard d'Estaing în ciuda dorinței exprimate de Georges Pompidou în favoarea constituirii unei formații unice a majorității în noua Adunare Națională. Între cele două grupuri ale majorității va exista doar un comitet de legătură. De altfel, această poziție este conformă tezei susținută mereu de cînd a ieșit din guvern de către fostul ministru al finanțelor — anume că, după părerea lui, politica majorității și a guvernului poate fi influențată „dinăuntru". Este ceea ce el își și propune să facă, mai cu seamă că republicanii independenți, al căror lider este, și-au sporit simțitor ponderea în sînul majorității, de vreme ce ei reprezintă azi peste 40 de deputați din 244, față de 34 din 284 în Adunarea precedentă.

Din situația creată, aproape toți observatorii deduc că trebuie prevăzute neînțelegeri în cadrul majorității ; în această privință, s-a acordat atenție și afirmațiilor făcute, de la alegerile din 12 martie, de către unul din liderii cei mai cunoscuți ai U.D.T., profesorul de drept René Capitant, președintele Comisiei legislative a Adunării precedente, — care a mers pînă la a atribui politicii economice și sociale a primului ministru refluxul electoral al majorității și succesul stîngii. În săptămînalul *Notre République*, Capitant nu a ezitat să-și expună punctul de vedere, pe care l-a repetat de altfel energic la radio, la 17 martie, după o întrevedere de 3 ore cu generalul de Gaulle.

Asemenea opinii, împărtășite în mod destul de larg în rîndurile comentatorilor și chiar în anumite cercuri conducătoare, determină pe observatorii vieții politice franceze să afirme că noua majoritate va trebui să ia în considerare anumite măsuri rectificatorii. Cu atît mai mult cu cît toate aceste controverse se desfășoară într-un climat social marcat de numeroase manifestații muncitorești și țărănești (viticultori din sud care protestează, în număr de aproape 100 000, împotriva scăderii prețurilor la produsele lor ; greve și lock-out-uri cuprinzînd zeci de mii de metalurgiști la șantierele navale din Saint-Nazaire și la uzinele de camioane „Berliet" din Lyon etc.). Dar ce anume trebuie făcut ? Iată problema pe care și-o pun cercurile guvernamentale, care încă par a nu fi hotărît cum ar putea proceda fără a pune în cauză bazele însești ale politicii economice duse în ultimii ani. Chiar în dimineața zilei de 21 martie, *Les Echos*, cotidian al lumii financiare, publică asupra acestei probleme la ordinea zilei un studiu pe care îl intitulează : „Bugetul nu oferă posibilitatea unor vaste inițiative sociale — și Michel Debré se arată prudent în căutarea de soluții".

În plus, în cercurile conducătoare se subliniază concurența sporită care va apare între țările din Piața comună, în special începînd din iulie 1968, o dată cu desființarea definitivă și totală a barierelor vamale și care va lăsa o marjă extrem de îngustă industriei franceze, mai constrînsă ca oricînd să adopte prețuri competitive ; acesta și este argumentul pe care îl invocă patronatul pentru a-și justifica reticențele, ostilitatea chiar, față de revendicările de salarii ale oamenilor muncii. Necesitatea, invocată pe de altă parte de către cercurile oficiale, de a adopta așa-zisa politică a „adevărului prețurilor", adică de a majora tarifele la numeroase servicii publice deficitare (transporturi, asigurări sociale etc.) trasează de asemenea o linie de despărțire între cererile formulate de oamenii muncii și posibilitățile — pe care guvernul le consideră foarte limitate — de a satisface aceste cereri.

■

Stînga, care a făcut acum bilanțul alegerilor și al succesului ei, examinează la rîndul său cum trebuie să se pregătească pentru noua situație. Cea mai importantă dintre hotărîrile pe care le-a luat se referă la propunerea făcută de Comitetul executiv al Federației stîngii, întrunit sub președinția lui François Mitterrand, de a înființa o delegație permanentă însărcinată să coordoneze tactica și activitatea parlamentară a tuturor formațiunilor de stînga în Adunarea Națională. Partidul Comunist Francez, care are 73 de deputați (cu 32 mai mult decît în Adunarea anterioară), a acceptat cu promptitudine această propunere. Secretarul general al partidului, Waldeck-Rochet, a declarat : „Grupul parlamentar comunist va desemna imediat delegația sa însărcinată să se întîlnească cu aceea a grupului Federației stîngii, pentru coordonarea acțiunii comune a celor două grupuri în Adunarea Națională". Partidul Socialist Unit a adoptat o poziție identică : cei patru deputați ai lui, printre care Pierre Mendès-France, au hotărît să se alăture, în Adunare, grupului Federației.

În altă ordine de idei, două hotărîri ale Comitetului executiv al Federației stîngii prezintă interes. În primul rînd, cei 116 deputați ai Federației (74 S.F.I.O., 26 radicali, 16 din partea Convenției cluburilor) vor constitui un grup unic, căruia i se va cere disciplina de vot în toate problemele, chiar și în cele mai puțin importante. Apoi, Comitetul executiv a propus candidatura lui Gaston Defferre, deputat și primarul orașu-

Paris. Alegerile s-au încheiat. În sala mare a Ministerului de Interne, scaunele au fost urcate pe mese...

lui Marsilia, la președinția Adunării Naționale (fostul președinte este Chaban-Delmas, deputat „Republica a V-a" și primarul orașului Bordeaux).

Votul, care va avea loc la 3 aprilie, în ziua redeschiderii Adunării Naționale, concomitent cu desemnarea Biroului Adunării și a președinților comisiilor de lucru, pune majorității o problemă delicată. Într-adevăr, un articol al Constituției interzice cumulul funcției ministeriale și funcției parlamentare. Or, pe de o parte, 22 de miniștri au fost aleși sau realeși deputați și în consecință nu ar putea să participe la alegerea președintelui Adunării. Pe de altă parte, majoritatea parlamentară este de 244 voturi (486 : 2 + 1) și formația „Republica a V-a" nu dispune în Adunare decît de 244 voturi, inclusiv ale celor 22 miniștri deputați. În consecință, pentru ca aceștia din urmă să poată vota la 3 aprilie — și astfel majoritatea să aibă posibilitatea de a păstra președinția Adunării prin realegerea lui Chaban-Delmas, care, după toate probabilitățile, va fi candidatul ei — s-a prevăzut în cursul unei ședințe lărgite a liderilor majorității și guvernului ca, în ajunul redeschiderii Adunării, miniștrii deputați, cu excepția lui Georges Pompidou, adică 21 de persoane, să demisioneze. Apoi, generalul de Gaulle va proceda — probabil în jurul datei de 8 aprilie — la o remaniere ministerială care, după părerea observatorilor, nu va afecta decît posturile secundare și va menține în orice caz în funcțiile lor guvernamentale pe Georges Pompidou și Couve de Murville.

În cadrul acestor considerații aritmetice, trebuie adăugat că numărul de 244 deputați ai majorității va crește probabil cu cîțiva deputați aleși sub eticheta „diverși moderați", care își datorează alegerea la 12 martie sprijinului primit din partea „Republicii a V-a". În plus, cel de-al 486-lea deputat al noii Adunări, ales duminică în Polinezia, se va asocia probabil și el formației guvernamentale. Deși s-a prezentat în alegeri sub eticheta proprie de „Calea nouă" și deși a refuzat în campania electorală investitura Comitetului pentru Republica a V-a, se pare că actualmente noul deputat, Francis Sanford, e dispus să se alăture republicanilor independenți ai lui Giscard d'Estaing. După rezultatul referendumului din Somalia Franceză, un al 487-lea deputat urmează să completeze rîndurile Adunării Naționale : el va fi ales, probabil, ceva mai tîrziu.

În ceea ce privește jaloanele vieții politice franceze în săptămînile care vin, se pare că majoritatea și opoziția — de acord asupra faptului că prioritare sînt acum problemele economice și sociale, dar nu asupra felului în care trebuie abordate — vor imprima începutului de activitate a noii Adunări Naționale climatul controverselor încordate. Să amintim, în fine, că, potrivit Constituției în vigoare, noul guvern nu are nevoie să se prezinte în fața Adunării Naționale pentru a primi investitura : președintele Republicii numește pe primul ministru ; apoi acesta, la rîndul său, alege pe membrii guvernului, iar hotărîrea sa este ratificată ulterior de șeful statului. Guvernul nu poate fi răsturnat decît cu condiția ca o moțiune de cenzură prezentată de opoziție să întrunească majoritatea absolută.

Paris, 21 martie 1967

DUPĂ O SUTĂ DE ZILE

Liderii liber-democrați (de la stînga la dreapta) : Mischnick, Bucher, Mende, Weyer

S-ar fi părut pînă acum că — așa cum se spune la Bonn — problemele externe vest-germane constituiau principala preocupare a coaliției guvernamentale, agitînd întrucîtva apele — mai liniștite decît altădată — ale vieții politice interne. Evenimentele externe, de pildă discuțiile tripartite în problema compensării cheltuielilor în devize ale trupelor americane și engleze din R.F.G., tentativa Angliei de a intra în Piața comună, poziția față de proiectul de tratat cu privire la nerăspîndirea armelor atomice, toate acestea au provocat reacții, deseori diferite, ale membrilor coaliției din capitala federală precum și ale slabei opoziții liberale.

Totuși, dacă politica externă pare să fi fost preocuparea majoră a marii coaliții — de aici și importanța reflexelor acestei politici pe plan intern — în ultima vreme, cabinetul lucrează și la o serie de legi de natură strict internă, dar de o deosebită importanță. E vorba de o nouă legislație financiară, de legislația de urgență și — aceasta pare să provoace cele mai multe discuții — de reforma electorală , toate tinzînd să schimbe litera constituțională.

La mai bine de 100 de zile de la înființare, „instituția" marii coaliții dă naștere la ample dezbateri privind natura și mecanismul ei de funcționare. În prezent, discuțiile pe aceste teme tind să acapareze domeniul politicii interne.

Există în R.F.G., pe de o parte, teama exprimată de mulți oameni politici față de eventualitatea unei creșteri a puterii reunite a celor două mari partide, cu alte cuvinte a permanentizării alianței roșu-negru, dublată de perspectiva lipsei unei opoziții parlamentare efective. În această situație, mulți susțin proiectul reformei electorale, adică trecerea de la sistemul vechi (proporțional) la cel majoritar, care ar face imposibilă formula marii coaliții. Pe de altă parte, ar fi limpede că, în acest caz, ar dispărea micul partid liber-democrat, de a cărui atitudine a depins totuși de atîtea ori soarta partidelor guvernamentale minoritare. Această reformă e prevăzută pentru alegerile din 1972 ; pentru cele din 1969 se pare că va fi introdus un sistem tranzitoriu.

Părerile cu privire la noua lege electorală sînt împărțite. Discuțiile nu sînt numai teoretice, ele au în vedere și interese practice ale diverșilor oameni politici ; se fac de aceea calcule de viitor, mai toate secrete. Firește, pentru a fi acceptat de Bundestag, sistemul va trebui mai întîi să-i convingă pe deputații din ambele partide guvernamentale că au șanse egale de cîștig.

În fața perspectivei — îndepărtate și, în cele din urmă, problematice — a adoptării noii legi electorale, opoziția liberală se află în situația destul de ingrată a captării unor aderenți noi, dacă nu chiar a menținerii celor prezenți. În general, se resimte în partid necesitatea unei reorientări, conforme cu rolul de opoziție activă. Și este interesant de remarcat că aceasta — așa cum o demonstrează recentele luări de poziții — se încearcă printr-o „deplasare la stînga" și, poate mai semnificativ, printr-o serie de declarații în domeniul politicii externe și în problema germană. Într-un amplu document, purtătorul de cuvînt al liber-democraților, Schollwer, sprijinit de foștii miniștri federali Bucher, Scheel, Dehler și Mischnick, cere recunoașterea Republicii Democrate Germane, primirea celor două state în O.N.U., recunoașterea granței Oder-Neisse, renunțarea la pretenția Bonnului de a reprezenta întregul popor german, preconizează negocierile la toate nivelurile cu R.D.G., afirmă utilitatea unei înțelegeri cu R.D.G. asupra reprezentării reciproce în statele în care celălalt stat german nu are încă ambasador. Asemenea orientări — sînt de părere mulți comentatori — corespund unor tendințe politice realiste existente în Republica federală. În același sens, de mai multe ori în ultima vreme, organul partidului, periodi ul „Liberal", a publicat o serie de articole (ultimul semnat de Wolfgang Rubin, trezorierul partidului).

Printre altele, autorul arată că „este necesară elaborarea și aplicarea unei politici în problema germană și a unei politici față de Răsărit care să corespundă realităților". Problema germană — afirmă el — nu poate fi soluționată „fără recunoașterea existenței celuilalt stat pe pămîntul german".

Declarațiile lui Schollwer și Rubin au provocat serioase luări de atitudine în cadrul P.L.D. Astfel, președintele partidului, Erich Mende, s-a pronunțat în repetate rînduri împotriva unor asemenea poziții. În fapt, se pot constata în interiorul partidului trei curente :

→

«Fronturile — scria „Stern" — se întind de la Heinrich Rodemer, președintele P.L.D. în landtagul din Hessa („P.L.D. se situează la dreapta ! La dreapta lui nu mai există nimic !"), trecînd peste Erich Mende („ne situăm pe o poziție de mijloc, de echilibru și toleranță") pînă la William Borm, noul președinte al fracțiunii și conducătorul organizației P.L.D. din Berlinul occidental („Partidul trebuie să devină nucleul în jurul căruia se va cristaliza întreaga stîngă vest-germană")». Preocupări de felul acesta au avut în ultima vreme și o serie de alte cercuri politice (guvernamentale și parlamentare) ; în orice caz, se poate constata — și la creștin-democrați și la social-democrați — efortul spre o delimitare mai precisă a pozițiilor. De pildă, într-o conferință ținută zilele trecute la Hamburg, președintele fracțiunii P.S.D., Helmut Schmidt — fără a merge în sensul declarațiilor liderilor liber-democrați mai sus-amintiți și neabătîndu-se în problema germană și, în general, în domeniul extern de la opțiunile guvernamentale fundamentale — a încercat totuși să schițeze unele condiții a ceea ce numea el „ordinea pacifică europeană". „Deschiderea, normalizarea și reconcilierea în interiorul întregii Europe sînt — după părerea lui Schmidt — necesare pentru a pregăti reunificarea Germaniei". De asemenea, el a subliniat utilitatea „stabilirii relațiilor diplomatice cu toate țările din Europa", precum și a „schimburilor bilaterale sau multilaterale în domeniile tehnic, economic, științific, cultural și în sectorul transporturilor, fără condiții politice" cu R.D.G.

■

Dacă pentru aprobarea eventualei reforme electorale, care fixează programatic un termen colaborării negruroșu, e necesară — paradoxal — tocmai colaborarea celor două partide guvernamentale (aceasta în baza clauzei celor două treimi obligatorii pentru modificarea constituției), tot de aceeași alianță depinde și aprobarea celorlalte două legi — financiară și, mai ales, legislația de urgență —, exemple elocvente ale puterii marii coaliții, neegalată pînă acum de vreun alt guvern vest-german. Dacă însă prima lege limitează, în timp, această forță, celelalte două nu fac decît să o confirme în prezent.

Astfel, cabinetul federal a aprobat o bună parte din proiectele de legi cu privire la instituirea stării de urgență (ele ar da posibilitate autorităților — așa cum declara ministrul de interne Lücke — să ia toate măsurile necesare în cazuri extreme, de agresiune dinafară, tulburări interne sau catastrofe naturale, și ar urma să se substituie unor prerogative ale puterilor aliate occidentale în virtutea acordurilor din 1954). Urmînd proiectelor Höcherl și Schröder — care au eșuat în fața opoziției P.S.D. — actualul proiect Lücke (fără să conțină modificări de fond) s-a bucurat, de astă dată, de aprobarea miniștrilor social-democrați, — și așa cum s-a anunțat — se pare că va fi luat în discuție de Bundestag în vara lui 1968. După unele informații, se crede că social-democrații au reușit să impună anumite cerințe (altădată motiv de respingere a proiectului). Totuși, unul din proiecte pare să constituie un serios motiv de discuție și, prin faptul că s-ar referi la dreptul de grevă — e de părere corespondentul lui „Süddeutsche Zeitung" — ar putea duce la o situație critică. Se știe că împotriva acestui proiect s-a manifestat întotdeauna o opoziție marcată din partea majorității sindicatelor — și în primul rînd a lui I. G. Metall, condus de Brenner — suscitînd totodată vii discuții în opinia publică.

Votul cabinetului a avut loc în cea de a 100-a zi de la constituirea guvernului de mare coaliție. Noua formulă, favorizată în libertatea ei de acțiune de o majoritate parlamentară covîrșitoare, poate, desigur, aborda cu mai multe șanse de succes chestiuni — unele discutabile — de care se lovise vechiul guvern. Rămîn însă altele — de importanță majoră — probleme politice și economice care au stat la baza crizei din vară, și, în ultimă instanță, au legitimat formula marii coaliții menită să le rezolve. În acest sens, cele 100 de zile nu pot fi pe deplin concludente.

Radu PASCAL

Al 25-lea președinte

„Promit că voi menține, voi apăra și voi aplica Constituția și legea, voi promova binele public și voi păstra unitatea, independența și integritatea Braziliei". Aceste cuvinte erau pronunțate la 15 martie, la Brasilia, într-o ambianță solemnă și în cadrul futurist din beton armat și sticlă. Le pronunța cel de-al 25-lea președinte al Braziliei, Artur da Costa e Silva, ales de Congresul brazilian la 3 octombrie 1966.

Parafrazînd titlul proustian, unii s-au grăbit să afirme la Rio că națiunea braziliană se pregătește, ca o dată cu noul regim, să pornească „în căutarea democrației pierdute". Alții, sceptici, au considerat că noul președinte și cabinetul său vor duce o politică fără schimbări substanțiale față de cea a predecesorilor, singurele diferențe fiind „mai mult de stil".

O dată cu instalarea mareșalului Costa e Silva în postul de președinte al Braziliei, opinia publică braziliană așteaptă îndeplinirea deziderateloi firești, după o perioadă (aprilie 1964 — martie 1967) în care fosta administrație a promovat o politică de austeritate economică și epurări politice. Și deși, în virtutea „reformelor" moștenite (interzicerea partidelor și grupărilor politice, instituirea sistemului indirect al alegerilor pentru președinte, „legea presei", „legea cu privire la securitatea națională", noua Constituție și cele 3 500 de decrete care privau cetățenii de drepturile lor politice și anulau mandate parlamentare), Artur da Costa e Silva va putea guverna prin emiterea unor decrete cu putere de lege sau prin instituirea stării de asediu, fără avizul parlamentului, speranțele anumitor cercuri politice de la Rio într-o eventuală schimbare a metodelor de guvernare se mențin. Noua constituție, legea presei și legea cu privire la securitatea națională — considera corespondentul ziarului Le Monde la Brasilia — suscită în rîndul juriștilor asemenea rezerve, încît, mai devreme sau mai tîrziu, se va proceda la o revizuire a tuturor acestor reforme".

Deocamdată, Artur da Costa e Silva a declarat că va guverna sprijinindu-se pe Congresul federal, pe gruparea politică de guvernămînt „ARENA" („Alianța pentru renovare națională"), cît și pe „disciplina conștientă" a armatei.

Noul guvern brazilian s-a angajat să continue lupta împotriva inflației și pentru dezvoltarea economică a țării, favorizînd comerțul cu toate țările.

Deși declară că va continua liniile generale ale politicii externe de pînă acum, Costa e Silva se pronunță pentru „adaptarea ei la condițiile unei lumi în schimbare". Magalhaes Pinto, noul ministru de externe al Braziliei, declara că principala sarcină a politicii externe a țării sale este „de a-și aduce aportul la eliberarea deplină a economiei", menționînd totodată că va promova o politică externă „fără prejudecăți și păreri preconcepute", pe linia continuării unui dialog cu toate regiunile lumii. Este, oricum, un răspuns indirect la criticile aduse regimului Branco de a fi legat prea mult interesele Braziliei de cele ale S.U.A. (Brazilienii nu uită prea usor cedarea zăcămintelor de fier societății „Hanna Mining Corporation".)

Rodica DIPLAN

reflector

CRIZA DE GUVERN DIN OLANDA

Noul eșec înregistrat de Barend Biesheuvel în misiunea de a constitui un cabinet de coaliție este, pare-se, rezultatul dezacordurilor în privința repartizării portofoliilor. Partidul catolic (42 mandate în Cameră) ar fi cerut un anumit număr de departamente-cheie, printre care acela al economiei naționale, și ar fi propus titulari care nu se bucură de agrementul celorlalte partide solicitate. După cum se știe, acestea sînt partidul liberal (17 mandate), partidul anti-revoluționar (calvinist strict — 15 mandate), partidul creștin-istoric (calvinist moderat — 12 mandate).

„Eșecul, relatează corespondentul de la Haga al agenției «France Presse», a creat o oarecare nervozitate în opinia publică ; aceasta pare să suporte destul de greu o anumită încetineală, de altfel tradițională în Olanda, în procesul de constituire a unui nou guvern. De la căderea cabinetului Cals, la 14 octombrie 1966, țara este mai mult administrată decît guvernată de către cabinete de tranziție".

Să amintim că actuala criză a început propriu-zis în urma alegerilor din 15 februarie. După misiunile încredințate de regina Juliana „formatorilor" Jelle Zijlstra și Julius Beel, Barend Biesheuvel, vicepreședinte în fostul cabinet, a fost însărcinat la 9 martie cu constituirea noii echipe guvernamentale.

INDUSTRIA ALGELOR MARINE

Industria algelor marine este în plină dezvoltare în Canada. Cinci specii de alge sînt recoltate pe scară industrială. Patru din ele sînt tratate pentru obținerea unor substanțe cu largă utilitate în industria alimentară și farmaceutică. Cea de-a cincea specie este singura sursă a unei substanțe chimice, dopamina, asemănătoare adrenalinei animale, foarte cerută în laboratoarele de cercetări medicale.

50 000 DE DOLARI PENTRU UN REVOLVER

Jack Ruby a lăsat o moștenire : revolverul cu care l-a omorît pe Lee Harvey Oswald, asasinul prezumtiv al președintelui Kennedy, un ceas incrustat cu diamante, un inel cu diamante, o pălărie, un veston și o pereche de pantaloni. Numai o decizie judecătorească ar putea permite licitarea acestor obiecte, suma obținută urmînd să fie împărțită între moștenitori (în număr de trei) și fisc.

Avocatul însărcinat cu lichidarea averii lui Ruby a declarat că pentru revolver s-au oferit deja 50 000 de dolari...

„GENEROZITATE"

La 13 martie, președintele Johnson a făcut în Congres o propunere : să se acorde Americii Latine un „ajutor" financiar de 1,5 miliarde dolari pe o perioadă de 5 ani. Propunerea n-a produs însă, după cum se aștepta Washingtonul, nici o bucurie pe continentul de la sud de Rio Grande.

Dimpotrivă, majoritatea guvernelor latino-americane au calificat drept meschină și cît se poate de ridicolă suma oferită cu atîta „generozitate". „Ne-am săturat de această politică a pomenilor", declarau zilele trecute, la Montevideo, reprezentanții țărilor latino-americane. „Congresul și Johnson știu foarte bine că o asemenea sumă este total insuficientă".

Și dacă se mai adaugă că „ajutorul" anual pe care S.U.A. îl dau continentului latino-american abia echivalează costul a 15 zile de război în Vietnam, reacția provocată la Montevideo este cît se poate de firească.

Solidari cu lupta eroică a poporului vietnamez

Convorbire cu profesorul universitar TUDOR D. IONESCU, președintele Comitetului național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez.

La București și în alte localități din țară au avut loc, în ultimul timp, noi mitinguri de solidaritate cu lupta eroică a poporului vietnamez împotriva agresiunii Statelor Unite. L-am rugat pe profesorul universitar Tudor D. Ionescu, președintele Comitetului național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, să ne vorbească despre semnificația acestor manifestări ale opiniei publice din țara noastră.

— Mitingurile care au avut loc — ne-a spus dînsul — au reafirmat cu putere sprijinul pe care poporul nostru îl acordă, în spiritul prieteniei frățești, eroicului popor vietnamez. În același timp, și inseparabil de aceste sentimente, participanții la mitinguri și-au manifestat indignarea și protestul față de agresiunea Statelor Unite, care continuă și amplifică războiul agresiv din Vietnam, încalcă dreptul sacru al poporului vietnamez de a hotărî singur, în mod suveran, asupra destinelor sale.

Războiul dus de Statele Unite în Vietnam periclitează grav pacea în Asia de sud-est și în întreaga lume și demască în fața tuturor popoarelor falsitatea afirmațiilor făcute la Washington despre așa-zisele intenții de pace ale S.U.A.; în realitate, asemenea afirmații sînt menite să camufleze escaladarea agresiunii. Și conferința americano—sud-vietnameză de la Guam a avut, în fond, acest scop — intensificarea războiului de cotropire. Ceea ce s-a văzut și în ultimele săptămîni. Imperialiștii americani săvîrșesc crime tot mai grave pe pămîntul vietnamez, bombardează regiuni cu populație densă, distrug centre și obiective industriale. Agresorii americani aruncă bombe pe spitale și școli, distrug recoltele, ucid bătrîni, femei, copii. Aceste fărădelegi stîrnesc indignarea forțelor democratice și progresiste din întreaga lume, ridică împotriva agresorilor mînia popoarelor. Poporul român condamnă cu toată hotărîrea războiul dus de imperialismul american împotriva poporului vietnamez care își apără ființa sa națională, libertatea patriei sale. În mitingurile de solidaritate cu poporul vietnamez care se desfășoară în țara noastră, se cere cu hotărîre încetarea imediată, definitivă și necondiționată a bombardamentelor efectuate asupra R. D. Vietnam, retragerea neîntîrziată a tuturor trupelor americane și a altor trupe străine din Vietnamul de sud și restabilirea păcii în Vietnam, pe baza poziției afirmate de guvernul R. D. Vietnam și Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud.

Interlocutorul nostru a subliniat că aceste manifestări de condamnare a agresorilor, de exprimare a solidarității cu poporul vietnamez, oglindesc adeziunea deplină a poporului român la poziția partidului și statului nostru față de războiul din Vietnam.

Opinia publică din țara noastră condamnă cu asprime războiul dus de S.U.A. împotriva Vietnamului. Încă din prima zi a agresiunii americane, poporul român și-a ridicat glasul în sprijinul poporului vietnamez. De atunci, a fost reafirmată în permanență hotărîrea țării noastre de a acorda întregul său sprijin politic, material și moral poporului vietnamez pînă la victoria sa definitivă. Aș vrea să citez, în acest sens, dintr-o cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu: „De poporul vietnamez, de Partidul celor ce muncesc și guvernul Republicii Democrate Vietnam ne leagă o prietenie trainică, frățească, bazată pe comunitatea orînduirii, a țelurilor construcției socialiste, pe internaționalismul socialist și colaborare tovărășească. Devotată cauzei nobile a libertății și independenței naționale a popoarelor, România nutrește cea mai vie simpatie față de viteaza populație din Vietnamul de sud care, sub conducerea Frontului Național de Eliberare, duce cu eroism și abnegație lupta împotriva invadatorilor americani, pentru dreptul de a-și hotărî singură destinele, fără nici un amestec din afară".

Miting de solidaritate cu lupta eroicului popor vietnamez, la Casa de cultură a studenților din București

Președintele Comitetului național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez s-a referit, în continuarea convorbirii, la simpatia și admirația cu care opinia publică din țara noastră urmărește lupta poporului vietnamez pentru înfrîngerea agresorilor:

Este o luptă eroică, deseori de un eroism legendar, care își are izvorul într-o cauză sfîntă — dreptul poporului vietnamez de a trăi în libertate, de a-și rezolva singur problemele interne, în conformitate cu voința sa națională. Pe cît de barbar este războiul agresiv dus de S.U.A. în Vietnam, pe atît de mult sînt lipsiți autorii lui de înțelegerea lucidă a faptului că un popor care luptă pentru apărarea ființei sale naționale nu poate fi înfrînt. Mai ales în zilele noastre, cînd lupta pentru cucerirea și apărarea independenței popoarelor constituie una din cele mai importante coordonate ale istoriei.

Ca profesor universitar, căruia îi sînt apropiate năzuințele tineretului, aspirația lui la pace, la creație pașnică, socotesc semnificativ, în acest sens, faptul că reacțiile tinerilor din foarte multe țări față de războiul din Vietnam exprimă un protest tot mai energic împotriva agresiunii S.U.A. Tineretul din țara noastră, crescut și educat de partid în spiritul păcii și prieteniei între popoare, își manifestă, împreună cu întregul nostru popor, solidaritatea fierbinte cu lupta neînfricată a Vietnamului eroic pentru respingerea agresorului.

Vorbind despre acțiunile inițiate de Comitetul național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, prof. univ. Tudor Ionescu sublinia:

Aceste acțiuni exprimă — pe planul activității Comitetului — o contribuție la condamnarea publică a războiului agresiv purtat de S.U.A. în Vietnam, la manifestarea, în forme cît mai diverse, a simpatiei și solidarității opiniei publice românești față de lupta poporului vietnamez pentru apărarea drepturilor sale naționale fundamentale.

La mitingul de la Casa de cultură a studenților din București, ambasadorul Republicii Democrate Vietnam la București a vorbit cu căldură despre sprijinul politic, moral și material prețios acordat luptei poporului vietnamez, de guvernul și partidul nostru, de poporul român.

Moțiunile care s-au adoptat la recentele manifestări organizate de Comitetul național de solidaritate cu poporul vietnamez au dat glas, din nou, indignării cu care poporul român condamnă războiul dus de S.U.A. în Vietnam, precum și încrederii lui în izbînda definitivă asupra agresorilor.

Eugen POP

RECONSTRUCȚIA VONSANULUI

Centrul orașului

Vonsanul este cunoscut ca unul din cele mai însemnate porturi ale Republicii Populare Democrate Coreene. Orașul are o istorie cu adevărat milenară. Cronicile menționează prezența unei civilizații umane pe aceste meleaguri cu 4 000 de ani în urmă. Săpăturile arheologice au descoperit unelte și ceramică datînd din acele vremuri. Acum 1 000 de ani, pe locul Vonsanului se înălța o cetate vestită. Aici se construiau corăbii militare care respingeau atacurile invadatorilor străini. Importanța orașului a crescut o dată cu transformarea sa în anii puterii populare, într-un centru industrial și într-un mare nod de transport maritim și rutier.

Anii agresiunii americane au marcat o perioadă de grele încercări în istoria Vonsanului. S-a calculat că, în perioada 1950—1953, avioanele americane au aruncat asupra orașului cîte o bombă pe fiecare 2,5 mp. Într-o singură noapte, la 23 martie 1951, asupra Vonsanului s-au prăvălit 5 700 de bombe ; 95 la sută din locuințe și instituții au fost complet distruse, nu mai rămăseseră nici măcar urmele străzilor și piețelor. În locul clădirilor, al edificiilor culturale străvechi, rămăseseră doar ruine și moloz.

Vonsan. Atelierul de roți al uzinei de vagoane de cale ferată

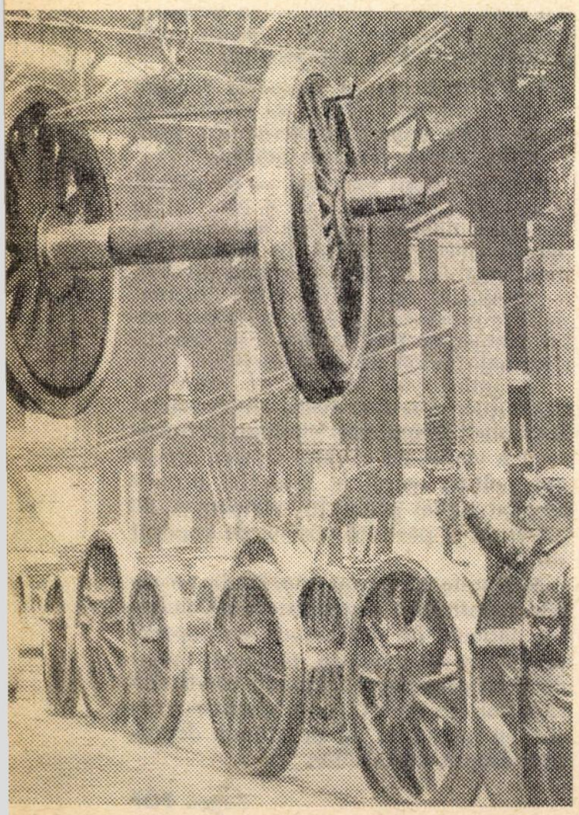

Acesta a fost punctul de pornire al vastei campanii de reconstrucție a Vonsanului. Încă din zilele grele ale războiului de eliberare, au fost formulate primele soluții arhitectonice, primele idei pentru reconstrucția viitoare a orașului. Planurile, culegerea materialului necesar și a datelor topografice se făceau literalmente sub ploaia de bombe. Pe atunci, doar cîte o scurtă știre din *Nodom Sinmun* anunța, alături de comunicatele asupra luptelor, eforturile arhitecților din Vonsan care concepeau viitorul oraș.

La un an după victorie, în 1954, s-a trecut la traducerea în viață a planului general de reconstrucție a orașului. Actualul Vonsan, important port al R.P.D. Coreene, a fost reconstruit după război astfel încît să asigure locuitorilor toate condițiile necesare pentru o viață cu adevărat civilizată. Spațiile destinate locuințelor, edificiilor culturale, obiectivelor industriale au fost calculate cu minuțiozitate. Într-un răstimp scurt, au fost construite numeroase clădiri cu multe etaje, locuințe, institute de învățămînt superior, edificii de cultură etc. Orașul dispune astăzi de numeroase parcuri, grădini și bulevarde. De-a lungul litoralului se întinde o vastă zonă verde.

În prezent, Vonsanul este vizitat, anual, de sute de mii de turiști din toate colțurile țării. În viitorii cîțiva ani, în oraș vor fi construite clădiri înalte de 9—12 etaje (pe partea stîngă a spațiului care se întinde de-a lungul litoralului) printre care, un hotel înalt de 12 etaje, magazine moderne. În raionul Sondovon, se proiectează construirea unui bloc de 15 etaje, încadrat de un parc cu o suprafață de 70 de hectare.

Exemplul Vonsanului este semnificativ pentru activitatea intensă de reconstrucție a orașelor care s-a desfășurat în R.P.D. Coreeană în anii care au trecut de la înfrîngerea agresiunii americane. Kim Den Hi, șeful direcției generale de proiectare de pe lîngă Cabinetul de Miniștri al R.P.D. Coreene, referindu-se la situația căreia au trebuit să-i facă față constructorii imediat după terminarea războiului, arăta că în anii 1950—1953 au fost distruse pînă la temelie 600 000 de clădiri cu o suprafață locativă totală de 28 000 000 mp.

Planul de reconstrucție a orașelor a început să fie elaborat în 1951. El acorda o mare atenție orașelor Phenian, Hamhin și Cendin. Se preconiza nu numai reconstruirea spațiului locativ propriu-zis ci și elaborarea unui plan arhitectonic general pentru ridicarea unor orașe moderne. Ca rezultat al înfăptuirii acestui plan, în perioada 1957—1965, au fost date în folosință clădiri pentru 605 000 de familii cu o suprafață totală de aproximativ 20 000 000 mp. La aceasta se adaugă clădirile cu destinație socială avînd o suprafață totală de aproape 7 milioane mp.

Nu este vorba însă numai de aspectul cantitativ. Planul a permis ca orașe ca Hesan și Kanghe, unde înainte existau în mod precumpănitor case de pămînt, adevărate colibe, să se transforme în orașe moderne, cu străzi largi și clădiri înalte, cu numeroase spații verzi. Au apărut, de asemenea, numeroase orașe și localități care în trecut nici nu figurau pe harta Coreei.

O condiție importantă a realizării cu succes a planului de reconstrucție a orașelor țării a fost asigurarea bazei materiale și tehnice pentru industrializarea continuă a construcțiilor. În anii cincinalului (1957—1961), industria materialelor de construcție s-a dezvoltat în mod considerabil. După plenara Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea (1957), care a acordat un loc important activității de construcții, au început să fie aplicate metode înaintate, ceea ce a permis ca, de pildă, în 1958 aplicarea unor procedee de construcție moderne să fie de 12 ori mai mare decît în 1956.

Industria grea a asigurat o creștere rapidă a tuturor componentelor necesare unei industrii de construcții moderne. În diferite orașe din R. P. D. Coreeană au fost construite fabrici pentru construcții din beton și fier. La Phenian funcționează, în prezent, o uzină automatizată pentru detalii din beton și fier cu o capacitate anuală de circa 100 000 mc. Există, de asemenea, în toate regiunile țării, o rețea largă de întreprinderi specializate pentru producția necesară fabricilor de construcții. În 1965, scrie revista *Coreea Today*, producția blocurilor de beton a crescut de două ori în comparație cu 1956.

Reconstrucția orașelor s-a făcut pe baza folosirii și dezvoltării celor mai bune tradiții ale creației populare. În acest spirit au fost reconstruite diferitele edificii culturale străvechi, clădirile învecinate fiind adaptate structurii arhitectonice naționale coreene.

I. RADU

reflector

ROMÂNIA LA „SALONUL VACANȚELOR"

Din nou, anul acesta, România participă la Salonul internațional al vacanțelor, al 9-lea de acest gen, prezentat la marele Palat al Centenarului, în parcul Heysel, într-o parte din localurile afectate Expoziției Mondiale din 1958, nu departe de celebrul Atomium.

Sub titlul de „Salon al vacanțelor, turismului și timpului liber", Comitetul de organizare a hotărît să adune tot ce poate să satisfacă dorința de odihnă, de diversificare, de relaxare a fiecăruia — camping, caravaning, iachting, casă proprie — vilă sau cabană — pentru week-end și vacanță.

Pavilionul nr. 6 al uriașului ansamblu din palatul expozițiilor de la Heysel este centrat în special pe turism și distracții.

Alături de standurile polonez, austriac, bulgar, spaniol, francez, italian etc., poate fi admirat și standul românesc.

Foarte frumoasele fotografii expuse ne îndeamnă să vizităm regiunile muntoase ale Carpaților, să mergem să admirăm bogăția florei și a faunei în Delta Dunării sau să ne oprim pe litoralul românesc, pe splendida plajă de la Mamaia.

Din partea Oficiului Național de Turism se dau cu amabilitate explicații vizitatorilor, asupra tuturor aspectelor turistice ale României.

Fotografii, obiecte de artizanat, hărți, broderii în culori calde și obiecte de emn fac din acest stand un loc plăcut. Mulți vizitatori doresc să poată vedea la fața locului toate frumusețile care alcătuiesc patrimoniul turistic al României.

Nicole FLAMENT

Bruxelles, 21 martie 1967

LINCOLN CENTER — PRIMUL FESTIVAL INTERNAȚIONAL

Centrul de artă interpretativă Lincoln (Lincoln Center) din New York organizează în luna iunie primul său festival internațional. „Cred că este un eveniment cultural unic în lume, deoarece concentrează simultan toate artele interpretative într-un singur centru urban", s-a exprimat directorul centrului, William Schuman.

Festivalul durează cinci săptămîni, cu începere din ziua de 12 iunie 1967. La festivități vor participa formații artistice de prestigiu de peste hotare : Opera de stat din Hamburg ; orchestra „Suisse Romande" ; orchestra Festivalului din Bath-Anglia, dirijată de Yehudi Menuhin ; reprezentanți ai artei sovietice de la teatre din Moscova și Leningrad, ansamblurile de dans din Ucraina și Georgia, corul Piatnițki ; cineaști cehi vor prezenta un ciclu de filme în premieră.

Printre participanți se mai numără Metropolitan Opera — cu zece spectacole ; Filarmonica din New York va concerta sub bagheta dirijorilor Leonard Bernstein și André Kostelanetz. Teatrul de repertoriu de la Lincoln Center va pune în scenă piese scrise de tineri dramaturgi americani, iar Teatrul muzical va relua două comedii muzicale clasice.

EXPOZIȚII ROMÂNEȘTI ÎN STRĂINĂTATE

Comisia națională română pentru U.N.E.S.C.O. a organizat o expoziție volantă consacrată mînăstirilor din Moldova, expresie remarcabilă a artei balcanice medievale de inspirație bizantină.

Un număr de 32 de planșe (formatul albumului „Colecția U.N.E.S.C.O. de artă mondială") reproduc detalii sau priviri de ansamblu ale exterioarelor pictate ale mînăstirilor Humor, Moldovița, Arbore, Voroneț și Sucevița.

Expoziția va circula în cele cinci mari regiuni ale lumii. Destinația : Paris, Roma, Buenos Aires, Lima și alte orașe din țări ale căror Comisii naționale U.N.E.S.C.O. participă la acest proiect. În prezent reproducerile se află la Napoli.

Corespondență din Roma de la Nicolae Puicea

O VIZITĂ UTILĂ

La invitația ministrului bilanțului și al programării economice al Italiei, Giovanni Pieraccini, președintele Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, a făcut o vizită în Italia între 8 și 18 martie. La Roma au avut loc convorbiri cu ministrul Pieraccini și cu conducătorii altor ministere economice, privind diferite aspecte ale relațiilor economice bilaterale. În timpul vizitei sale în Italia, președintele C.S.P. a fost primit de către Pietro Nenni, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Itinerarul vizitei sale a inclus principalele centre ale economiei italiene — Roma, Torino, Milano, Taranto, Genova — unde s-au stabilit contacte cu conducerile unor mari societăți, grupuri și întreprinderi industriale, cu participare statală sau cu capital privat, printre care E.N.I., I.R.I., Pirelli, Olivetti, Ansaldo.

Convorbirile președintelui C.S.P. cu interlocutorii italieni au fost caracterizate de dorința comună de a se explora noi căi care pot favoriza o mai intensă colaborare și cooperare economică între România și Italia. În acest cadru s-a făcut și o amplă trecere în revistă a experienței reciproce în domeniul planificării și al programării economice. Cu toate că se desfășoară în condiții diferite, activitatea de planificare din cele două țări are, sub aspectul metodelor folosite, multiple tangențe care prezintă interes pentru ambele părți. Schimbul de vederi a reprezentat o contribuție pozitivă la mai buna cunoaștere reciprocă și a prilejuit stabilirea unor contacte personale utile, părțile exprimîndu-și dorința de a le continua și dezvolta. Deși nu s-a urmărit realizarea unei înțelegeri speciale sau a unui acord economic, s-a ajuns totuși la concluzia că există suficiente elemente certe care permit să se privească cu optimism viitorul relațiilor economice și comerciale dintre cele două țări. Dorința oamenilor de afaceri italieni de a dezvolta și adînci relațiile economice existente cu firme românești, de a iniția noi domenii de cooperare, a găsit un răspuns pozitiv din partea română. De altfel, relațiile economice și comerciale româno-italiene se dezvoltă cu succes, Italia ocupînd locul al doilea în comerțul nostru exterior cu țările Europei occidentale. În anul 1966, schimburile comerciale dintre cele două țări au crescut de peste 2,3 ori în comparație cu volumul realizat în 1961.

Progresele înregistrate în ultimii ani în lărgirea relațiilor comerciale ale României cu Italia nu epuizează însă tot ceea ce se poate face în acest domeniu. Sporirea volumului și diversificarea continuă a producției lor naționale, asimilarea continuă a unor noi produse cu un nivel tehnic ridicat, ca și creșterea neîncetată a necesităților celor două țări, constituie premise favorabile ale intensificării schimburilor economice. Punînd la baza relațiilor dintre cele două țări principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, în discuțiile cu oficialitățile italiene s-a constatat existența unor importante posibilități de lărgire și diversificare a formelor și acțiunilor de cooperare bilaterală în domeniul industriei, agriculturii și tehnico-științific. În mod concret, e vorba de organizarea cu firme italiene a unei largi cooperări industriale, comerciale și tehnico-științifice, care constituie, după cum se știe, o formă de relații economice practicate pe scară din ce în ce mai largă, un factor de seamă al progresului în economia modernă, al dezvoltării relațiilor interstatale. În acest cadru se poate întrevedea, de exemplu, posibilitatea cooperării cu firmele italiene pentru construirea în România a unor obiective industriale, proprietate a țării noastre, la care să primim echipamente și utilaje pe credit cu termen lung, cu plata în produse fabricate de întreprinderea respectivă, sau eventual cu alte mărfuri. De asemenea se pot realiza în comun obiective pe terțe piețe, industria românească avînd posibilitatea să coopereze, în calitate de furnizor general sau subfurnizor, la livrarea unor obiective.

În cadrul cooperării economice și tehnico-științifice dintre firmele italiene și întreprinderile românești, ar prezenta interes efectuarea în comun de prospecțiuni geofizice, precum și de lucrări de foraj și extracție pentru terți, realizarea de studii și cercetări în comun în domeniul industriei chimice și petroliere. În domeniul siderurgiei, cooperarea ar putea include schimburi de sortimente, prelucrări etc., iar cooperarea în agricultură — participarea părții italiene la amenajarea unor terenuri pentru irigații, urmînd ca plata să se facă cu cereale și alte produse agricole. Totodată cooperarea cu diferite firme comerciale din Italia s-ar putea realiza și în vederea desfacerii produselor.

Există deci numeroase și importante căi de dezvoltare a relațiilor economice dintre România și Italia. Chiar în timpul discuțiilor purtate s-a conturat posibilitatea unor acțiuni concrete în domeniile arătate.

Vizita președintelui C.S.P. a fost nu numai utilă și interesantă, dar ospitalitatea și sentimentele de prietenie cu care oaspetele român a fost înconjurat tot timpul călătoriei sale au constituit, fără îndoială, expresia prețuirii de care România, poporul român, se bucură în Italia. Oficialitatea și oamenii de afaceri au ținut să-și manifeste deschis stima și satisfacția de a saluta reprezentantul unei țări a cărei politică se afirmă tot mai pozitiv în ansamblul relațiilor internaționale, bucurîndu-se de un binemeritat prestigiu.

Vizita în Italia a președintelui C.S.P., Maxim Berghianu, se înscrie pe linia contribuției guvernului român la extinderea colaborării economice interstatale, la eliminarea obstacolelor care îngustează și denaturează relațiile economice internaționale.

România acționează pentru a reda cît mai deplin comerțului internațional caracterul și rolul său de factor dinamic al întăririi cooperării între state, al progresului și păcii.

Roma, 21 martie

reportaj pe glob

AFRODITA ÎNTRE INSULE

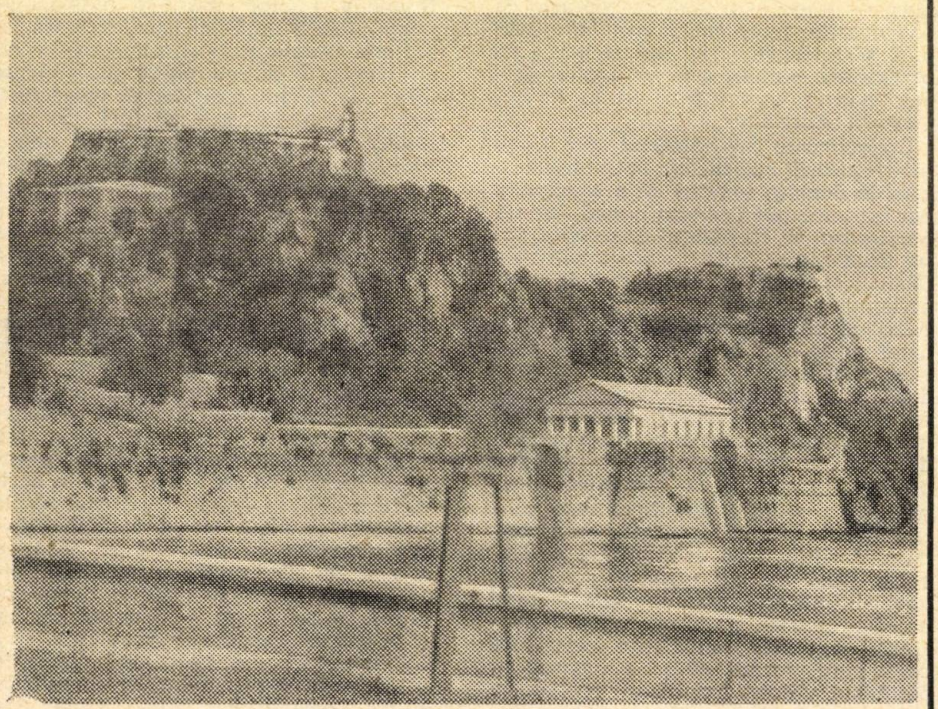

Meterezele naturale ale insulei Corfu

Peisaje istorice, cu coloraturi magnifice, apusuri de jăratec, vegetație luxuriantă, imense covoare de flori, măslini seculari, lămîi parfumați, golfuri uitate, lagune adormite, izvoare susurînde, grote sălbatice, plaje virgine cu nisipuri aurii și marea cu culorile ei — sînt cîteva din elementele care au conferit insulei Corfu renumele de cea mai frumoasă insulă a Europei. Șase sute de kilometri pătrați de pămînt, acoperit de o verdeață opulentă în toate anotimpurile, două văi fertile — Ropa, în partea centrală și Lefkima, în sud ; doi munți, Pantokrator și Ayii Deka, dominînd mijlocul insulei ; trei rîuri ce șerpuiesc printre stînci, dealuri și văi, în nord, sud și est, sînt principalele coordonate geografice ale acestei insule îmbrățișate de apele albastre ale Mării Ionice. Se crede că frumusețea izbitoare a Kerkirei (cum i se spune insulei în limba greacă) a fost una din cauzele invaziilor care s-au abătut asupra sa de-a lungul bătrînei sale istorii. „Cred, îi scria Napoleon lui Talleyrand, că de acum înainte maxima esențială a Republicii Franceze trebuie să fie stăpînirea pentru totdeauna a insulei Corfu".

Pînă la Bonaparte însă, peste acest pămînt, consemnat pentru prima dată în analele istoriei în secolul XVIII înaintea erei noastre, au trecut pașii romanilor, bizantinilor, genovezilor, venețienilor. A urmat dominația franceză, care a predat apoi steagul celei engleze pentru o jumătate de secol, și efemera ocupație a fasciștilor germani. Și chiar dacă istoria n-ar fi consemnat în paginile sale frămîntata soartă a locuitorilor Corfului, mărturiile lăsate în urma lor de civilizațiile ce s-au perindat pe acest pămînt, puse cap la cap, ar fi reconstituit cu siguranță toate epocile trecutului.

Corfu și celelalte șase insule ale Arhipelagului Ionic au fost puternic și direct influențate de civilizațiile europene în decursul secolelor de ocupație. Din amestecul de influențe, în insulă a înflorit o civilizație proprie, care la rîndul ei a contribuit la plămădirea și formarea civilizației Greciei moderne. Fortărețele venețiene care au înfrînt voința secolelor și solida lor construcție militară aduc și astăzi, de la înălțimea colinelor pe care sînt durate, mesajul uneia din cele mai renumite civilizații ale lumii.

Cu cea mai perfect conservată fortăreață venețiană din Europa faci cunoștință de îndată ce ai părăsit puntea vaporului. Zidurile ei masive domină cea mai mare înălțime din apropierea orașului Corfu, de care este despărțită printr-o prăpastie denumită Contra Fossa, cu malurile unite printr-un pod de lemn. De pe terasele fortăreței, folosită și astăzi drept adăpost de grănicerii greci, în fața ochilor se deschide splendida panoramă a orașului Corfu, ghemuit la poalele dealurilor împădurite ce-l înconjoară. Pe timpul venețienilor, în acest oraș au găsit ospitalitate mulți artiști din Bizanț și Creta, fugiți de sub dominația otomană. Aci au venit în contact cu puternicul curent al Renașterii italiene, adus de peste mări de artiștii venețieni. Astfel, în insulă s-au întîlnit două curente artistice diferite, unul din est, iar altul din vest și împreună au dat naștere originalei arte ionice. Sobra coloană ionică, ce a împodobit veacuri de-a rîndul sanctuarele și templele Greciei, este cel mai renumit fruct al creației școlii arhitecturale ionice. Dar nu și unicul.

Orașul Corfu apare ca un muzeu imens în aer liber, în care sînt expuse construcții aparținînd celor mai diferite curente din arhitectura veacurilor. În inima orașului întîlnești clădiri cu 7—8 etaje purtînd amprenta stilului venețian. Pe frumoasa esplanadă recunoști clădirile de pe Rue de Rivoli, cu arcade înalte pe care sînt agățate felinare făcute din fier forjat. Ele au fost construite pe timpul lui Napoleon de către francezi. Piața centrală este străjuită de cîteva blocuri, mutate parcă aici de pe Tamisa, în timp ce în apropiere de faleză, Napoli își are un reprezentant demn de tot respectul. Apare străin locului pînă și tonul gălăgios al conversațiilor trecătorilor, ce te face să-ți pui întrebarea dacă nu cumva Italia a exportat aici și obiceiul de a se discuta lucruri foarte pașnice pe un ton foarte ridicat.

„Corfu ! Afrodita între insule, încununată cu trandafiri și crini", scria cunoscutul poet grec Mavilis, sau „eșarfa bogată a mîndrului meu pămînt", cum a denumit-o Shakespeare, fiindcă avea faima de a fi găzduit pe eroul Odiseei lui Homer, Ulisse. De la esplanadă pînă la locul unde se spune că Ulisse a fost găsit pe plajă, sleit de puteri, după un groaznic naufragiu, de Nausica, fiica regelui Alcinous, nu sînt decît cîțiva kilometri.

Drumul îngust se cațără pe coamele dealurilor, șerpuiește prin văi și crînguri nesfîrșite de măslini cu tulpinele contorsionate de secolele fără număr, coboară pînă pe plajă, ca peste cîteva clipe să se afunde din nou în tuneluri de verdeață. De pe una din înălțimi se zărește celebra insulă Ponticonisi (șoarece în grecește), care a provocat o dispută între localnici și arheologi. Primii afirmă că aici ar fi naufragiat eroul Odiseei, în timp ce ceilalți, împreună cu istoricii, nesocotind cîștigurile localnicilor realizate de pe urma falsei lor reclame, situează în altă parte locul naufragiului.

Cutreierînd insula de la un cap la altul, întîlnești întinderile nesfîrșite de viță de vie ale regelui Alcinous, codrii de măslini cu frunzele argintii sclipind în soare, chiparoșii rășinoși ce împung văzduhul albastru ca niște obeliscuri, întinsele livezi de lămîi și portocali cu fructe aurii, ierburi înalte și parfumul florilor de cîmp și al trandafirilor. Harnicii urmași ai lui Alcinous, pe care-i întîlnim în aceste zile de iarnă în crîngurile de lămîi și portocali, culegînd rodul bogat în lăzi, coșuri și panere, trăiesc aproape de trecutul lor glorios și se străduiesc să-l redediteze în prezent. Pe insulă, numărul măslinilor a depășit demult 1 500 000. 50 la sută din venitul insulei este obținut numai prin comercializarea măslinilor și uleiului de măsline. 3 500 de producători dețin circa 67 la sută din numărul total al măslinilor, în timp ce restul populației, pînă la 105 000, dețin 33 la sută. Aici bogăția oamenilor se măsoară în numărul de măslini pe care-i posedă. În componența zestrei, un element esențial pentru încheierea căsătoriilor îl constituie tot măslinii. Citricele formează 6 la sută din venitul total al insulei, strugurii și vinul 18 la sută, legumele 12 la sută, cerealele 11 la sută.

Măsurile adoptate de guvernul grec privitoare la liberalizarea exporturilor încurajează pe producătorii de măsline să caute și alte piețe de desfacere decît cele din vest. Această măsură a urmat unor hotărîri discriminatorii adoptate de Piața comună, prin care se impune producătorilor greci prețuri de export spre Comunitate sub prețul de cost.

La strîngerea ultimei recolte, în unele crînguri de măslini ale insulei au fost experimentate cu succes mașini pentru cules, punîndu-se astfel bazele mecanizării și în această ramură a agriculturii, despre care se credea că și peste o mie de ani va rămîne tot în starea în care se afla în antichitate. Au fost înființate și unele fabrici de ulei de măsline, cu aparataj modern, în care vechile teascuri, acționate odinioară de cai, au fost înlocuite cu prese mecanice și hidraulice. Au fost construite două unități de împachetat și sortat citrice. Sistemul cooperativelor agricole se dezvoltă constituind singurul mijloc de apărare a producătorilor împotriva speculei comercianților intermediari.

În capitala insulei și la sate, alături de clădirile patinate de vreme și de casele de pămînt, își ridică frunțile blocuri de locuințe noi, cu verande, terase și balcoane construite într-un stil modern, mai prezent în Grecia continentală.

În timp ce muzeele se îmbogățesc cu rezultatele unor noi descoperiri arheologice, mărturii ale civilizațiilor apuse, ale hărniciei și iscusinței oamenilor ce populau odinioară acest pămînt mănos, contemporanii se străduiesc, prin munca lor, să fie la înălțimea bogatei lor istorii.

C. ALEXANDROAIE

corespondență din Ciudad de Mexico
de la Luis Suarez

Rezonanța unui act de pace

Opinia publică latino-americană continuă să manifeste mult interes în legătură cu semnificația și posibilitățile de aplicare eficientă a Tratatului de denuclearizare a Americii Latine semnat, luna trecută, la Mexico. La aceste noi aspecte importante ale denuclearizării continentului latino-american se referă articolul corespondentului nostru din Mexico, Luis Suarez.

Cînd la 12 februarie, în sala de ședințe a noului sediu al Ministerului de Externe mexican din Tlatelolco — cartier al capitalei — se încheia cea de-a IV-a etapă a ședințelor Comisiei pregătitoare pentru denuclearizarea Americii Latine (COPREDAL), se împlineau nobile aspirații și stăruitoare eforturi. Se căzuse de acord asupra semnării unui tratat, pe baza căruia America Latină să poată deveni prima regiune denuclearizată din lume. Într-adevăr, tratatul stabilește că țările latino-americane se angajează să utilizeze exclusiv în scopuri pașnice materialul și instalațiile nucleare aflate în jurisdicția lor și să împiedice experimentarea, folosirea, fabricarea, producerea sau achiziționarea, sub orice formă, a oricărei arme nucleare ; totodată, se interzice primirea, înmagazinarea, instalarea sau păstrarea sub orice formă a armei nucleare.

Tratatul, a cărui semnare a început la 14 februarie, reprezintă desigur un succes. De cînd au început lucrările pregătitoare, în noiembrie 1964, și pînă în februarie 1967, istoria tratatului a fost presărată de indecizii, suspiciuni, rezistențe. Inițiativă mexicană, tratatul este, fără îndoială, în deplină concordanță cu politica externă a acestei țări și cu intensa sa activitate diplomatică ce a trebuit să înfrîngă o serie de dificultăți.

Tratatul de la Tlatelolco este o victorie practică și morală a politicii de dezarmare, în general, de dezarmare nucleară, în particular. Unii observatori politici de pe continentul nostru latino-american consideră că menținerea unor forme colonialiste și mai ales neocolonialiste în vastul teritoriu latino-american, populat de 250 de milioane de locuitori, constituie dificultăți în aplicarea tratatului. Teritorii și baze străine, scoase de sub suveranitatea națională a țărilor unde sînt plasate, împiedică aplicarea tratatului de denuclearizare pe întregul continent latino-american. O mare bază militară a S.U.A. se află, de pildă, în zona Canalului Panama. La Guantanamo, pe teritoriul Cubei, S.U.A. mențin, de asemenea, o bază militară, pe care refuză s-o evacueze. Pentru ca America Latină să se poată considera un teritoriu ferit integral de arma nucleară, este necesar să se obțină și acordul unor țări ca S.U.A., Anglia, Franța, Olanda etc. care țin încă sub stăpînirea lor anumite regiuni din America Latină. Se cere, deci, angajamentul lor de a nu introduce arma nucleară în teritoriile pe care le domină.

Implicațiile internaționale ale tratatului — America Latină nu poate uita ce se întîmplă în lume și nici că este vecină cu S.U.A. — au atras la ședințele COPREDAL-ului un mare număr de observatori străini : 22 la ultima sesiune. Din partea României a fost de față, în calitate de observator, ambasadorul Gheorghe Diaconescu, care și-a exprimat sprijinul față de ideea denuclearizării Americii Latine și a amintit că țara sa a propus încă în 1957 denuclearizarea regiunii Balcanilor.

Ședințele COPREDAL au înregistrat reticența și rezistența față de tratat a delegaților nord-americani.

În orice caz, o întîrziere a semnării tratatului, pe motiv că nu puteau fi conciliate atitudini ca cea a S.U.A., nu ar fi îmbunătățit situația. Din contră, hotărîrea de încheiere și semnare a tratatului poate ajuta într-o măsură mai mare la anularea sau neutralizarea dificultăților, decît prelungirea demersurilor asupra unor atitudini deja bine cunoscute și discutate.

În sfîrșit, un aspect important al tratatului este acela că, interzicînd și condamnînd fabricarea și folosirea armei nucleare, el nu privează statele latino-americane de posibilitatea întrebuințării resurselor nucleare în scopuri pașnice. De altfel, printr-o interzicere totală, absolută, America Latină ar fi lipsită de beneficiile pe care le poate oferi folosirea pașnică a resurselor nucleare. „Ca soluție imediată — pentru a nu se interzice beneficiul folosirii pașnice — ar fi convenabil să se încerce posibilitatea ca, fie în sînul uneia din organizațiile internaționale existente — O.N.U. sau Agenția Internațională pentru Energia Atomică — fie în cadrul unei organizații cu caracter local, să se creeze un program special, asemănător cu cel care există pentru dezvoltarea economică, avînd ca obiectiv principal sprijinirea tuturor statelor care ar avea nevoie de ajutor pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice". Cuvintele aparțin diplomatului mexican Garcia Robles, președintele COPREDAL. „Guvernul mexican — a spus Garcia Robles la semnarea tratatului — va studia această problemă cu interesul pe care-l merită, cu scopul de a prezenta, cînd va fi oportun, forurilor internaționale respective concluziile și propunerile care pot decurge din acest studiu".

Sharpeville, 21 martie 1960. Peste cîteva clipe de la luarea acestei fotografii : 100 de morți și 200 de răniți — victime ale represiunii rasiste

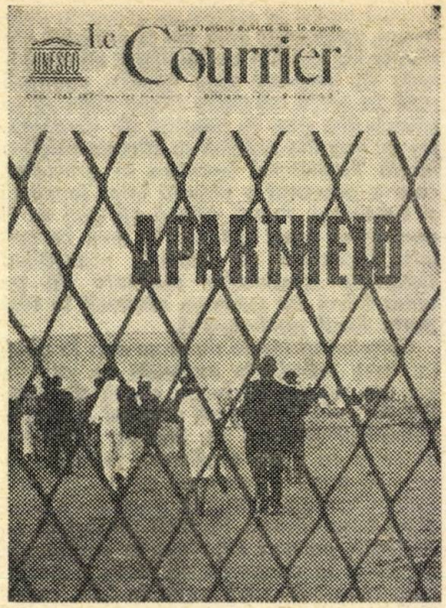

Printr-o rezoluție a Adunării Generale a O.N.U., ziua de 21 martie a fost proclamată zi internațională pentru eliminarea discriminării rasiale, în amintirea masacrului săvîrșit de autoritățile din Republica Sud-Africană, la 21 martie 1960, la Sharpeville.

Crimele apartheidului

Cunoaștem — despre Republica Sud-Africană — cîteva articole de presă și cărți scrise de oameni de curaj. Vom putea însă cunoaște, în cursul acestui an, un document unic în felul său : raportul întocmit de U.N.E.S.C.O. — pentru a fi înaintat Comitetului special al Adunării Generale a O.N.U. — asupra politicii de apartheid a guvernului din Africa de Sud. Cele 259 de pagini ale acestui raport, alcătuit de Secretariatul U.N.E.S.C.O., în colaborare cu diverși experți, se întemeiază în principal pe publicațiile oficiale ale guvernului R.S.A., precum și pe rapoartele unor instituții științifice și de cercetări din interiorul și din afara Republicii Sud-Africane.

Făcînd cunoscute principalele teze ale raportului, revista lunară *Le Courrier*, editată de U.N.E.S.C.O., publică în numărul său pe luna martie 1967, consacrat exclusiv acestei probleme, o serie de articole de sinteză, studii și reportaje, care concretizează imaginea tragică a apartheidului, ajutînd la înțelegerea mecanismului acestei orînduiri revoltătoare și a consecințelor ei dramatice asupra întregii existențe sociale în Africa de Sud.

Ce este deci apartheidul ? Cum arată el, concret, în Africa de Sud ?

Limbajul oficial traduce termenul de apartheid prin „dezvoltare separată", pretextînd că grupările etnice ar evolua mai normal dacă nu se ating niciodată, dacă nu se întrepătrund, dacă nu sînt lăsate să aibă vreodată ceva comun. Dar, efectele izolărilor artificiale agravează obstacolele sociale din calea dezvoltării, și, așa cum se întîmplă în Africa de Sud, contribuie la degradare în toate domeniile : de la economie pînă la cultură, de la viața publică pînă la existența familială.

Deci, apartheidul înseamnă :

În economie — o frînă insurmontabilă pentru o industrie cu mari posibilități, dată fiind, în primul rînd, marea bogăție de minereuri a țării. Organizația Internațională a Muncii a procedat, anul trecut, la o anchetă asupra consecințelor discriminării rasiale în economia R.S.A. Iată ce a constatat : „Africa de Sud se află în fruntea producției de aur și producția acestui metal continuă să crească. Ea este totodată al doilea producător de diamante, de crom etc. din lume ; dispune de mari rezerve de fier și de cărbune (...) Evoluția aceasta n-a întîrziat să aibă repercusiuni asupra compoziției și utilizării mîinii de lucru sud-africane ; muncitorul african depinde din ce în ce mai mult de salariile economiei «albe» și constituie, totodată, pentru aceasta un element de care ea are din ce în ce mai multă nevoie.

Cu alte cuvinte, muncitorii africani constituie o «marfă» importantă în economia «albă» și individul se dizolvă într-o masă anonimă, căreia îi sînt renegate toate drepturile normale recunoscute omului.

Indiferent care ar fi perspectivele noi și îmbunătățirile materiale pe care dezvoltarea spectaculoasă a Africii de Sud le aduce populației de culoare, rămîne totuși faptul că *statutul rezervat muncitorilor africani, într-o economie legată de principiul supremației albe, nu se deosebește de loc de acela al mîinii de lucru într-un regim de robie* (subl. ns.)..."

În politică. „Adîncimea resentimentelor suscitate de apartheid — scrie *Le Courrier* — este pusă în evidență de aparatul de represiune care a fost instituit pe măsură ce legislația și practica au transpus această politică pe planurile social și economic". Fără a avea intenția de a enumera toate măsurile de represiune adoptate, trebuie totuși să se semnaleze că ele includ spînzurătoarea, detențiunea fără judecată, interdicția de a părăsi domiciliul, interdicții pronunțate asupra persoanelor, organizațiilor și publicațiilor etc. Aplicarea politicii de apartheid condamnă Africa de Sud să trăiască într-o permanentă stare de urgență.

Ca urmare a politicii sale, R.S.A. a fost nevoită să părăsească mai întîi U.N.E.S.C.O., precum și Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură. A fost expulzată din Comisia de cooperare tehnică în Africa si nu mai face parte din Consiliul științific al Africii. Această țară este obiectul oprobriului cvasitotalității țărilor africane, ca și al multor țări din celelalte continente, fiind vizată de un embargo din ce în ce mai strîns. Opinia publică mondială cere insistent ca R.S.A. să renunțe la un regim considerat drept o amenințare la adresa păcii și securității lumii. La O.N.U., a fost creat un comitet special pentru studierea politicii ei rasiale și a măsurilor de represiune pe care le antrenează aplicarea acesteia.

În învățămînt. Apartheidul este, prin cele mai imediate consecințe, o politică a excluderii majorității populației — de culoare — de la posibilitățile normale, oferite populației albe, de a se califica, de a-și găsi în producție și în administrație locuri pe măsura capacităților personale.

60 de profesori universitari au trebuit să-și părăsească posturile, într-un singur an, din cauza apartheidului. Conform dispozițiilor în vigoare, unui medic african cu înaltă calificare i-a fost refuzat un post la spitalul Livingstone (pentru oamenii de culoare din Port Elisabeth) pentru că sub ordinele lui ar fi trebuit să fie cîțiva medici albi...

Instrumentele de lucru obișnuite în munca intelectuală constituie și ele un teren de discriminare rasială. Astfel, la Durban sînt unsprezece biblioteci municipale pentru albi și o singură bibliotecă pentru ne-albi, care, ce-i drept, mai au acces și la o anexă a uneia din bibliotecile aflate la dispoziția albilor... În „statul liber" Orange există o bibliotecă cu autoservire, dar „numai pentru albi".

În cultură. Într-un studiu consacrat situației intelectualilor din R.S.A., marele scriitor Ezechiel Mphalele, care trăiește acum în exil, arăta : „Lupta ne solicită toate energiile, astfel încît creația noastră propriu-zisă se resimte. S-ar putea pune întrebarea : de ce nu este aceasta un stimulent pentru creație ? Pentru că e, din contra, un element paralizant. Avem două ghetouri, două orientări diferite și nu se poate crea o adevărată artă cînd trăiești într-o societate de acest fel. Nu se poate scrie nici marele roman alb și, după părerea mea, nici marele roman negru, atîta vreme cît există această separație. De îndată ce un om alb va începe să înțeleagă că este african și nu european, el va scrie un roman african sau un poem african". Este exact ceea ce s-a întîmplat cu Alan Paton.

Acesta a ajuns celebru în întreaga lume prin romanul lui *Plîngi, țara mea iubită*, scris în 1948 (tradus în 18 limbi și publicat în 22 de țări) — tablou pătrunzător

Locuințe ale negrilor din rezervația în care sînt obligați să locuiască în Republica Sud Africană

al conflictelor și dramelor provocate de segregația rasială în R.S.A. „Apartheidul — scrie Paton în *Le Courrier* — exclude orice concept de cultură sud-africană, ce s-ar îmbogăți prin aportul burilor, africanilor și al altor oameni de culoare (...)

În viața cotidiană. Apartheidul învenincază zi de zi, 24 de ore pe zi, viața Republicii Sud-Africane, vlăguind-o de minunatele resurse de care dispune tocmai datorită diversității ei naționale. Nu scapă de discriminarea brutală nimeni și nimic.

La teatru se interzice prezența în aceeași sală de spectacol a populației albe și ne-albe fără permisiunea specială a autorităților administrative. O trupă de oameni de culoare nu poate distribui și un om alb, dacă pentru acesta nu se obține o autorizație specială.

În cinematografe este interzisă, în principiu, prezentarea tuturor filmelor care nu-i prezintă pe ne-albi ca inferiori albilor. Biroul de control interzice, de pildă, proiectarea unui anumit film în fața oamenilor de o anumită origine etnică : negrii nu trebuie să-l vadă pe Harry Belafonte îmbrățișat cu o fată albă — în filmul „O insulă însorită", iar albii nu trebuie nici ei să-i vadă pe Toni Curtis și Sidney Poitier legați unul de altul, în filmul „Lanțul".

Pe stradă : ore întregi de așteptare, citeodată, a autobuzelor pentru negri.

În sport : spectatorii nu pot, decît cu o autorizație specială, să asiste, din tribune separate, la meciuri și concursuri. Nici o echipă „mixtă", adică alcătuită din albi și oameni de culoare, nu poate exista pe teritoriul țării. Legea interzice întîlnirile sportive între echipe de rase diferite. Pentru celebrul boxer sud-african Ronnie van der Walt, apartheidul a însemnat recent pierderea „calității de om alb", și declararea sa ca om de culoare. În 1963, ministrul de interne al țării a reamintit comitetului olimpic național că reprezentarea Republicii Sud-Africane la concursurile internaționale, de către echipe „mixte", nu va fi admisă sub nici un cuvînt. Ca urmare, Africa de Sud nu a putut participa la Olimpiada de la Tokio, în 1964.

Se știe că în viața cotidiană a oamenilor, relațiile personale, exprimate în întîlniri și conversații, în vizite și plimbări, au o mare însemnătate. Dar în Africa de Sud pînă și aceste relații sînt limitate de regulamente care se referă la acțiunile cele mai simple : mesele luate în comun în oraș, petrecerea nopților în zone delimitate, vizitarea „rezervațiilor" indigene numai pe bază de autorizație. Nicăieri în R.S.A. sud-africanii de rase diferite nu se pot întîlni într-un local public pentru a bea împreună un ceai sau o cafea. Mai mult chiar, atmosfera generală de teamă, pretinsele ipoteze despre superioritatea sau inferioritatea cutărui sau cutărui grup rasial, dificultatea problemelor de ordin politic, bănuiala că oricine dintre cei din jur poate fi un informator plătit de guvern fac să fie golite de aproape orice semnificație umană nu numai relațiile între grupuri etnice diferite, dar și cele din cadrul fiecărui grup. Este o cale sigură spre atrofierea civilizației, a culturii și omeniei.

În viața de familie se vede, poate în modul cel mai impresionant, cît e de mare tragedia pe care politica apartheidului a impus-o Africii de Sud. Din 1964, prezența unui african într-un district locuit de albi este sever reglementată. Femeile și copiii de culoare, care muncesc în aceste districte, nu sînt autorizați să trăiască laolaltă cu soții și tații lor, decît dacă au locuit dintotdeauna împreună cu ei, în același district. Vizitele între soți locuind în districte separate sînt limitate la 72 de ore, dacă nu există o permisiune specială de prelungire.

■

Implicațiile apartheidului sînt atît de numeroase și de tulburătoare, încît numai o carte voluminoasă le poate descrie. Ele constituie o omniprezență impresionantă în literatura scriitorilor, oamenilor de știință și publiciștilor sud-africani, pentru care „dialogul interzis" între rase rămîne anomalia amenințătoare care trebuie să fie demascată și combătută din toate puterile, dinăuntru și dinafară.

Poporul român, ca și celelalte popoare ale lumii, condamnă cu energie practica apartheidului care, ca și orice altă formă de discriminare rasială, creează o amenințare pentru pacea și securitatea internațională și constituie o crimă împotriva umanității. Ziua de 21 martie e o zi de protest internațional față de această crimă.

Radu VARIA

reflector

UN TURNEU REUȘIT

In clipa în care tinerii interpreți și-au scos de pe cap măștile lor uriașe de carton cu care jucaseră în tot timpul spectacolului, sala a izbucnit din nou în aplauze. Aplauzele erau adresate de astă dată și tinereții actorilor din Piatra Neamț, cei mai tineri din această competiție internațională.

Eram pentru o săptămînă în lumea minunată, fabuloasă a copiilor și adolescenților la cea de-a IV-a întîlnire de acest fel, organizată la Nürnberg și München. Paralel cu ciclul de spectacole prezentat de echipe din R. D. Germană, Italia, Olanda, R. F. a Germaniei, Austria, Iugoslavia, aveau loc și ședințele A.S.I.T.E.J.-ului (Asociația internațională a teatrelor pentru copii și tineret). Delegați francezi, canadieni, sovietici, cehoslovaci, americani și-au adus contribuția la dezbaterile privind menirea și rolul teatrului închinat celor mai tineri spectatori. Discuțiile fructuoase, la care delegația română a avut o apreciată contribuție, au subliniat unanim faptul că teatrul poate și trebuie să fie un factor important de educare estetică și etică a tinerei generații. Este deosebit de semnificativ faptul că anul acesta „Institutul internațional de teatru" a luat hotărîrea ca tema zilei mondiale a teatrului să fie „Teatrul și tineretul". **Problema va fi deci abordată pe toate meridianele lumii, creatorii scenei vor căuta cele mai bune soluții artistice pentru a se apropia de inima micului spectator contemporan. Și dacă reprezentația celui mai tînăr teatru din țara noastră (are 6 ani — vîrsta numeroșilor săi spectatori) a fost bine primită, cred că aceasta se datorește în primul rînd încercării de a aborda o temă contemporană.**

Aș vrea să mărturisesc emoția pe care am simțit-o în fața unor săli arhipline : sute și sute de copii reacționînd direct, aclamînd pe cei alături de care vibrau, dezaprobînd pe leneși, pe ticăloși, pe cei brutali și în final cîntînd cu actorii un imn închinat bucuriei de a trăi fericiți. Pentru noi au fost măgulitoare aprecierile cuprinse, de pildă, în ziarul Tagespost **care, vorbind despre spectacolul românesc de copii spunea : „În piesa construită rafinat de simplu, efectul pedagogic și filozofic al acțiunii este cu pricepere îmbrăcat într-o acțiune fascinantă". „Cu** Cel mai mare și cel mai tare, **tinerii actori din Piatra Neamț s-au dovedit cei mai tari și cei mai buni ai acestui festival internațional".**

„Teatrul din Piatra Neamț merită cununa de lauri pentru cel mai bun spectacol prezentat la Nürnberg" — scria la rîndul său ziarul Abendzeitung. **„Cel mai mare succes al acestei săptămîni l-au obținut românii cu un spectacol într-adevăr strălucitor. Contactul cu sala a fost desăvîrșit, iar finalul entuziast"** (Die Nachrichten).

Întîlnirile de la Nürnberg și München, dincolo de emoții sau satisfacții, ne-au atras încă o dată atenția asupra marii probleme a celui mai mic spectator — problemă acut contemporană.

Alecu POPOVICI

Miguel Angel Asturias

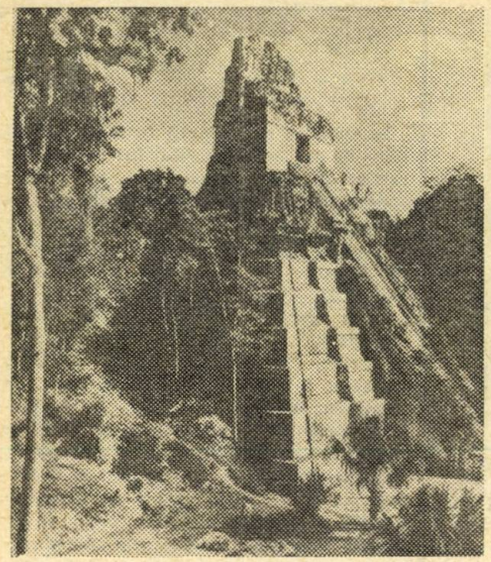

Artă maya. Templul de la Tikal (Guatemala), de 50 m înălțime

Europa pare a se găsi în acest an sub semnul artei antice, mai precis al artei de acum 3 000 de ani. Dacă egipteanul Tutankamon seduce publicul parizian, arta maya a ales Strasbourgul ca primă etapă a unei expoziții itinerante, de o excepțională bogăție.

Printre cei mai autorizați să comenteze acest eveniment cultural este, fără îndoială, Asturias, autentic om maya.

Iată-l în apartamentul său : cu fața arămie, de culoarea porumbului copt, cu nasul acvilin, cu zîmbetul prietenesc, strălucind de sănătate. Ambasador al Guatemalei la Paris, dar în primul rînd celebru scriitor latino-american, renumit purtător de cuvînt al compatrioților săi, al mayașilor, Asturias a fost sărbătorit la Strasbourg în marea sală Ancienne Douane, cu prilejul inaugurării expoziției maya. Poet al culturii maya, incomplet studiată pînă acum din cauza tăcerii hieroglifelor , Asturias e și autor de romane, în care se întrepătrund realismul și magia indiană, ca în recentul volum „La flanque du mendiant" (Editura Albin Michel — Paris).

oamenii maya și arta lor

— Mă întorc de la Strasbourg — îmi spune Miguel Angel Asturias. Am deschis acolo expoziția maya. Ideea acestei expoziții aparține lui André Malraux și a fost exprimată în timpul vizitei sale în Guatemala și Mexic, în februarie 1966. Inteligența și finul lui simț artistic s-au verificat în fața magiei operelor descoperite, de astă dată nu în muzee, ci în cadrul lor natural ; unele din ele se găseau la Muzeul de arheologie din Ciudad de Guatemala, altele în junglă, în apropierea Cetăților ceremoniale, în special a celei de la Tikal. Sub impresia puternică a celor văzute, Malraux a dorit să prezinte în Europa aceste capodopere, bucurîndu-se de aprobarea și sprijinul guvernului guatemalez. Astfel s-a născut expoziția de la Strasbourg.

Ea urmează să fie deschisă, în continuare, la Nantes, Chambéry, Marsilia, Bordeaux. În sfîrșit, din aprilie 1968 pînă la sfîrșitul lui octombrie, ea va fi găzduită de sălile de la Grand Palais din Paris. La cele 284 de piese expuse la Strasbourg se vor adăuga (la Paris) importante monumente, demontate special din cadrul lor natural, numeroase costume tipice, fabricate de meșteri țesători din sate vechi de sute de ani — care vor lumina sălile de expoziție cu culorile lor sclipitoare, combinate original și cu mult gust.

GRECII LUMII NOI

Expoziția este edificatoare din punct de vedere artistic, dar și din punct de vedere sociologic, etnologic, istoric, permițînd cunoașterea vechii societăți a indienilor maya : vase antropomorfe, urne funerare, figurine de stuc, jaduri sculptate, măști de toate dimensiunile, ornamente pe vase și — piesa cea mai valoroasă — stela de la Tikal, cea mai veche stelă mayașă cunoscută, datînd din anul 292 al erei noastre.

Sînt convins că această manifestare culturală va atrage mii de francezi și de europeni. După părerea mea, europenii, influențați încă de la începutul secolului de artele negre, africane și malayeze, vor găsi noi surse de inspirație în modul original de a concretiza forța naturală și spirituală : arta maya se remarcă prin concepția formelor, a volumelor, prin contrastele de lumină și prin tehnica de execuție ce nu poate decît să-i stimuleze pe artiștii contemporani.

În afară de aspectul artistic, vizitatorul european este, fără îndoială, curios să afle cum reușeau artiștii maya, acum 3 000 de ani, cu unelte rudimentare să exprime atît de perfect stări spirituale. Omul este prezent pretutindeni în această expoziție. Ne surprinde și azi maturitatea modului de exprimare de către mayași a durerii, bucuriei, curajului, bunătății. Ea se explică prin dorința creatorilor maya de a-și cunoaște cît mai bine semenii.

După teoriile cele mai curente, cultura maya cuprinde trei perioade : preclasică — din anul 3 000 î.e.n. pînă la începutul erei noastre ; clasică — pînă în anul 800, și postclasică, ce sfîrșește o dată cu sosirea spaniolilor. Între civilizațiile precolumbiene, cum le numesc europenii, arta maya (sculptură, arhitectură), fără a se opune celei mexicane sau peruviene, prezintă anumite particularități. Unii istorici de artă îi numesc pe artiștii maya grecii Lumii noi. Ochiul neavizat poate confunda, la prima vedere, arta maya cu arta egipteană. E doar o iluzie de asemănare ! În timp ce arta egipteană este rigidă, lapidară, arta din America centrală este grațioasă, linia dreaptă se confundă cu cea frîntă, iar obiectul pare suspendat în aer.

Pre-mayașii, de acum peste 3 000 de ani, nu cunoșteau agricultura. După cum demonstrează prof. Henri Lehman, director al departamentului Americii de la Muzeul Omului (Civilizațiile precolumbiene — Presses Universitaires de France — Paris), porumbul a apărut abia în anul 1 000.

Ceramica au învățat s-o folosească tîrziu ; astfel, ceramica Manom o precede pe cea de la Chicanel în primele construcții de piatră, terasele și piramidele de la Uaxactun. Ea e regăsită apoi în toate stadiile Vechiului Imperiu : ceramica de la Tzakol (anii 320—633), de la Tepen (633—780). Dar ea a fost depășită de succesul sculpturii, care a atins repede apogeul. A urmat decadența Vechiului Imperiu. Sărăcirea solului a determinat migrația oamenilor maya. Mi se pare inutil să mai insist asupra gradului avansat de organizare a strămoșilor mei, cu cetățile lor statale, la fel de bine organizate ca și cele ale vechii Grecii. Mayașii, agricultori, au oferit lumii cacaotierul de la Tabasco.

Dar contribuția lor majoră rămîne cultura. Sistemul hieroglifelor maya nu a fost încă descifrat, cu toate eforturile unor eminenți savanți, care își confruntă în prezent rezultatele cercetărilor la primul seminar internațional în această problemă, de la Merida (Mexic). Aritmetica — foarte dezvoltată la mayași — a permis calcule astronomice de o excepțională exactitate ; ea era bazată pe sistemul vigesimal cu trei grade : 1,20,400. Ei au inventat zeroul. Cunoșteau calendarul solar de 365 de zile, calendarul liturgic, anul venusian. Concepeau și realizau o arhitectură religioasă ca aceea de la Tikal, ridicau temple de formă rectangulară, așezate pe trunchiuri de piramidă. De pildă, la Palenque, în Mexic, a fost descoperit pentru prima oară un sarcofag închis cu o placă bogat sculptată și conținînd resturile unui mare conducător, împodobit cu multe jaduri, dispus într-o cameră funerară cu pereții acoperiți cu reliefuri. Basoreliefurile erau modelate în stuc. Blocurile de piatră erau sculptate. Monumentul dovedește o colaborare armonioasă între sculptori și arhitecți. Decorul este admirabil, cu proporții bine respectate, cu impresionante jocuri de umbră și lumină. Sculptura decorativă era prezentă pretutindeni.

ÎN PRIMUL RÎND OMUL

Stilul Vechiului Imperiu (cel de la Palenque) este realist și atinge o perfecțiune rar întîlnită în artă. Figuri grave, fără zîmbet. Minunatele fresce de la

Statuetă din epoca clasică maya, descoperită la Uaxactun (Guatemala)

Bonampak sînt niște vestigii picturale unice. Dacă aurăria era necunoscută, olăritul este de prim ordin. Nu insist asupra ideilor filozofice și religioase, indispensabile, totuși, pentru înțelegerea semnificației reale a acestei arte. Întreaga viață maya este descrisă în Biblia Americii Centrale : Popoh Vuhl (Cartea sfîntă).

Carlos Samayo Ghintilla, el însuși guatemalez, semnalează izolarea totală a oamenilor maya, în această epocă, din cauza pădurilor și mlaștinilor. Eminentul specialist Jacques Soustelle o explică astfel : „Faptul că apogeul acestei civilizații și-a aflat originea în ținuturile cele mai dificil de cultivat și cele mai insalubre din toată regiunea maya dă de gîndit. Se poate vedea în aceasta mărturia unei anumite înfruntări a naturii, care trezește energiile creatoare ale omului și îl face să se autodepășească, cucerind mediul care-l înconjoară cu mijloace limitate, cu unelte de piatră și de lemn."

■

În marea sală Ancienne Douane, din Strasbourg, sculptura este bine reprezentată prin stela gravată de la Tikal, cu gigantica broască aplatizată ; nu e lipsit de interes să amintim că oamenii maya ridicau cîte o stelă la fiecare 20 de ani, care permitea să se urmărească evoluția orașelor. Dacă stela de la Tikal, expusă la Strasbourg, este cea mai veche cunoscută pînă în prezent, datînd din anul 292 e.n., cea mai recentă dintre ele este aceea de la Uaxactun, din anul 889 e.n.

Dar ceramica triumfă în această expoziție : ulcioare, vase, recipiente pentru parfumuri, figurine, vase antropomorfe bogat sculptate. Aceasta înseamnă că Omul domină. Privirea maya îl urmărește sub toate unghiurile, îl filtrează, transmițîndu-ne mesajul unei vieți, al unei culturi din timpuri legendare.

Edmond FRÉDÉRIC

Paris, martie

● ***contrapunct***

să nu-ți uiți dinamita acasă

Teodor MAZILU

Deputatul Vicente Levi Castillo din Ecuador era cît pe-aci să plece de acasă fără să-și ia dinamita. Să mergi la ședințele parlamentului fără să ai dinamita asupra ta, vă dați seama ce imprudență... Fără dinamită, domnul Vicente nici nu ar deschide ușa parlamentului...

Unii își uită pălăria și umbrela, alții își uită pardesiul și ideile, domnul Vicente Levi e mereu amenințat să-și uite explozibilul acasă... Și cum Dumnezeu să mergi la o ședință a parlamentului fără explozibil ? Ce să faci în parlament fără dinamită ? Ar fi o curată nebunie...

Natura nu e niciodată generoasă în întregime, domnul Vicente pe cît e de hotărît în acțiunile sale, pe atît e de uituc... Riscă mereu să-și uite dinamita acasă și să se ducă la parlament cu mîinile goale... Noroc că, autoritară, familia deputatului se îngrijește să-i aducă aminte în ultima clipă.

— Dragă Vicente, iar ți-ai uitat dinamita ?! Ce-o să faci în parlament fără dinamită ? Cum mergi la ședință fără gloanțe de rezervă ?

Domnul Vicente Levi se pregătește pentru o ședință a parlamentului ca pentru o vînătoare de tigri. Numai așa, înarmat pînă-n dinți, simte că interesele pe care le apără sînt rezonabile...

Zilele acestea, după cum relatează agenția *France Presse*, deputatul Vicente Levi Castillo a dat întreaga măsură a aptitudinilor sale parlamentare... Performanța domnului Vicente e într-adevăr remarcabilă ; a demonstrat tuturor că un deputat poate să folosească toate armele de foc în slujba ideilor sale. Cînd vrei să-ți aperi punctele de vedere, toate armele sînt bune — inclusiv dinamita. De ce să te pierzi în sofisme cînd s-au născocit armele de foc ? Domnul Vicente Levi Castillo crede că, o dată cu apariția armelor de foc, logica și-a trăit traiul. Deputatul din Ecuador socoate că dinamita e mai logică decît însăși logica ; de aceea nu se sfiește s-o folosească ziua în amiaza mare... Logica dinamitei rezolvă radical problema, ea spulberă nu numai argumentele ci și adversarul ca atare, o dată cu logica sare și adversarul în aer... o adevărată minune a tehnicii...

Trebuie să recunoaștem că domnul Vicente Levi n-a vrut să tragă de la bun început. De data asta era hotărît să se întoarcă acasă cu cartușiera neatinsă. Dar ministrul de finanțe a început să citească o listă nominală a celor care se eschivează de la plata impozitelor... Plin de blîndețe și de cele mai bune intenții, domnul Vicente Levi a cerut, cu frumosul, să nu se mai continue citirea listei. Credea, naivul, că vorba dulce mult aduce...

— Dacă nu încetați, cu părere de rău, voi trage...

Și cu părere de rău, Vicente Levi a tras. A mai regretat o dată și a mai tras o dată... Unul din deputați, Abdon Calderon Munos, a fost rănit...

Cînd a văzut vacarmul stîrnit, deputatului Vicente Levi i-a venit în cap o idee genială... O idee genială menită să rezolve radical și pentru totdeauna problema... O idee simplă, dar de o teribilă eficacitate. Trebuie să ai o îndelungată practică parlamentară ca să-ți treacă prin cap o soluție atît de directă. Să arunce în aer clădirea parlamentului... Ia să se mai termine o dată cu parlamentul ăsta... Vorba lungă, sărăcia omului. Dinamită are, curaj are, de ce să nu arunce parlamentul în aer ? Și Vicente Levi s-a îndreptat spre pupitrul său de unde a scos dinamita necesară...

Spre nefericirea lui, Vicente Levi nu și-a putut realiza dorința. N-a reușit să arunce parlamentul în aer. A fost dezarmat de garda parlamentului.

Familia deputatului e foarte mirată.

— Cum, Vicente, tu, deputat cu experiență, n-ai reușit să arunci parlamentul în aer ?...

Vicente Levi tace rușinat... Nici de data asta n-a avut noroc...

Ei, nu fi trist Vicente, n-au intrat zilele în sac... O dată și o dată arunci tu parlamentul în aer...

discuție la două mese

Nicolae MINEI

Conflictul iscat între Thielen și von Thadden, liderii partidului vest-german P.N.D., de orientare neonazistă, s-a mutat, așa cum era și firesc, de pe planul elevat al ideilor, pe cel concret al faptelor. Confruntarea celor două tendințe s-a făcut pe arena devenită tradițională la adepții zvasticii explicite sau implicite : o berărie. În cazul de față este vorba de un local din München, transformat zilele trecute într-un adevărat for public.

Inițiativa pare să fi aparținut thieleniștilor. La masa unde ei sacrificau cîrnații rituali pe altarul amăruiului elixir obținut din hamei, s-a ridicat un anume Rudolf Weigert, care a ținut un toast, plin de cele mai grave insulte la adresa lui von Thadden. Acesta a fost acuzat de lucruri oribile, ca de pildă că ar nutri sentimente oarecum democratice, nefiind susținătorul necondiționat al unei lovituri de stat. Weigert a mers pînă acolo încît a afirmat că von Thadden ar fi rostit odată o aberație neverosimilă, și anume că „opinia majorității are și ea importanță".

La masa vecină, ocupată de thaddeniști, provocarea nu a trecut neluată în seamă. Cele spuse de Weigert l-au durut mai ales pe Heinz Dodl, care știa bine cît de calomnioase sînt aceste aserțiuni : a-l învinui pe von Thadden de înclinări democratice sau de respect față de părerea majorității e la fel de fals și ridicol ca a-i reproșa lui Himmler că păcătuia prin exces de filantropie. Membru al batalioanelor de asalt S.A., încă din 1929, Dodl cunoaște valoarea demonstrației logice într-o polemică. De aceea, i-a ripostat oponentului său cu primul argument pe care-l avea la îndemînă — o halbă de bere.

În cîteva clipe, s-au antrenat în dezbatere toți thieleniștii și toți thaddeniștii. Schimbul de replici a început cu farfuriile și tacîmurile, pentru a se ajunge apoi la miezul chestiunii cu boxuri, matrace și pumnale. Ciocnirea dintre ideile astfel materializate și persoanele care le promovau s-a soldat cu un rezultat de relativă egalitate : opt thaddeniști au fost internați la spital, față de numai cinci thieleniști, printre care însă mai numeroși sînt cei răniți ușor.

Interesanta discuție la două mese, din care nici una rotundă, a dovedit încă o dată münchenezilor că neonaziștii rămîn fideli paleometodelor.

Pe urmele istoriei

Presa străină a vremii a consemnat și comentat pe pagina întîia marile răscoale țărănești din România

ECOUL INTERNAȚIONAL AL RĂSCOALEI DIN 1907

Damian HUREZEANU
doctor în istorie

Marea răscoală din anul 1907 a fost evenimentul dominant din istoria socială a României la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Pe plan istoric mai larg, răscoala se înscrie în cadrul mișcărilor revoluționare și al marilor bătălii de clasă care au avut loc la începutul secolului nostru în Europa și Asia.

Amploarea evenimentului, energia revoluționară uriașă de care a dat dovadă țărănimea, multiplele probleme de ordin social, economic și politic ridicate de răscoală au contribuit la captarea interesului opiniei publice din numeroase țări față de cele petrecute în România.

Presa vremii constituie o mărturie elocventă a răspîndirii ecoului răscoalei. De la războiul de independență (1877—1878), presa străină nu mai consemnase atît de amplu vreun eveniment referitor la țara noastră.

În unele țări ca Austria, Ungaria, Rusia, Germania etc. zeci de ziare au comentat răscoala. Condițiile de informare ale unor ziare străine au fost la început mai dificile, întrucît acestea nu dispuneau de corespondenți speciali în România. Dar o dată cu precipitarea vertiginoasă a evenimentelor, ziarele cu mare tiraj au trimis corespondenți în țară sau au apelat la serviciile celor aflați deja în România ; totodată, unele știri erau preluate și comentate din organele de presă române sau din publicațiile altor țări.

Condițiile în care își desfășurau activitatea corespondenții de presă nu permiteau difuzarea absolut liberă a știrilor transmise. La cabinetul Consiliului de Miniștri se crease un serviciu special care tria telegramele. În cazul cînd se considera că ele conțin „exagerări" sau „inexactități", transmiterea lor era oprită. Cercurile dominante căutau, prin instituirea controlului asupra relatărilor, să elimine pasaje semnificative pentru combativitatea țăranilor, pentru amploarea acțiunilor desfășurate. O dispoziție dată oficiului telegrafic central de însuși D. A. Sturdza, președintele Consiliului de Miniștri, suna astfel : „Rog oficiul central telegrafic a-mi păstra în dosar telegramele controlate de mine și a mi le retrimite în fiecare săptămînă în plic separat, însemnat deasupra cu număr" (Bibl. Acad. R.S.R., secția msse, fond D. A. Sturdza, mapa X). Categorice erau, de asemenea, dispozițiile prin care se interzicea luarea de fotografii de către corespondenții de presă. (Colaboratorului revistei „Leipziger illustrierte Zeitung" i-au fost ridicate, de exemplu, fotografiile făcute la fața locului. Vezi „Russkie vedomosti" din 1 aprilie 1907.) Din această cauză au fost păstrate puține mărturii fotografice despre dramaticele evenimente din primăvara anului 1907.

Importanța pe care cercurile opiniei publice mondiale au acordat-o problemelor legate de răscoală este relevată de faptul că în paginile publicațiilor vremii au apărut nu numai știri concrete despre evenimente, ci au fost inserate și ample comentarii, articole de fond consacrate răscoalei etc. Astfel, organe de presă ca „l'Humanité" „Népszava", „Berliner Tageblatt", „Leipziger Neuerste Nachrichten", „Volkszeitung", „Wiener Allgemeine Zeitung", „Tovarișci", „Utro", „Deutsche Zeitung", „Budapesti Napló", „Vecerna posta", „Lidové noviny", „L'étoile belge", și zeci de alte ziare și reviste din majoritatea țărilor europene au publicat numeroase și largi comentarii sau articole de fond despre răscoală.

Pornind de la deosebita amploare a acțiunilor țărănești, de la curajul și eroismul țăranilor, asistînd la ridicarea unor mase imense de răsculați, mulți corespondenți de presă confereau evenimentelor atributele unui adevărat război țărănesc, ale unei lupte care îndeamnă la asocieri cu cele mai mari răscoale ale țăranilor cunoscute de istorie. Astfel, ziarul „Volkszeitung" scria : „În Muntenia se repetă acum istoria acelui război din Evul Mediu (se are în vedere războiul țărănesc german din 1525 — n.n.) care a dat o lovitură orînduirii feudale". Gazeta „Leipziger Neuerste Nachrichten", din 6 aprilie 1907, releva, de asemenea : „S-au văzut din nou timpurile Schappler-ilor, Pfeifer-ilor și Münzer-ilor..." (conducători din timpul războiului țărănesc german — n.n.). La rîndul său, ziarul rus „Novoe Vremea", din 24 martie (6 aprilie) 1907, scria că răscoala din România aduce pe scena istoriei vremea lui Emelian Pugaciov. Asemănarea răscoalei cu războiul țărănesc de sub conducerea lui Gheorghe Doja („Budapesti Napló" din 22 martie 1907), cu jacheria franceză, apariția frecventă în coloanele ziarelor străine a unor titluri cu litere mari — **Revoluția agrară în România, Revoluția țăranilor,** sugerează dimensiunile la care au fost receptate evenimentele din România.

Tematic, articolele publicate în presa de peste hotare îmbrățișau un cîmp vast de probleme. În cadrul lor, o pondere însemnată revenea analizei regimului agrar, structurii sociale a satului, înfățișării situației țărănimii. În articolul „Problema agrară în România", ziarul „Lidové noviny", care apărea la Brno, prezenta, de exemplu, în numărul său din 30 martie 1907, pe bază de date statistice, structura proprietății în România. Unele ziare apelau la cunoscătorii cu reputație ai problemelor economice din România. Ziarul rus „Reci" a publicat, de pildă, la 20 aprilie 1907 o convorbire avută cu profesorul universității din Viena Karl Grünberg care cita, din surse competente românești, date referitoare la diferite aspecte ale problemei agrare din România. Revista germană „Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik" a consacrat un documentat articol legislației agrare din România. Interesul pentru problemele satului românesc se reflectă și în publicația franceză „La revue hebdomadaire", unde Marcel Mielvacque, bun cunoscător al relațiilor agrare din România, a publicat în octombrie 1907 articolul „La crise de la terre en Roumanie".

Majoritatea publicațiilor de peste hotare relevau situația grea a țărănimii și caracterul agrar al răscoalei. Chiar dacă elementele concrete cu care se opera conțineau inexactități sau impreciziuni, sensul general al celor relatate era just. „Țăranii români, cu toate reformele făcute pentru îmbunătățirea stării lor, sînt și astăzi, materialmente și moralicește, într-o stare precară...", scria ziarul francez „Le Temps" (cf. „Voința națională" din 15 (28) martie 1907). De asemenea, marele ziar de informații „Berliner Tageblatt"

sublinia într-un amplu articol că răscoala țăranilor „este pricinuită de situația... țărănimii române. N-au cunoscut bine poporul (se au în vedere clasele dominante — n.n.), l-au asuprit și l-au călcat în picioare, făcîndu-i promisiuni pe care nu le-au ținut" (cf. „Universul" din 12 martie 1907).

Dacă în ce privește latura constatativă exista un consens aproape unanim cu privire la situația grea a țărănimii, zugrăvită în culori vii, zguduitoare, ziarele de diferite orientări și nuanțe vădeau deosebiri esențiale în modul cum apreciau modalitățile de remediere a acestei situații. Ziarele socialiste condamnau cu vehemență racilele sistemului agrar și relevau că numai prefacerea radicală a acestuia, în folosul maselor muncitoare, este de natură să înlăture cauzele răscoalei. Ziarul socialist „Népszava" din 22 martie 1907 cerea să se cerceteze „înainte de toate cauzele acelei răscoale țărănești". Ziarul „Arbeiter Zeitung" din Viena condamna, de asemenea la 9 martie 1907, în termeni aspri, moșierimea română, „asupritoarea țărănimii", considerînd că evenimentele impun măsuri hotărîte, radicale. Pentru necesitatea unor ample măsuri pleda și ziarul rus „Utro" în articolul său redacțional din 13 martie 1907 intitulat „Mișcarea în România".

Cu multă simpatie a urmărit răscoala ziarul „Românul" (The Rumanian) care apărea la Cleveland, în S.U.A., ca organ săptămînal al românilor din America de Nord. În articolul „Un cuvînt asupra mișcărilor țărănești din România", publicat la 20 aprilie 1907, se scria : „Cine cunoaște starea țăranilor se miră cum de nu s-au revoltat mai de mult. Noul guvern a promis că va rezolva chestia țărănească însă el nu va căuta adevărata cauză". În alt articol publicat în același ziar, la 18 mai 1907, se relevau următoarele : „Țara românească a trecut prin clipe de cumpănă, clipe în care a fost scuturată din temelie... Nu se poate contesta faptul că țăranul român, cu istețimea lui, cu inteligența lui uimitoare... s-ar fi înălțat ușor la viața de stat modern, dacă în țara românească clasele dominante și administrația ar fi înțeles că viitorul țării stă pe temelia acestor cinci milioane de suflete". Totodată, în unele ziare ca „Times", „Budapest Hirlap", „Pester Lloyd" etc. au apărut articole care considerau că cercurile politice guvernante din România ar fi fost „capabile" să remedieze situația creată în raporturile agrare. Ziarele burgheze de peste hotare au apreciat, în cea mai mare parte favorabil, venirea la putere a guvernului liberal, sub conducerea lui D. A. Sturdza, văzînd în aceasta o chezășie a „restabilirii ordinii".

Este demn de remarcat faptul că, pentru a dispune de o informație mai calificată, unele organe de presă făceau apel la personalități politice sau științifice din țara noastră. Elemente prețioase și edificatoare pentru starea de lucruri din țară conținea, de pildă, articolul lui Nicolae Iorga publicat în „Courrier européen" sub titlul : „Cauzele revoltelor agrare din România". „Cauza răscoalelor agrare — scria N. Iorga — nu este o urmare a agitațiilor... ci a celei mai cumplite tiranii economice și politice" (cf. „Lidové noviny" din 8 aprilie 1907).

De asemenea, deputatul Al. Hurmuzachi a făcut relatări veridice despre evenimente ziarului austriac „Die Zeit". „Revoltele agrare din România — declara el — au atras de cîteva zile atenția lumii civilizate asupra României și a stărilor sale agrare... Mișcarea agrară revoluționară printre țărănimea română are un țel hotărît și anume : reglementarea raporturilor dintre moșieri, arendași și țărani". (cf. „Voința Națională" din 14 (27) martie 1907.)

În coloanele presei străine, pe lîngă problemele legate de cauzele sociale, economice și politice ale răscoalei, s-a reflectat și desfășurarea însăși a acțiunilor țărănești. Episoadele mai importante sînt fie reproduse din presa română, fie relatate de corespondenții anume însărcinați în acest sens. Ziarul „Utro" relata, de exemplu, la 18 martie 1907, că în județul Dolj, țăranii „s-au răsculat cu toții în apărarea drepturilor lor... răsculații întîmpină cu curaj armata... lupta se duce pe viață și pe moarte". Corespondentul ziarului „Novoe vremea", N. Berbenko, transmitea, la 26 martie 1907, că în județul Vlașca doar trei comune nu au fost cuprinse de răscoală. Un corespondent al ziarului „Pribaltiski krai" care apărea la Riga menționa la 12 (25) martie 1907 că în jurul orașului Iași se află cca. 30 000 de țărani răsculați.

O serie de ziare au dezaprobat sîngeroasa represiune dezlănțuită de clasele dominante din România și au privit cu compasiune jertfa și suferințele țăranilor, făcute în nădejdea unui viitor mai bun. Descriind înăbușirea răscoalei în Vlașca, ziarul bulgar „Vecerna posta" sublinia : „Brutal s-a înăbușit revoluția, fiecare zi aduce 100—200 de țărani... Acum în închisoare sînt aproape 500 de suflete, expuse la suferințe chinuitoare" (cf. „Neamul românesc" din 7 aprilie 1907). Ziarul „Vossische Zeitung" arăta într-un articol din 10 aprilie 1907, că nu este plauzibilă versiunea lansată de clasele dominante din România cu privire la provocarea prin instigație a răscoalei și aprecia că modul în care a fost înăbușită marea luptă a țărănimii dă la iveală egoismul și brutalitatea lor.

Desfășurarea evenimentelor din România era considerată de numeroase ziare drept un prilej semnificativ de reflecții nu numai față de problemele social-economice din țara noastră, ci și din alte țări unde structura agrară și situația țărănimii prezentau trăsături similare cu cele din România. Făcînd aluzie la „asemănarea condițiilor social-economice", gazeta „Novi" scria că episoadele „revoluției române" sînt „pline de învățăminte" și pentru cercurile guvernante din Rusia. Ziarul „Rusi" scria la rîndul său că cei ce cunosc lupta pe care o duc țăranii ruși pentru pămînt înțeleg criza din România, ce oferă un exemplu concludent asupra consecințelor pe care le provoacă „lipsa condamnabilă de atenție față de problema agrară". De asemenea, ziarul maghiar „Budapesti Napló", din 22 martie 1907, menționa că evenimentele petrecute în România oferă o perspectivă pentru analiza stării de lucruri din propria țară. „Noi... afirmăm pe scurt că în răscoala din România... vedem îngroziți și recunoaștem în ea copia fidelă a propriei noastre probleme țărănești".

De altfel, concomitent cu marea răscoală din România s-au înregistrat mișcări și frămîntări printre țăranii din unele țări vecine. Ziarele rusești menționau, de pildă, acțiuni ale țăranilor din unele localități învecinate cu România. În Rusia și Serbia s-au luat măsuri de întărire a pazei militare a frontierelor (cf. „Tovarișci", din 17 martie 1907). Sobrania din Bulgaria a discutat într-o ședință secretă situația internă din țară, relevînd necesitatea supravegherii stricte a țăranilor din diferite localități unde exista „o stare de spirit agitată". Revolte s-au semnalat în unele localități din Slovenia. Ziarul „Neue Freie Presse" relata, într-o depeșă din 13 martie 1907, cele petrecute în Sirmia, Cușmir, Ruma etc. Despre pregătirile militare întreprinse de autoritățile austro-ungare, un ziar al vremii consemna : „Autoritățile austriece se tem că revolta țăranilor din România poate să se întindă pe teritoriul austriac. De aceea, în districtele de graniță s-au luat cele mai întinse măsuri de siguranță" („Voința națională" din 14 martie 1907). Diferite cercuri din Austro-Ungaria, susținute de către Germania, acreditau chiar ideea unei intervenții armate în România. Prin intervenția militară aceste cercuri căutau să înlăture eventualitatea unor mișcări ale țăranilor din Transilvania și Ungaria, să-și consolideze situația politică în Balcani. «...Puterile europene — scria ziarul „Pester Lloyd" la 13 martie 1907 —, îndeosebi cele interesate de aproape în răsărit, nu pot fi nepăsătoare. Toată problema balcanică parcă se pune acolo din nou».

După cum evenimentele răscoalei au făcut să vibreze conștiința unor personalități ale vieții culturale și artistice din țară, tot astfel ele au găsit rezonanță și printre unii artiști și scriitori de peste hotare. Scriitorul englez Sidney Whitman, de pildă, a manifestat interes față de evenimentele sîngeroase din România, după cum relata ziarul „Daily Mail" (cf. „Conservatorul" din 28 martie 1907). Renumita artistă italiană Eleonora Duse, aflată în acele zile în turneu în România, și-a întrerupt reprezentațiile, îndurerată de situația care-i punea pe țărani să se ridice pentru a-și face ascultat glasul (cf. „Viața literară și artistică" din 25 martie 1907).

O manifestare de sprijin față de răscoala din 1907 a prilejuit-o Congresul de la Stuttgart al Internaționalei a II-a ținut în vara anului 1907. De la tribuna acestui înalt for, la care a participat și Vladimir Ilici Lenin, împreună cu alți militanți de frunte ai mișcării muncitorești internaționale, au răsunat cuvinte de simpatie față de masele muncitoare din România de la sate și orașe, greu încercate în urma represiunilor și prigonirilor dezlănțuite de cercurile dominante. Rezoluția specială adoptată de Congres în legătură cu evenimentele din România a constituit o expresie a prețuirii de care se bucura lupta maselor muncitoare din țara noastră, a întărit încrederea proletariatului român în justețea acțiunilor sale, găsind un larg ecou atît peste hotare, cît și în diferitele cercuri ale opiniei publice române.

Amploarea ecoului răscoalei din 1907 peste hotare și multitudinea formelor sub care s-a manifestat relevă încă o dată, dintr-o perspectivă grăitoare, importanța istorică a marii lupte a țărănimii române, capitol de seamă în bogatul tezaur al tradițiilor revoluționare ale poporului nostru.

Salutul micului John

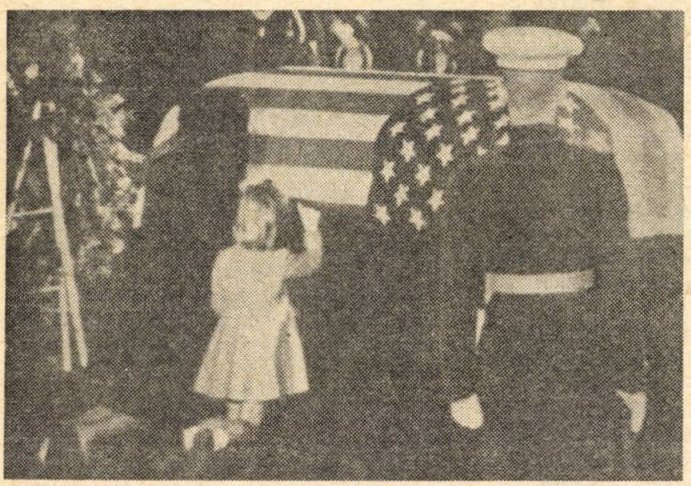

Jacqueline Kennedy și Caroline, îngenuncheate la catafalc, în sala cupolei din Capitoliu

DALLAS, NOIEMBRIE 1963

În cartea sa „Moartea unui președinte" (vezi „Lumea" nr. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 și 12), William Manchester evocă funeraliile lui John F. Kennedy.

Micul John văzuse pe oamenii care urmau să poarte sicriul și întrebase :

— Mamă, ce fac aici oamenii ăștia ?

— Îl duc pe tăticu.

— Dar de ce o fac așa de încet ?

— Pentru că sînt foarte triști.

Locotenentul și-a întors privirea, deoarece avea lacrimi în ochi.

Președintele Johnson a intrat, a plecat și a apărut pentru a doua oară, foarte abătut. Participase împreună cu soția și cu fiicele sale la slujba religioasă la biserica episcopală St. Marcus, și sosise tocmai la Casa Albă cînd portarul i-a raportat că Dean Rusk așteaptă ca președintele să-l cheme imediat la telefon. De la ministrul de externe, Johnson a aflat ceea ce milioane de americani văzuseră cu o clipă înainte pe ecranul televizoarelor: Oswald fusese împușcat „în fața camerelor de luat vederi".

În salonul albastru, Jean Smith îi șoptise doamnei Johnson că a auzit pe un servitor spunînd că autorul atentatului este pe moarte.

Johnson l-a întîmpinat pe ministrul justiției — care încă nu știa nimic — cu cuvintele:

— Trebuie să întreprindeți ceva, trebuie să întreprindem ceva !

— Trebuie să ne ocupăm de acest lucru ! Dacă nu vom face nimic, asta va crea o faimă proastă Statelor Unite în întreaga lume.

În decursul săptămînii următoare, americanii s-au ocupat din ce în ce mai mult de moartea lui Oswald. În cele din urmă i s-a acordat chiar o însemnătate exagerată. În ziua aceea, însă, nu acesta a fost cazul. Țara își îndrepta fascinată privirile spre holul cu coloane situat în partea de nord a Casei Albe. Asasinarea atentatorului părea a distrage atenția într-un mod aproape neplăcut. Robert Kennedy era de părere că grija președintelui Johnson pentru prestigiul S.U.A. în întreaga lume nu-și avea rostul în acel moment. Mai tîrziu, ministrul justiției își amintea : „Atunci mă gîndeam că nu asta era, că nu asta putea să fie ceea ce mă preocupa cu precădere".

Dick Goodwin, care își încheiase studiile juridice la Universitatea Harvard cu „summa cum laude", reacționase la știrea privind asasinarea lui Oswald cu o lipsă de interes stranie pentru profesiunea sa, „cu absolută indiferență. Mi-ar fi fost indiferent chiar dacă mi s-ar fi spus că asasinatul a fost comis de Connally". Cînd a sunat telefonul, Sargent Shriver a ridicat receptorul din furcă, a ascultat un moment apoi l-a pus la loc și a anunțat :

— Acum cîteva clipe cineva l-a împușcat pe Oswald.

Nimeni din biroul său nu a spus vreun cuvînt.

În mașina din spatele celei care ducea cadavrul lui John Kennedy spre Capitoliu, doamna Kennedy a izbucnit deodată :

— Vai, Lyndon (își încălca pentru prima și ultima dată făgăduiala de a nu-l mai chema niciodată pe numele mic) în ce condiții îngrozitoare trebuie să începi.

Noul președinte tăcea. El și doamna Johnson nu au scos nici o vorbă în timpul întregii călătorii. Și Robert Kennedy tăcea. Copiii președintelui ședeau liniștiți pe locurile lor și după cum își aminteau cei care îi însoțeau, observația făcută de Jacqueline Kennedy a rămas unica frază pronunțată în limuzina din fruntea cortegiului funerar.

Ultimul rămas bun

În sala cupolei din Capitoliu, Lyndon Johnson a trecut în față pentru a depune o coroană la catafalcul președintelui Statelor Unite, a zăbovit un moment pentru a se ruga și s-a întors apoi la locul său. În afară de suspinele înăbușite ale unui plutonier — pe care doi colonei l-au condus apoi afară — în marea sală domnea o liniște deplină. Pînă acum, totul fusese reglementat conform protocolului, de aici înainte nu mai era stabilit nimic. Ceremonia, care durase 14 minute se sfîrșise, iar doamna Kennedy, care simțea că nu se mai poate ține pe picioare, și-a dat seama deodată că toți o așteptau pe ea: ea era cea care trebuia să părăsească prima sala.

Nu se putea însă hotărî. Îl privi pe Robert Kennedy și-l întrebă încet :

— Pot să-mi mai iau o dată rămas bun ?

El îi făcu semn că da. Ea o luă de mînă pe Caroline și îi șopti :

— Acum o să-i spunem la revedere lui tăticu, îi dăm o sărutare de despărțire și îi spunem cît de mult îl iubim și cît de mult are să ne lipsească întotdeauna.

Mama și fiica s-au îndreptat spre sicriu. Jacqueline Kennedy îngenunche. Caroline îngenunche și ea.

— Știi ce trebuie să faci ? Doar o sărutare, a șoptit doamna Kennedy.

Ele s-au aplecat cu ochii închiși și au atins drapelul cu buzele. Caroline și-a strecurat mîna mică sub drapel pentru a-l simți mai aproape pe tatăl ei. Celor prezenți în sală, spectatorilor din fața ecranelor de televiziune din întreaga țară, chiar și celor care nu simțiseră pînă atunci compasiune, chiar și celor care suportaseră cu reținere toate cele petrecute pînă atunci — tuturor li s-a strîns inima.

Judecătorul William Douglas se simțea ca paralizat. Generalul Clifton privea cu ochii înlăcrimați peste asistența îndoliată, spre șefii statelor majore. Ei stăteau în poziție de drepți cu fețele imobile : lacrimile le curgeau nestingherite pe obraji. Jacqueline, care mai ținea încă mîna Carolinei, s-a ridicat și a pășit spre ușă cu o demnitate simplă. Ceilalți au urmat-o cu pași tremurători.

Pe drum, lîngă mașinile care așteptau, doamna Kennedy s-a apropiat de doamna Johnson și i-a spus :

— Lady Bird, să mă vizitați în curînd. Vom discuta cînd vă puteți muta.

Surprinsă, noua primă doamnă a răspuns :

— Vreau să vă spun că pot aștepta oricît timp doriți, pînă veți fi gata.

După cum și-a amintit mai tîrziu, văduva a zîmbit stins și a asigurat-o :

— Oricînd, începînd de poimîine. De atunci încolo nu mai am nimic de făcut.

La ora 14,19 s-a urcat în mașină. Cu șase minute mai tîrziu, Frank McGee a anunțat la postul de radio N.B.C. știrea pe care o reținuse pînă atunci și anume că Lee Oswald era mort. Jacqueline Kennedy nici nu știa măcar că se trăsese asupra lui. Asasinarea atentatorului, se gîndi ea, nu era „decît încă o grozăvie în plus".

Pentru Statele Unite era imperios necesar ca Johnson să creeze cît mai repede o atmosferă de încredere, și el își îndeplinea foarte bine acest rol. Faptul că avea îndoieli nu conta ; știa să-și stăpînească tracul. Că avea trac este indiscutabil, dar numai foarte rareori a lăsat să i se vadă

ezitările. Ministrul finanțelor, Douglas Dillon, a avut prilejul de a fi martorul unui asemenea episod. Președintele și ministrul vorbeau despre cortegiul funebru care urma să meargă de la Casa Albă la St. Matthew. Întrucît asasinarea lui Oswald lăsa să se creadă că ar putea fi vorba de o conspirație, șeful serviciului secret, James Rowley, s-a opus ca Johnson să urmeze pe jos afetul de tun. La început, președintele a fost de acord cu Rowley. „După aceea însă, lady Bird mi-a spus că trebuie să merg pe jos, și mi-am schimbat părerea", i-a declarat președintele lui Dillon.

Ken Galbraith s-a ocupat de problema locuinței lui Jackie și a rezolvat-o cît se poate de bine. Cînd Jackie i-a spus că nu știe cîți bani va avea și nici cînd va dispune de ei, Galbraith i-a amintit că Averell Harriman posedă „mai multe proprietăți decît are nevoie. Ar putea să cumpere o casă la Georgetown și să v-o predea ; pentru el ar fi un plasament bun". Harriman a propus să se mute la hotel cu familia sa și să împrumute doamnei Kennedy propria sa casă din Georgetown. După trei convorbiri telefonice, Galbraith l-a anunțat pe Robert Kennedy că a aranjat să se procedeze așa.

El și-a prezentat raportul lui Bobby, nu lui Jackie, deoarece ea era din nou absorbită de amănuntele funeraliilor. Nu era nicidecum sigură de sine. Era de exemplu nehotărîtă în privința inscripției care urma să împodobească fotografia defunctului. Unele dintre planurile ei au eșuat sau s-au dovedit a fi nerealizabile. Jacqueline ar fi dorit un ferpar cu chenar negru, dar Ethel se împotrivise deoarece, după părerea ei, invitația nu trebuia să dea impresia „de tristețe, să amintească de moarte". Or, tocmai acest lucru îl urmărea Jackie. Era însă prea tîrziu. Nici un tipograf nu putea să adauge chenarul negru într-un răstimp atît de scurt.

Chiar și fără chenar nu mai rămăsese decît o singură posibilitate pentru tipărirea ferparelor : Sandy Fox, secretar de protocol la Casa Albă, a trebuit să apeleze la C.I.A., care a pus la dispoziție o tipografie unde s-a lucrat întreaga noapte. (Cînd Fox a relatat acest lucru a văzut pretutindeni în jurul său fețe mirate. Nimeni nu știa că și spionii aveau o tipografie).

Salutul micului John

La sfîrșitul recviemului, cardinalul Cushing a trecut subit de la limba latină la engleză — ceea ce l-a surprins pe el tot atît de mult ca și pe toți ceilalți. După cum a declarat mai tîrziu, „urmase o inspirație de moment, la fel ca Papa Ioan cînd a convocat Conciliul Ecumenic. Nu intenționam să fac acest lucru. Dar, deodată, nu m-a mai interesat decît latura umană".

Noua primă doamnă a avut impresia unei implorări, aproape a unei plîngeri ; nu a dăunat cu nimic solemnității scenei, ci a adus, la sfîrșit, o notă umană. Cardinalul și-a exprimat durerea personală. Nu mai era o ceremonie ca oricare alta. Își lua rămas bun de la un om.

Jacqueline Kennedy a întors capul și Caroline i-a văzut fața înecată în lacrimi. A strîns mîna mamei ei, și doamna Kennedy a auzit-o spunînd :

— Totul o să fie bine din nou mămico. Nu plînge. Am eu grijă de tine.

Sicriul a fost luat pe umeri și dus afară. Fanfara a început să intoneze „Hail to the Chief" (Onorul la comandant). Era pentru ultima oară cînd făcea acest lucru pentru președintele Kennedy. Jacqueline Kennedy, care se gîndea cît de mult îi plăcea fiului ei să se joace cu tatăl său de-a soldații, îi spuse :

— John, poți să-l saluți acum pe tătucu și să-i spui la revedere.

John și-a înălțat mîna dreaptă și a salutat milităreste. Asistența a tresărit ca lovită de trăznet. Nimic n-a zguduit-o atît de mult în acea zi ca salutul lui John. Doamna Kennedy, care stătea lîngă el, nici nu a înregistrat acest lucru și s-a mirat cînd i s-a arătat mai tîrziu fotografia. John încercase adesea înainte să salute, dar ceea ce ieșea era mai curînd comic. El ridica mîna stîngă, o îndrepta spre nas și părea, după cuvintele lui Jacqueline, „foarte neîndemînatic".

Acum lucrurile se petrecuseră cu totul altfel. Fiul președintelui părea pătruns de starea de spirit și de importanța zilei. El ținea mîna dreaptă ridicată conform regulamentului, degetele atingeau părul, mîna stîngă îi era lipită de vipușca pantalonului, pieptul bombat, bărbia retrasă.

Era aproape insuportabil să-l vezi astfel pe un copil de trei ani, cu pulpele goale sub hăinuța scurtă, cu genunchii strînși și cu pantofi roșii cu vîrful rotund, să auzi în același timp tonurile solemne ale muzicii și să te gîndești cît de mult îl iubise președintele pe fiul său.

Cardinalul Cushing privi în jos spre fața delicată a copilului. Văzu o umbră de tristețe peste trăsăturile micuțului și simți o durere ascuțită în inimă. La opt luni după aceea îi venea încă greu să vorbească despre aceasta.

După ce totul s-a terminat, Jacqueline și Robert Kennedy au rămas singuri la primul etaj al Casei Albe.

La cîteva zile după înmormîntare, Robert Kennedy a întrebat-o pe cumnata sa Jacqueline în acea manieră reținută, care amintea atît de mult — la fel ca și timbrul vocii sale — de președinte :

— Nu vrei să-l vizităm ?

El știa că, la fel ca și el, ea poate suporta totul, afară de un singur lucru : gîndul că trecutul care îi lega acum unul de altul ar putea fi dat uitării.

El avea întotdeauna grijă ca mica vază aurie de pe masa din hol să fie umplută cu lăcrămioare. Cînd trecu pe acolo, ea își luă un buchet. L-a chemat la telefon pe Clint Hill și l-a rugat să vină la Cimitirul Eroilor, Arlington. Au parcat mașina pe Sheridan-Drive și au mers pe sub cedri și stejari spre cimitir.

Scena se schimbase cu totul. Uriașa masă de oameni dispăruse. În fața zidului alb nu se aflau decît cei doi Kennedy, doi polițiști militari și administratorul cimitirului. Era „foarte umed, întuneric și liniște", a notat Clint.

Unul dintre polițiști a deschis portița. Jacqueline și Robert Kennedy au intrat. Înăuntru, sub făclia care pîlpîia, au văzut o beretă verde, aparținînd Forțelor Speciale. Pe crengile de brad un polițist militar își pusese banderola negru-alb : alături, un soldat din Regimentul 3 infanterie își pusese centura de piele și cocarda Vechii Gărzi, simboluri ale unei tradiții militare care își are originea în vremea Războiului de Independență. Bobby îi atrase în tăcere atenția asupra acestor lucruri. Ea dădu din cap.

Au îngenuncheat împreună.

Flacăra, cu reflexe albăstrii în aerul nopții, pîlpîia în vînt; lumina ei fantomatică arunca o rază nesigură spre capetele lor aplecate, spre fețele lor întoarse, spre Clint, spre cei doi străjeri și spre șoferul care așteptă mai în spate. Ceasurile capitalei băteau miezul nopții. Doamna Kennedy s-a ridicat și a pus cu grijă florile pe crengile de brad. Apoi s-au ridicat și au plecat în întunericul nopții.

CAPTURA CEA MARE

(1)

În cartea intitulată „The Big Catch" („Captura cea mare"), ziaristul englez Christopher Morris a reconstituit cu minuțiozitate catastrofa aeriană de la 17 ianuarie 1966 : un avion avînd la bord bombe H s-a prăbușit în Marea Mediterană, în apropierea satului spaniol Palomares. Povestea bombelor pierdute, a unei misterioase „cutii negre", a cercetărilor febrile care au urmat și a soartei locuitorilor din Palomares constituie substanța cărții, din care vom publica, începînd cu acest număr, principalele capitole.

O dîră subțire de fum alb, o explozie care zguduie cerul, o bulă de fum care se dilată încet, foarte încet, pe cerul albastru-cenușiu, la 9 000 de metri altitudine ; o ploaie de fier și de foc ; o înfiorătoare ciocnire în aer. Înfiorătoare dar, la urma-urmei, banală. Un bombardier „B-52", cel mai mare dintre avioanele care zboară astăzi în lumea occidentală, a lovit un „K C 135", avion-cisternă înrudit cu avionul comercial Boeing „B-707", care îl aproviziona în zbor.

Cele două aparate americane au explodat. Din cei 11 membri ai echipajelor aveau să supraviețuiască doar patru. E, într-adevăr, groaznic. Dar, timp de 24 de ore, va fi un accident între atîtea altele. Pînă cînd va începe frica cea mare.

Căci este vorba de accidentul care s-a produs la 17 ianuarie 1966, ora 10,22, deasupra satului Palomares din provincia spaniolă Almeria. A trecut mai bine de un an și lumea nu și-a revenit încă.

Totul a început ca un zbor de rutină. Căpitanul Charles Wendorf, comandant de bord al avionului „B-52", și cei șase membri ai echipajului său din escadrila a 68-a de bombardiere a Comandamentului Aviației Strategice (SAC), au pornit de la baza Seymour-Johnson din S.U.A. cu giganticul lor aparat de 159 de tone spre o destinație necunoscută. Misiunea : patrulare aeriană. Încărcătura : ultrasecretă. Căpitanul este unul din puținii oameni care cunosc toate amănuntele zborului. De fapt, însă, este un secret cunoscut de toți.

Timp de 24 de ore, superfortăreața avea să zboare la o altitudine de aproximativ 10 000 de metri, gata să se năpustească, dacă ar fi primit ordin, asupra unor obiective dinainte stabilite pentru a arunca asupra lor cele patru bombe cu hidrogen pe care

→

le transporta. Ea urma să străbată 20 000 de km înainte de a se înapoia la baza ei, cînd avea s-o înlocuiască alt „B-52", în cadrul patrulării asigurate simultan, pe tot cerul lumii, în ultimii 15 ani, de zeci de superfortărețe.

La jumătatea cursei, avionul trebuie aprovizionat în zbor, „undeva" deasupra coastei apusene a Europei. Acest „undeva" este de asemenea un secret cunoscut de toți.

În ianuarie, condițiile atmosferice care permit aprovizionarea în zbor cu maximum de securitate sînt întrunite în general în sudul Europei. Pe de altă parte, de la încheierea unor acorduri militare cu Spania, în 1953, Statele Unite dispun de trei baze aeriene mari în această țară. Armata a 16-a a aerului și SAC și-au stabilit cartierul general la Torrejon, în apropiere de Madrid. Orice specialist, fără să se osteneaască măcar să obțină confirmarea faptului de către locuitorii, turiștii și călătorii care asistă zilnic la el, ar putea spune că acest „undeva" este situat pe coasta de sud a Spaniei, pe un arc de cerc trecînd prin Huelva, la vest, și Cartagena, la est, la mai puțin de o oră de zbor de Torrejon, și la o jumătate de oră de baza Moron, în apropiere de Sevilla.

Într-adevăr, la 17 ianuarie 1966, avionul „B-52" al căpitanului Wendorf și aparatul „K C 135" al căpitanului Emile T. Chapla, din escadronul al 910-lea de aprovizionare aeriană din Bergstom (Texas) staționat la baza din Torrejon, aveau întîlnire la 10 dimineața, în aer, în largul coastei de sud-est a Spaniei. Reperul cel mai apropiat pe hartă era un punct minuscul, un sat numit Palomares. Sectorul este cunoscut. Aprovizionarea avioanelor în zbor se face atît de des aici, încît Palomares a ajuns să semene oarecum cu o stație de benzină. De altfel, la aceeași oră, la o distanță de numai 5 km, un al doilea „B-52" se întîlnea de asemenea cu un avion de aprovizionare. Da, era într-adevăr un zbor de rutină.

„Motor în flăcări!"

La ora 10,6, de la postul său, comandantul de bord Wendorf supraveghează avionul „K C 135" care zboară înaintea și pe deasupra lui și pare să tragă după sine avionul „B-52" prin „flying-boom", tubul de aprovizionare telescopic care atîrnă sub coada uriașei cisterne zburătoare și care s-a prins în conul de recepție aflat exact deasupra postului de pilotaj al bombardierului.

Copilotul avionului „B-52", comandantul Larry G. Messinger, și comandantul Chapla, aflat la comanda avionului „K C 135", au grijă să mențină cele două aparate în palier, unul sub altul, la o viteză constantă, pe care navigatorul radarist al bombardierului „B-52", căpitanul Ivan Buchanan, o calculează : 365 de noduri (676 km pe oră). Operațiunea se desfășoară normal de cinci minute. Este exact ora 10 și 11 minute.

Brusc, la postul de pilotaj al avionului „B-52" se aprind simultan semnalizatoare roșii pe tabloul de bord al piloților și pe panoul de control al ofițerului mecanic, locotenentul Michael Rooney, care strigă :

— Motor în flăcări !

Rooney știe exact care din cele opt reactoare arde. El a și întrerupt alimentarea cu carburant a reactorului aprins și apasă pe un buton care pune automat în funcție stingătoarele de incendiu.

Locotenentul Montanus, al doilea navigator și radiotelegrafist, dă alarma omolcgului său de la bordul avionului „K C 135", căpitanul Simmons :

— Incendiu la bord. Ridicați tubul de aprovizionare !

Prea tîrziu. O explozie surdă în reactorul în flăcări zguduie bombardierul. Flăcările învăluie aripa, se întind spre fuselaj, invadează conul de recepție, unde sînt pompați în continuare sute de litri de benzină.

Sergentul-major Potolicchio, tehnicianul însărcinat cu manevrarea tubului de aprovizionare instalat sub coada avionului „K C 135" în spatele unei cupole de sticlă, vede totul. Strigă și, prin microfonul fixat pe piept, comunică tuturor tovarășilor săi de bord : marele bombardier alb care se află la cîțiva metri sub el este în primejdie de moarte. Și primejdia se apropie de avionul lor.

Fața căpitanului Chapla se acoperă de sudoare. Comandantul de bord al avionului de aprovizionare își dă perfect seama că plimbă tone de combustibil deasupra unui vulcan gata să erupă și știe că este imobilizat deasupra craterului.

Radiotelegrafistul stabilește imediat legătura cu baza din Torrejon. Secundă cu secundă, el relatează ce se întîmplă.

Lansat în eter, glasul său ajunge la vreo 20 de oameni care vor urmări, neputincioși, agonia bombardierului „B-52".

La Torrejon, generalul de brigadă Delmer Wilson, comandantul Armatei a 16-a a aerului, informat imediat, aleargă la centrul de radiocomunicații. Acolo, în mijlocul operatorilor, urmărește goana bombardierului și a încărcăturii lui îngrozitoare.

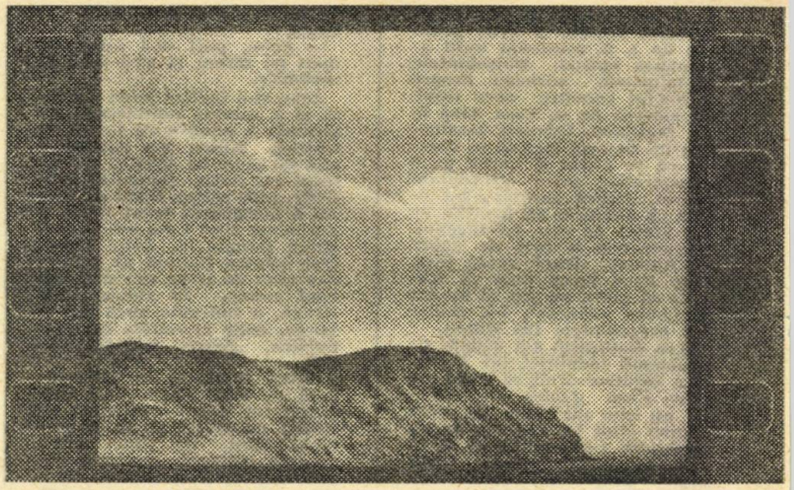

Accidentul atomic, fotografiat de turistul englez Eddie Fowlie

„Aruncați bombele !"

La Moron, în apropiere de Sevilla, urlă sirenele. Un avion „C-14", echipat special pentru descoperirea și salvarea naufragiaților pe mare, este adus pe pistă. Un bimotor de recunoaștere „T-39" se pregătește de asemenea să decoleze.

Echipajul unui alt „B-52" și al unui alt „K C 135", care urmau să înceapă propriile lor operațiuni de aprovizionare în zbor, își aud de asemenea tovarășii înconjurați de flăcări, aflați la mai puțin de 5 km. Și nu pot face nimic. Paralizați de emoție, incapabili să manevreze, renunță la transbordarea de carburant prevăzută.

Potolicchio continuă să strige :

— Își pierde aripa bucată cu bucată... Părțile rupte coboară în spirală... Fac loopinguri... Fum... Fum... Flăcările cuprind carlinga... Dumnezeule ! Explodează...

La postul de pilotaj al bombardierului „B-52" învăluit în fum, căpitanul Wendorf trebuie să ia o hotărîre pe loc. Să încerce să ajungă la baza din Moron, chiar dacă ar trebui să aterizeze pe burtă ? Să amerizeze ? Să părăsească avionul ?

Moron ? Exclus... Prea departe. 350 de km. În plus, e periculos ca un avion în flăcări să zboare deasupra unor orașe și sate, chiar și într-o regiune atît de puțin populată. Mai ales cînd știi ce transportă aparatul !

Amerizarea ar oferi o șansă de scăpare. O șansă la o mie, nu mai mult. Dar singura. Wendorf se pregătește în acest sens. Cu glas răgușit, lansează ultimul ordin :

— Aruncați bombele !

Sergentul-mitralior Snyder vede brusc uriașele porți ale depozitului de bombe deschizîndu-se deasupra vidului. Mai departe nu va ști niciodată ce s-a întîmplat. Nimeni nu știe. Orbiți de fum, asurziți de zgomot, de gemetele metalului care se răsucește, oamenii nu știu exact cum l-a lovit „B-52" pe „K C 135".

Brusc, cele două aparate se imobilizează, suspendate în aer. O fracțiune de secundă... Apoi basculează, schițează un plonjon, se învîrtesc, se sparg, pierd fișii întregi de metal, formează deasupra lor un evantai de fum negru care acoperă soarele.

— Săriți !

În timp ce dă ordin, Wendorf apasă pe butonul de comandă al scaunului său ejectabil. Simte o durere usturătoare în brațul drept. Instinctiv, căpitanul încearcă să ducă mîna la umăr. În fața ochilor săi, cerul albastru devine verde, apoi violet, roz, portocaliu. În craniu i se zbate o sonerie ciudată... E afară.

Sub avionul care coboară în spirală, o masă confuză de pămînt și de mare se ridică, se năpustește spre locotenentul Rooney. Iese și cade în spațiu, cu capul în jos, învîrtindu-se o dată, de 10 ori, de 20 de ori... Nu mai știe.

Pentru Buchanan, navigatorul legat de scaunul său, ejectarea este o explozie și aerul glacial îl izbește. Abia atunci se gîndește :

— Parașuta !

O caută sub scaunul capitonat... Mai e oare acolo, în ciuda smucăturilor, a șocurilor, a fărîmițărilor ? Mîinile bîjbîie, se rănesc, în timp ce bombardierul cade, cade... Buchanan își spune protestînd că, dacă nu ar fi legat de această masă voluminoasă de fier, nu ar coborî atît de repede spre destinul său. Degetele i se agață, în sfîrșit, în frînghii...

Parașuta e acolo.

(Va urma)

The New York Times

ATOMUL DIVIZAT DIVIZEAZĂ

NICI Anglia nu-şi oferă forţa de descurajare nucleară ca preţ al primirii ei în Piaţa comună, nici Franţa, care controlează biletele la intrare, nu mai este interesată să obţină drept preţ armele atomice britanice. Între tratativele în curs şi cele duse acum cinci ani de primul ministru Macmillan cu de Gaulle, deosebirea este fundamentală.

Macmillan a avut convorbiri îndelungate cu de Gaulle înainte de a se întîlni cu preşedintele Kennedy, la Nassau, în decembrie 1962, cînd a acceptat să primească submarine „Polaris" de la S.U.A. Înainte de aceasta se făcuseră aluzii la posibilitatea de a se crea o forţă nucleară franco-britanică în cazul în care Anglia ar fi intrat în Piaţa comună.

Stenograma convorbirilor de Gaulle-Macmillan nu a fost publicată niciodată şi versiunea franceză diferă de cea britanică în privinţa a ceea ce s-a spus despre armele nucleare. După Nassau, subiectul a fost lăsat în părăsire. De Gaulle a considerat acordul Macmillan-Kennedy ca reafirmînd dependenţa Angliei de America, ceea ce priva Anglia de posibilitatea de a deveni „europeană".

În noua cerere a Angliei de a fi admisă în Piaţa comună problema atomică nu mai figurează de loc ca punct de negociere. În ceea ce-l priveşte, de Gaulle consideră că de la Nassau încoace s-au întîmplat prea multe şi că este prea tîrziu pentru a mai reînvia ideea unui „pool" nuclear anglo-francez. De Gaulle afirmă că Franţa dispune astăzi de propriul său sistem de arme atomice şi că asocierea cu Anglia în această privinţă nu mai prezintă nici un interes.

Nici guvernul Wilson nu crede că perspectiva unei colaborări atomice cu Franţa ar avea vreo importanţă. Proiectul, patronat de americani, al unei forţe nucleare multilaterale N.A.T.O. (F.N.M.) a fost înmormîntat, iar versiunea engleză, mai vagă, a unei forţe nucleare aliate, acceptată de N.A.T.O. la întrunirea de la Ottawa din 1963, este muribundă.

Anglia a pus bombardierele sale atomice la dispoziţia comandamentului N.A.T.O. al generalului Lemnitzer, aşa cum va face şi cu submarinele sale „Polaris" mai tîrziu, cînd acestea vor intra în funcţiune. Nimeni nu se gîndeşte însă să încerce să folosească existenţa unei forţe nucleare britanice pentru a obţine intrarea în Piaţa comună. În conformitate cu angajamentele Londrei faţă de S.U.A., Anglia nu are nici măcar posibilitatea de a împărtăşi unele dintre secretele sale nucleare altor ţări.

Cei care întrevăd posibilitatea folosirii în scopuri politice a micii forţe nucleare britanice încep să se gîndească la ea ca la nucleul unei viitoare forţe „europene" — fără Franţa, nu cu ea. Ei pretind că nici o ţară vest-europeană nu doreşte ca Franţa să fie singura putere nucleară din Europa occidentală şi unele capitale au cerut Angliei, în particular, să continue să-şi dezvolte forţa nucleară, astfel încît, într-o bună zi, aceasta să poată servi drept bază a unei forţe vest-europene. Desigur că pentru o asemenea colaborare Anglia ar fi obligată să obţină permisiunea S.U.A.

Dacă se examinează implicaţiile tuturor acestor fapte, se vede că din nou atomul, o dată divizat de fizicieni, a început să-i divizeze pe oamenii de stat. Ceea ce a despărţit iniţial Franţa de restul N.A.T.O. a fost politica şi strategia nucleară. Ceea ce a cristalizat hotărîrea lui de Gaulle de a împiedica Anglia să intre în Piaţa comună a fost faptul că Anglia se sprijinea pe armele atomice ale S.U.A.

Acum, aceste impasuri atomice au fost duse cu un pas mai departe. În anii care au trecut de la Nassau, şi Franţa, şi Anglia şi-au dezvoltat forţa atomică ; legăturile Angliei cu Statele Unite s-au strîns şi mai mult. Hotărîrea Franţei de a nu pune în comun forţele sale s-a înăsprit. Prăpastia existentă între Londra şi Paris atunci cînd de Gaulle a împiedicat Anglia să intre în Piaţa comună este astăzi mai adîncă şi mai largă decît oricînd.

Spre deosebire de situaţia de acum cinci ani, Franţa nu mai are de loc interes să obţină colaborarea nucleară britanică, iar Anglia nu are de loc interes să ofere această colaborare. În plus, Londra recunoaşte că şi în această privinţă este legată de angajamente speciale faţă de America. În fapt, acest lucru confirmă ceea ce susţine de Gaulle şi anume că Anglia nu este ceea ce el numeşte „europeană".

Depăşind acest stadiu, Anglia manifestă, pentru prima oară, un interes pe termen lung pentru folosirea propriei sale forţe nucleare pentru a crea aranjamente speciale în Europa occidentală — fără participarea Franţei cel puţin iniţial ; cu alte cuvinte, ridicîndu-i pe aliaţii Franţei din Piaţa comună împotriva Franţei în această problemă primordială. Este desigur o posibilitate vagă pentru moment, dar e o consecinţă logică a tendinţelor actuale.

Din nou, atomul îşi joacă rolul într-o negociere strînsă, de natură să aibă repercusiuni deosebit de importante şi de lungă durată. De data aceasta, rolul său este indirect şi pasiv. Totuşi, ca întotdeauna de cînd atomul însuşi a fost divizat, el apare ca o forţă de divizare în politică.

C. L. SULZBERGER

NEW YORK Herald INTERNATIONAL Tribune
The Washington Post

ALEGERILE DIN FRANŢA

MENDÈS FRANCE, care a fost şi ar putea să mai fie prim-ministru, afirmă că alegerile franceze ar dovedi că generalul de Gaulle nu mai reprezintă majoritatea ţării. Se pune deci întrebarea : cine reprezintă majoritatea ? Desigur că nu opoziţia, deoarece ea a fost unită numai în problema înfrîngerii candidaţilor gaulliști. Opoziţia este formată din factori neomogeni. Partidul comunist reprezintă un element major al opoziţiei. Există apoi partidele socialiste. Există fracţiunea centristă şi catolică şi mai există anti-gaulliştii de dreapta, printre care se numără vechiul politician profesionist care l-a înfrînt pe Couve de Murville. Atîta timp cît nu ştim în ce fel se va hotărî generalul de Gaulle să interpreteze rezultatul şi ce intenţionează să facă, este prea devreme să apreciem consecinţele politice ale alegerii.

Este însă absolut clar că rezultatul alegerilor nu constituie un vot împotriva politicii externe gaulliste. Dimpotrivă. În ceea ce priveşte problemele controversate care interesează în mod

→

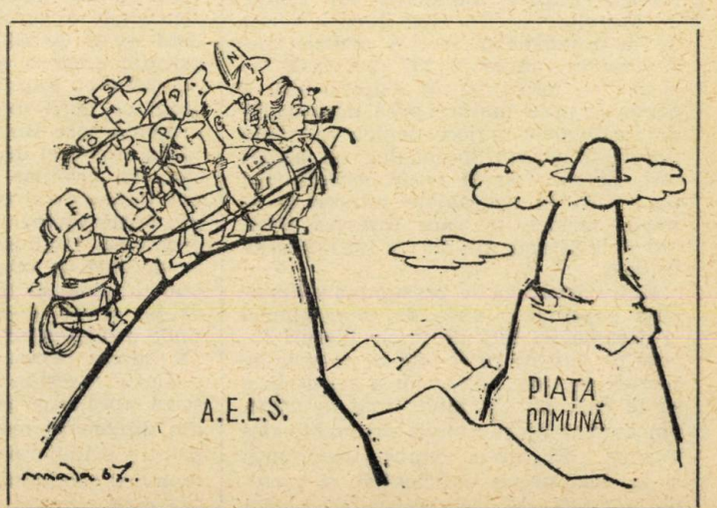

— Nu cumva am greşit vîrful ?

(Din **Süddeutsche Zeitung**, München)

Acuzați în recentul proces de la Kinshasa, încheiat cu condamnarea la moarte în contumacie a lui Moise Chombe. În rîndul din față, Ferdinand Tshimpola și Kalonda Mwana

deosebit Statele Unite, în ceea ce privește destinderea cu Uniunea Sovietică și Europa răsăriteană, în ceea ce privește alianța cu Germania occidentală sau războiul din Vietnam, marea masă a opoziției de stînga poate fi considerată ca fiind mai gaullistă decît de Gaulle însuși. Johnson și Rusk nu vor găsi noi sprijinitori nici în rîndurile celor din stînga reprezentată de Mitterrand, nici printre socialiști, și cu atît mai puțin în rîndurile mult lărgite ale alegătorilor pro-comuniști.

Toată lumea este de acord că politica externă nu a fost pusă în discuție în campania electorală și că, de fapt, asupra politicii externe există un fel de consens între francezi. Asta nu înseamnă că toți francezii sînt de acord cu politica generalului în problemele europene sau că împărtășesc dorința sa de a atenua influența S.U.A. în Europa. Dar cei ce i se opun în această privință (reprezentați în special de Lecanuet) nu au ieșit bine din alegeri și au pierdut teren. Cea mai frapantă mărturie despre locul pe care l-a ocupat politica externă în alegeri a fost modul cum a fost înfrînt ministrul de externe Couve de Murville de Edouard Frédéric-Dupont, un element de dreapta cunoscut ca „deputatul portarilor", adică al administratorilor și supraveghetorilor de imobile din circumscripția electorală.

Argumentul cel mai tare folosit de Frédéric-Dupont împotriva lui Couve de Murville — am aflat lucrul acesta de la o persoană care a urmărit îndeaproape campania lui electorală — a fost că ministrul de externe este o persoană prea înaltă și prea preocupată de problemele majore pentru a-și bate capul cu necazurile micilor săi alegători. Ei nu s-ar fi putut aștepta din partea sa la avantajele minore și la micile servicii pe care fuseseră învățați să le aștepte din partea lui Frédéric-Dupont.

Este normal să se presupună că opoziția exprimă o serie de nemulțumiri și dezamăgiri față de unele lucruri făcute de guvern ca și față de o serie de lucruri pe care acesta nu a reușit încă să le facă. Nu cu mult timp în urmă, am avut o lungă convorbire cu Mendès France. El mi-a expus amănunțit și în mod precis deficiențele și greșelile săvîrșite în conducerea economiei franceze, în politica prețurilor, a salariilor și profiturilor, în politica față de învățămînt, față de instituțiile sociale și față de problemele tehnologice. M-am gîndit atunci ce păcat este că Charles de Gaulle și Pierre Mendès France, care se potrivesc foarte bine unul cu celălalt, s-au depărtat atît.

Walter LIPPMANN

Nr. 11 (1 137) MOSCOVA

RĂZBOIUL PETROLULUI ÎN NIGERIA

LA 10 OCTOMBRIE 1966, un avion DC-4 de fabricație americană a suferit o avarie deasupra Camerunului de nord. El s-a prăbușit la 30 de km de orașul Harva, dar echipajul a reușit să se salveze. Poliția cameruneză a descoperit în rămășițele avionului o încărcătură ciudată — 42 de lăzi cu automate de fabricație engleză și americană și 2 000 de lădițe cu muniții. De asemenea, jurnalul de bord menționa că avionul se îndrepta spre Birmingham (Anglia). Ce căuta atunci el deasupra Camerunului ? Cui era destinat armamentul ? Poliția din Camerun și organele de securitate din țările vecine s-au ocupat de această problemă. Unii membri ai echipajului au declarat la interogatoriu că, de fapt, punctul final al itinerarului lor trebuia să fie orașul nigerian Port Harcort, unde armamentul urma să fie transmis „la adresa necesară".

Ziarul nigerian *Morning Post* scria la scurt timp după acest incident că „unul din diplomații neafricani s-au numărat printre primii care au stat de vorbă cu membrii echipajului. Țara pe care o reprezenta manifesta un interes evident față de această întîmplare". Ziarul lăsa să se înțeleagă că este vorba de Statele Unite.

O suspiciune puternică în legătură cu faptul că armamentul era destinat Nigeriei continuă să planeze. Revenind la prăbușirea avionului DC-4, ziarele nigeriene semnalau legătura dintre livrările de arme prin contrabandă în Nigeria și lupta care se duce între monopolurile imperialiste pentru bogățiile petroliere ale acestei țări. „Problema este — scria *Morning Post*, la 18 noiembrie — cine va domina în industria petrolieră a Nigeriei".

Faptul că armamentul era destinat pentru Port Harcort nu este de loc întîmplător. Acest oraș este centrul industriei extractive a Nigeriei, capitala ei petrolieră. Prima sondă petrolieră s-a ridicat la periferiile acestui oraș în 1957. În scurt timp, au apărut sute de sonde. Zăcămintele petroliere sînt concentrate în regiunile Kokori, Afame, Ebutu și Oloibiri. Toate acestea se află în zona răsăriteană a Nigeriei, una din cele patru regiuni ale țării. Rezervele petroliere sînt estimate la circa 3 miliarde de barili (un baril=159 de litri), ceea ce face ca Nigeria să ocupe al treilea loc în Africa, după Algeria și Libia. Extracția petrolului este deosebit de ieftină, ceea ce se explică prin faptul că în Nigeria nu a fost necesar să se construiască conducte petroliere mari, deoarece zăcămintele se află în apropierea litoralului iar petrolul poate fi încărcat în vasele petroliere chiar la locul extracției. Specialiștii consideră că perspectivele petroliere ale Nigeriei sînt deosebit de favorabile. Se presupune că în curînd această țară se va număra printre cei 10 mari producători de „aur negru".

Monopolurile străine au „apreciat" cu o deosebită rapiditate toate acestea. Bucurîndu-se de atitudinea favorabilă a Administrației coloniale, și ulterior a guvernului Abubakar Tafawa Baleba, care împărțeau cu generozitate concesiunile petroliere, monopolurile au pus mîna pe resursele petroliere în condiții de neimaginat în alte țări. În prezent, extracția petrolieră din Nigeria este concentrată în mîinile a opt monopoluri străine : cinci americane, monopolul anglo-olandez „Royal Dutch Shell" și o societate franceză. După cum se vede, poziția principală o au monopolurile americane, deși capitalul englez ocupă o poziție predominantă în economia Nigeriei. Nesatisfăcute de ceea ce au obținut, monopolurile americane continuă ofensiva asupra pozițiilor concurenților lor englezi din industria petrolieră din Nigeria.

Bătălia dintre monopolurile petroliere engleze și americane ia uneori un caracter deosebit de ascuțit. Linia frontului principal trece între opinia publică nigeriană și actualul guvern pe de o parte, monopolurile petroliere în special cele americane, pe de altă parte.

Reprezentanții businessului petrolier afirmă că politica, chipurile, nu i-ar interesa. „Politica noastră este extracția petrolieră", a declarat unul dintre aceștia. Dar în realitate monopolurile petroliere nu scapă nici o ocazie pentru a se amesteca în treburile interne ale Nigeriei. Aceste posibilități au apărut anul trecut cînd țara a fost atrasă într-o criză politică prelungită. Mulți observatori consideră că monopolurile americane au jucat un rol precis cu acel prilej. Dezmembrarea țării, dezorganizarea puterii centrale corespund,

neîndoielnic, intereselor monopolurilor petroliere. *New York Times* scria recent că, în Nigeria, societăţile petroliere americane preferă să aibă de-a face cu mici grupuri naţionale „decît cu un guvern federal puternic".

După venirea la putere a guvernului militar, cînd a devenit cunoscută intenţia sa de a reexamina situaţia monopolurilor petroliere străine, activitatea acestora s-a intensificat. După cum se ştie, intenţia guvernului este dictată de situaţia grea existentă în ţară : în timp ce veniturile bugetare au scăzut, o mare parte a profiturilor de pe urma petrolului părăsesc ţara. Guvernul nigerian a arătat că, începînd din 1967, intenţionează să introducă sistemul „preţurilor declarate" la petrol şi să stabilească un nou mod de plată a impozitelor pe baza acestui sistem. Reforma elaborată la Lagos era moderată : ea nu făcea decît să egalizeze în drepturi Nigeria cu alte ţări producătoare de petrol. Dar şi aşa ea permitea Nigeriei să-şi sporească profiturile de pe urma petrolului cu cîteva milioane de lire, ceea ce ar fi reprezentat o contribuţie substanţială pentru finanţele dezorganizate ale ţării. La 1 ianuarie 1967, noua lege a intrat în vigoare.

După o scurtă perioadă de oscilare, societăţile engleze au căzut de acord cu noile condiţii, scontînd astfel să-şi întărească poziţiile în lupta cu regii americani ai petrolului. În schimb, monopolurile americane s-au dovedit inflexibile. Totodată, monopolurile americane au recurs la tactica sabotajului economic, ordonînd încetarea extracţiei de petrol la o serie de exploatări.

La mijlocul lunii ianuarie, în regiunile petroliere au avut loc dezordini puse la cale de separatiştii locali care cereau autonomia acestei regiuni.

După cîteva zile de agitaţii, autorităţile au reuşit să restabilească ordinea, dar situaţia a rămas încordată.

După cît se pare, războiul petrolier în Nigeria de-abia începe. Cunoscînd caracterul inflexibil şi agresivitatea regilor „aurului negru", este uşor de prevăzut caracterul acut pe care acesta poate să-l capete. Experienţa însă dovedeşte şi alt lucru : adepţii independenţei economice dispun de toate mijloacele pentru a ieşi victorioşi în această luptă.

V. SIDENKO

L'EXPRESS

Nr. 821 PARIS

TRANSFORMĂRI LA KRUPP

ULTIMUL MONARH absolut al marii industrii din R.F.G. s-a aliniat. Alfried Krupp von Bohlen und Halbach, în vîrstă de 60 de ani, nu mai este, începînd de săptămîna trecută, decît un mare industriaş care, ca şi ceilalţi, va fi controlat de un consiliu de administraţie, îşi va publica bilanţurile, va ţine seama de marile bănci de afaceri şi de puterea politică.

Cinci generaţii Krupp au domnit timp de 156 de ani asupra unui regat de mine, siderurgii, turnătorii, locomotive şi tunuri care, timp de un secol şi jumătate, au bubuit pe toate fronturile Europei. De două săptămîni, industriile Krupp nu mai constituie un stat în stat. Actul de abdicare a fost semnat într-o veche cazarmă din Duisdorf, în apropiere de Bonn, sediul ministerului federal al economiei.

Condiţiile în care regele Alfried coboară de pe tronul său au fost anunţate, în faţa a sute de ziarişti germani şi de corespondenţi străini, a radioului, televiziunii şi jurnalului de actualităţi de către Karl Schiller, ministrul socialist al economiei, însoţit de colegul său Franz Josef Strauss, ministrul creştin-social al finanţelor, şi asistat de cel mai mare bancher vest-german, Hermann Abs.

Ministrul economiei a anunţat că guvernul federal dă urmare cererii de ajutor a „Konzern"-ului. Este acordată o garanţie de 300 milioane de mărci pînă la 31 decembrie 1968, pentru finanţarea exporturilor Krupp. Dar garanţia statului este condiţionată de o serie de exigenţe. Schiller a enumerat pe tonul unui profesor — ceea ce de fapt el a şi fost — aceste exigenţe, întorcîndu-se din cînd în cînd spre Strauss care dădea aprobator din cap. În ciuda contrastului lor fizic şi a ideologiilor lor diferite, înţelegerea „fraţilor siamezi" ai Marii Coaliţii pare — pînă în prezent — completă.

Oamenii care vor decide de-aci înainte în toate problemele concernului Krupp, după ultima lor întrunire (de la stînga la dreapta) : financiarul Hermann Josef Abs, ministrul economiei Karl Schiller, ministrul de finanţe Franz Josef Strauss şi reprezentantul autorizat al firmei, Bertold Beitz

În chestiunea Krupp ei sînt perfect de acord. Cu o cifră de afaceri anuală de peste 6 miliarde de franci, cu cei 102 000 salariaţi ai săi, cartelul este o instituţie naţională. În actuala situaţie a economiei R.F.G., care înregistrează în momentul de faţă 763 000 de şomeri, repercusiunile economice şi psihologice ale unei crize a concernului Krupp ar fi considerabile. Guvernul nu a dorit acest lucru. El nu s-a arătat însă dispus nici să preia controlul acestei afaceri. De aici şi caracterul tranzitoriu al ajutorului acordat de stat, şi obligaţiunea impusă lui Krupp de a se pune de acord cu băncile în privinţa reorganizării întreprinderii.

Hermann Abs, în vîrstă de 65 de ani, preşedintele celei mai importante dintre băncile particulare — Deutsche Bank — a dus negocierile timp de săptămîni. Băncile îşi vor prelungi creditele pînă la 31 decembrie 1968 şi promit chiar un supliment de 400 milioane de mărci. Dar cu o condiţie draconică, aceea ca Alfried Krupp să constituie, pînă la 15 aprilie 1967, un consiliu de administraţie funcţionînd ca acela al unei societăţi pe acţiuni. De altfel, marea întreprindere familială este obligată să se transforme, pînă în doi ani, într-o societate anonimă şi să înceteze să-şi finanţeze investiţiile prin împrumuturi pe termen scurt.

Numai cu trei ani în urmă, atunci cînd Londra răspîndea zvonul despre dificultăţile financiare ale lui Krupp, protecţia bancherului Abs a pus capăt acestor zvonuri. Dar astăzi şi Abs consideră că a venit momentul pentru firma Krupp să se restructureze. O întreprindere industrială de tip familial — chiar dacă este cea mai mare din lume în genul său — nu mai este în

O imagine inedită a Salonului internaţional al automobilului, inaugurat recent la Geneva

măsură să fie propriul său bancher, folosind doar resursele producției sale.

I se pun întrebări administratorului-delegat al lui Krupp, Berthold Beitz.

— Cine va face parte din consiliul de administrație ?

Beitz, adevăratul conducător al firmei Krupp, schimbă o privire cu Abs : — Va fi un mic consiliu cu personalități bine alese. — Numele lor ? — Este încă prea devreme pentru a le da la iveală, răspunde laconic Beitz. — Cine-l va prezida ? Schiller intervine scurt : — Președintele consiliului de administrație va fi ales de către membri conform legislației privitoare la societățile pe acțiuni. — Care este cifra datoriei actuale pe termen scurt ? (Se vorbește de 2 miliarde de mărci.) O nouă intervenție a lui Schiller : — Sînt întrebări care nu se cuvine să fie puse în incinta ministerului economiei.

Abs are încredere. Omul care a refuzat postul de ministru pentru că preferă să fie doar bancher, știe că va juca la Krupp un rol important, direct sau prin persoană interpusă — același rol pe care-l joacă în cele 20 de consilii de administrație din Germania federală și cele 30 din străinătate, din care face parte. Abs surîde. Are aerul unui lord englez care, la golf, a realizat un parcurs frumos și își permite luxul de a fi perfect curtenitor față de partenerii săi mai puțin abili. Niciodată, în locul lui Alfried Krupp, el nu ar fi perseverat ca acesta în conservatorism.

După război, aliații îl obligaseră pe Krupp, judecat și condamnat la 12 ani detențiune de către Tribunalul internațional de la Nürnberg pentru colaborare cu regimul nazist, să-și vîndă industriile de bază. N-a făcut-o. Și, eliberat în 1951, a luptat pas cu pas, cu sprijinul discret al guvernului vest-german, pentru a evita decartelizarea. A fost un război de uzură care s-a dovedit eficace. Dar marele baron, celebru deopotrivă prin pasiunea sa pentru orhidee și prin atașamentul său neclintit față de tradițiile dinastiei sale, își plătește astăzi victoria. Marele său concurent, Friedrich Flick, care și-a vîndut minele de cărbuni și oțelăriile din ordinul aliaților, nu are nevoie astăzi — după ce și-a reînvestit banii în sectoare mai lucrative — nici de ajutor pentru a-și finanța exporturile, nici să reducă cu 5 la sută, așa cum a făcut-o Beitz, salariile a jumătate din personalul său.

Firma Krupp este angrenată actualmente în mod parțial în sectoarele bîntuite de criză, cum sînt cărbunele (5 milioane de tone pe an) și oțelul (4 milioane de tone). Măsurile de stabilizare adoptate de echipa Schiller-Strauss și reducerea cererii interne au obligat firma Krupp să se îndrepte într-o tot mai mare măsură spre exporturi (21 la sută din producția sa). Lipsesc însă disponibilitățile financiare pentru prefinanțarea acestora. Spre deosebire de marile societăți pe acțiuni care dispun de importante capitaluri bancare, Krupp trebuie să lucreze cu credite pe termen scurt, deosebit de costisitoare. După transformarea structurii sale, firma din Essen va dispune desigur de o trezorerie mai îmbelșugată, dar ea va fi obligată de asemenea să facă efortul unei reorganizări interne.

Transformarea sa ar fi fost poate necesară oricum. Fiul lui Alfried, Arndt, în vîrstă de 19 ani, nu manifestă nici un interes și nici un gust pentru continuarea operei strămoșilor săi. La Essen s-a manifestat întotdeauna îndoiala că el ar fi capabil să conducă o întreprindere de această amploare. Uriași anacronici, ultimii mari siderurgiști se dau în lături în fața managerilor și a bancherilor.

Roger BOOSZ

LOS ANGELES TIMES

UN AN FĂRĂ PROGRAME AMBIȚIOASE

CHIAR DACĂ climatul politic intern i-ar fi în prezent mai favorabil președintelui Johnson, tot n-ar fi de așteptat ca el să întreprindă prea mult în direcția unor noi programe legislative. Chiar dacă războiul din Vietnam nu ar avea o asemenea influență asupra resurselor, brațelor de muncă și sentimentelor țării, președintele nu ar putea să facă mare lucru în plus pentru a stimula legislația socială.

Acum cînd, după zece săptămîni de mesaje elaborate la Casa Albă, programul legislativ al președintelui este practic cunoscut, e clar că 1967 va fi un an de pauză, un an de răgaz, un an de consolidare în mersul spre Marea Societate — o societate care nu mai merită să fie scrisă cu majuscule. Renunțarea la lozinca datorită căreia președintele spera ca Administrația sa să rămînă cunoscută în istorie la fel ca New Deal-ul, Fair Deal-ul și Noua Frontieră dovedește că lucrurile nu merg prea bine pentru Casa Albă.

Programul legislativ al lui Johnson nu abordează anul acesta domenii noi, așa cum a făcut în 1965 și 1966 cînd președintele a cerut Congresului să se ocupe de problemele bătrînilor (asistența medicală), ale săracilor (războiul împotriva sărăciei), ale persecutaților (o lege cuprinzătoare a drepturilor civile) și ale domeniilor neglijate (de la măsurile de conservare a solului pînă la normele de securitate ale construcției automobilelor).

Activitatea intensă a Congresului al 89-lea în legiferarea Marii Societăți a

Art Buchwald

Războiul din partidul democrat

Marea întrebare pe care și-o pune toată lumea în capitala Statelor Unite este : Se poate face oare pace la Washington ? Pe măsură ce trec zilele, pozițiile președintelui Johnson și senatorului Kennedy se înăspresc și șansele unei soluționări pașnice a războiului din partidul democrat devin tot mai slabe.

De la Hickory Hill (Virginia), sediul guvernului său în exil, senatorul Kennedy a declarat unui ziarist japonez că este dispus să discute cu președintele, oriunde și oricînd, cu condiția ca președintele să înceteze de a mai bombarda presa cu știri exact în momentul în care Kennedy ține un discurs în Senat.

Un purtător de cuvînt al Casei Albe a declarat că aceasta continuă să spere în posibilitatea de a se ajunge la tratative cu clanul Kennedy, dar că el ar trebui să facă în prealabil un gest pentru a dovedi că dorește într-adevăr pacea.

La întrebarea dacă s-ar putea lua în considerare o pauză în acțiunile de bombardare a clanului Kennedy pentru a se vedea cum va reacționa, purtătorul de cuvînt al Casei Albe a răspuns :

— Am făcut o pauză în acțiunile de bombardament dar nu a dat rezultate. Bobby Kennedy a plecat în Europa și și-a escaladat atacurile întîlnindu-se cu președintele de Gaulle. Nu putem să stăm cu brațele încrucișate și să lăsăm Marea Societate să fie împușcată pe la spate.

Un purtător de cuvînt al lui Kennedy a declarat că se îndoiește de sinceritatea încercărilor Administrației Johnson de a realiza o pace justă și durabilă în partidul democrat. El a arătat că odată, cînd președintele a inițiat tratative de pace cu Bobby la Casa Albă, l-a luat la rost timp de două ore pe senatorul din New York.

— Apoi, Casa Albă a lăsat presa să afle despre confruntare, punîndu-l pe Bobby într-o situație de inferioritate față de fratele său, Teddy. Administrația Johnson vorbește de pace, dar continuă să escaladeze războiul.

Cînd a fost informată de declarațiile purtătorului de cuvînt al lui Kennedy, Casa Albă a răspuns :

— Administrația Johnson nu a dorit un război cu familia Kennedy, dar ea nu poate să dea înapoi de la răspunderile sale față de partid. Dacă va pierde în fața clanului Kennedy, s-ar putea să cadă New York-ul, apoi California, apoi, în baza teoriei dominoului, fiecare stat ar urma aceeași cale și întreaga țară ar putea fi acaparată de republicani. Sîntem datori față de popor să nu lăsăm această țară să cadă sub dominația republicană.

Purtătorul de cuvînt al Casei Albe a spus în continuare că criticile aduse președintelui Johnson de cei care sînt de acord cu cuvîntările senatorului Kennedy nu fac decît să prelungească războiul în partidul democrat.

— Senatorul Kennedy interpretează orice opoziție față de președintele Johnson ca un semn că țara este dezbinată și slabă. Dacă criticii nu ar lua în mod public partea lui Kennedy, ostilitățile ar înceta peste noapte.

La Hickory Hill, toată lumea a luat în zeflemea declarația Casei Albe. Unul din copiii lui Kennedy a spus :

— Și ei numesc asta o tentativă de pace ? Noi am primit oferte de pace mai bune din partea revistei „Look".

Între timp, surse neutre au acționat în culise pentru a găsi o cale de ieșire din impas. O propunere de armistițiu prevedea ca președintele Johnson să nu apară la televiziune în aceeași zi în care senatorul Kennedy pronunță un important discurs de politică externă. În schimb, senatorul Kennedy ar urma să promită că nu se va întîlni cu Papa Paul al VI-lea în aceeași zi în care președintele Johnson ține o conferință de presă.

Președintele Johnson a declarat intimilor săi că ar face orice pentru a realiza pacea în partidul democrat. El a spus :

— Aș merge pînă la a-l trimite pe Hubert Humphrey la Hickory Hill, dacă aș fi convins că acest lucru ar fi de folos.

(Din The Herald)

fost rezultatul unei perioade îndelungate de elaborare. Probleme ca asistența medicală au fost discutate ani de zile. Altele erau în curs de examinare și atinseseră stadiul elaborării proiectului de lege încă de la începutul Administrației Kennedy, în 1961. Ceea ce preconizase defunctul președinte Kennedy și consilierii săi împreună cu ceea ce a obținut președintele Johnson din partea Congresului al 89-lea a reprezentat, după părerea unora, al doilea val al New Deal-ului.

„Acum, rafturile sînt goale", a declarat o oficialitate guvernamentală, trecînd în revistă programul de anul acesta al președintelui. Cu excepția propunerilor privind fuzionarea ministerelor comerțului și muncii, lupta împotriva delicvenței, crearea unei societăți de stat de televiziune, controlul asupra poluării atmosferei și extinderea programului de asigurări sociale, programul legislativ pe anul acesta nu conține decît puține elemente noi. Restul mesajelor trimise Congresului de Casa Albă reprezintă fie repetarea unor propuneri care au fost respinse anul trecut, fie repetarea unor încercări de a obține fonduri pentru realizarea unor propuneri care au fost adoptate fără a li se repartiza fonduri adecvate. Președintele n-a formulat anul acesta idei mai îndrăznețe decît cele cuprinse în ele, și problemele care i-au provocat greutăți anul trecut sînt susceptibile să-i producă din nou neplăceri.

Proiectul de lege cu privire la drepturile civile, de pildă, care prevede interzicerea discriminării în vînzarea sau închirierea de locuințe, nu are practic nici o șansă de a fi adoptat anul acesta. Fondurile destinate programului împotriva sărăciei vor fi probabil reduse. Există chiar pericolul ca Oficiul pentru posibilitățile economice să fie desființat de Camera Reprezentanților, iar programele lui să fie repartizate agențiilor guvernamentale existente.

Și programul prevăzînd subvenții la chirii pentru cei cu venituri mici va fi probabil respins dacă, așa cum se presupune, cele două partide vor adopta linii opuse în această problemă.

Există oarecare speranțe că se vor adopta reformele privind asigurările sociale, un proiect de lege împotriva delicvenței (deși nu atît de cuprinzător și important ca cel propus de președinte) și măsuri pentru controlul asupra poluării atmosferei (subiect care se bucură de atenția Congresului).

Ținînd seama de șansele reduse de succes ale programului președintelui pe acest an, se pune întrebarea legitimă de ce s-a mai ostenit să propună unele din măsurile citate. Se pot da două răspunsuri :

1) El s-a angajat față de anumite măsuri pe care le-a propus anterior și la care nu poate renunța acum (drepturile civile, Corpul învățătorilor și programul orașelor model se încadrează în această categorie). Le menține pe agenda legislativă de la an la an în speranța că, la momentul oportun, o sesiune ulterioară a Congresului va adopta o atitudine favorabilă față de ele.

2) În ciuda opoziției din Congres, președintele știe că fiecare din programele sale prezintă atracție pentru un anumit sector al corpului electoral și în felul acesta își creează o platformă pe baza căreia să poată candida în 1968.

El speră că această platformă l-ar putea ajuta în încercarea sa de a face opinia publică să uite de războiul din Vietnam.

Stuart H. LOORY

profil

Eduard MONDLANE

președintele Frontului de Eliberare din Mozambic

Despre Eduard Mondlane, președintele Frontului de Eliberare din Mozambic (FRELIMO), cunoscutul publicist britanic Colin Legum spunea recent că este „unul din adversarii cei mai puternici ai colonialismului portughez". În sprijinul aprecierii sale, ziaristul de la „Observer" amintea, în primul rînd, faptul că astăzi războiul de guerilă și alte forme de activitate ale FRELIMO cuprind circa o treime din suprafața Mozambicului, iar o cincime din teritoriul țării, populată de peste 1 000 000 locuitori, se află deja sub autoritatea Frontului de Eliberare.

Reputat luptător pentru independența Mozambicului, Mondlane este totodată apreciat ca una din personalitățile reprezentative ale culturii africane contemporane.

Eduard Mondlane (născut în 1920) aparține unei familii atașate puternic de tradițiile vechii culturi africane. Educația lui a început în cîteva școli de misionari din Mozambic, apoi, după ce autoritățile portugheze i-au interzis accesul în toate școlile coloniei, a continuat în Transvaal (Africa de Sud). După încheierea studiilor secundare, el a început să frecventeze cursurile Universității Witwatersrand din Johannesburg, dar la sfîrșitul celui de al doilea an de facultate a fost expulzat din țară de către autoritățile guvernului rasist Malan. Un episod similar s-a petrecut peste cîțiva ani, în 1951, cînd Mondlane, care urma cursurile Universității din Lisabona a fost obligat să părăsească Portugalia, laolaltă cu alți studenți africani. Continuîndu-și studiile universitare în S.U.A., la Oberlin College (statul Ohio) și la Northwestern University din Evanston (statul Illinois), Mondlane a obținut licența și doctoratul în sociologie și antropologie.

În următorii ani (1957—1961), el a lucrat în cadrul O.N.U. ca funcționar la Biroul de Studii însărcinat cu examinarea problemelor teritoriilor sub tutelă — Tanganica, Africa de sud-vest și Camerunul britanic.

După zece ani de absență, în februarie 1961, Mondlane s-a înapoiat în Mozambic, unde — după mărturisirile sale — a hotărît să se stabilească în urma contactelor avute cu reprezentanți ai populației africane, dornică de a-și cuceri independența. „După această călătorie — explică Mondlane — m-am hotărît să părăsesc postul de la Națiunile Unite și să mă întorc în Africa pentru a contribui la organizarea unei mișcări de eliberare națională care să conducă poporul Mozambicului în lupta sa pentru dobîndirea libertății".

Pînă la realizarea acestei hotărîri, în 1962, Eduard Mondlane a acceptat temporar funcția de profesor la Universitatea Syracusa din New York. Scurt timp după obținerea independenței Tanzaniei, Mondlane s-a stabilit în capitala noului stat african, Dar es-Salaam, unde în iunie 1962 s-au reunit într-o conferință cîteva mii de africani refugiați din Mozambic din cauza persecuțiilor autorităților coloniale. Cu acest prilej a fost fondat Frontul de Eliberare a Mozambicului în fruntea căruia a fost ales, ca președinte, Eduard Mondlane.

„Deși iubesc mult viața universitară — declara de curînd președintele FRELIMO — m-am decis să-mi consacru viața luptei pentru eliberarea patriei mele. Am convingerea că poporul Mozambicului își va cuceri independența ; el este acum suficient de pregătit pentru a obține victoria, în ciuda străduințelor cercurilor colonialiste portugheze și a aliaților lor de a-și menține pozițiile".

C. B.

fișier

Ziua timbrului O.N.U.

Printr-o hotărîre a Organizației Națiunilor Unite ziua de 17 martie a fost proclamată „Zi a timbrului O.N.U."

Această zi semnifică sărbătorirea obținerii, de către milioane de oameni din teritoriile sub tutelă și cele neautonome, a independenței naționale, marcînd totodată rolul Organizației Națiunilor Unite în acest proces de însemnătate istorică. Se știe că O.N.U. a depus în permanență mari eforturi pentru a se achita de sarcinile care-i reveneau, în virtutea Cartei sale, referitor la teritoriile sub tutelă și teritoriile neautonome. În perioada care a trecut de la crearea organizației internaționale, numărul statelor membre ale acesteia a crescut de peste două ori, ajungînd la 122 față de 51 cîte erau în 1946. Proclamarea Zilei timbrului O.N.U. se înscrie, astfel, pe linia preocupărilor organizației de a sublinia cele mai remarcabile evenimente la care ea și-a adus contribuția.

Este cunoscut, de altfel, faptul că fiecare moment important din viața O.N.U. și a instituțiilor sale specializate a fost marcat prin emiterea unor timbre de către administrația sa poștală. Numeroase timbre emise în ultimii ani marcau aniversarea unei serii de convenții internaționale sau alte evenimente, precum și împlinirea unui număr de ani de la crearea unui organism internațional. Astfel, în cursul anului trecut, au fost emise timbre dedicate unor aniversări ca : crearea U.N.E.S.C.O., Acordul internațional asupra cafelei etc. Totodată, au fost emise cărți poștale aeriene ce ilustrau diverse acțiuni inițiate de O.N.U.

Sărbătorirea Zilei timbrului O.N.U. a fost marcată prin emiterea, la 17 martie, de către administrația poștală a Națiunilor Unite a unui timbru comemorativ (două valori — de 5 și 11 cenți).

poșta redacției

CITITORII DESPRE LUMEA

Paul Veseli, București. Reținem din scrisoarea dv. faptul că apreciați ca „o reușită certă noua formulă grafică, în special încadrarea titlurilor în cartușe și cuprinderea unor ilustrații în aceste cartușe, așa cum s-a făcut de pildă la reportajul Aborigenii". Ne-am notat și observațiile dv. critice. Cifra care vă interesează este 70 000.

Nicolae Lucianu, București. În noua formulă grafică, suprafața tipărită a paginii, adică ceea ce în termeni tehnici se numește „lumina de zaț", a crescut. Așadar, în același număr de pagini încape o cantitate mai mare de text decît înainte, deși se alocă un spațiu mai mare ilustrației.

Considerăm justificată cererea dv. ca rubrica „În lumea științei" să fie programată mai frecvent.

Gh. Simionescu, Hunedoara. Atunci cînd problemele săptămînii internaționale vor fi mai numeroase, „Mersul evenimentelor" se va putea extinde pe mai multe pagini. El nu va deveni însă mai amănunțit, pentru că principalele aspecte ale vieții internaționale sînt tratate pe larg în corespondențele și articolele din interiorul revistei.

Ion Demetriad, Pitești. Vă mulțumim pentru bunele aprecieri în legătură cu formula grafică adoptată cu începere de la nr. 11. Noi ne străduim să îmbunătățim continuu ilustrarea articolelor prin selecționarea unor fotografii cît mai sugestive. Avem însă prea puține posibilități de a influența asupra calității imprimării lor în revistă, această problemă fiind de resortul tipografiei, nu al redacției. Revistele la care vă referiți sînt tipărite după un sistem mai complicat, cu neputință de adoptat de către o revistă ca a noastră care, pentru a se menține în actualitate, trebuie să recurgă la un procedeu de imprimare rapid.

Herbert Kollet, Reșița. Nu ne îndoim că și de acum înainte veți considera sumarul nostru „variat și actual" și sperăm că veți fi în continuare satisfăcut de conținutul lui. Despre problema care vă interesează noi am mai scris, epuizînd toate informațiile pe care le-am avut la dispoziție. Dacă vom obține date noi vom reveni.

Radu Mihăescu, București. Notăm că vă alăturați celor care ar dori ca una dintre copertele interioare ale revistei să fie consacrată unei hărți. Pagini din istoria diplomației vom continua să publicăm, dar nu în ordine cronologică, așa cum ați dori dv.

Ing. Ștefan Iosif, Oradea. Considerînd îndreptățită observația dv. referitoare la corpul de literă prea mic cu care au fost tipărite extrasele din cartea „Moartea unui președinte", pentru „Captura cea mare", care va fi publicată de asemenea într-o serie de numere consecutive, am adoptat o literă mai citeață.

Posibilitatea difuzării revistei în principalele centre din țară în ziua apariției ei se află în momentul de față în studiu.

Mihai Țimpău, Ploiești. Vă mulțumim pentru bunele aprecieri și vă asigurăm că veți găsi în continuare în revistă materiale de felul celor care v-au suscitat interesul. Regretăm că nu dispunem de informațiile solicitate de dv. Adresați-vă rectoratului Universității din București.

RAZE COSMICE PENTRU PIRAMIDE

Gh. Cernovodeanu, Galați. Proiectul de investigare a misterelor piramidelor cu ajutorul razelor cosmice nu a fost pus încă în aplicare. Experimentarea acestui nou sistem va începe luna aceasta, în „camera reginei" din piramida lui Keops, unde se va plasa o „cameră de scintilație" destinată detectării unor componente ale razelor cosmice denumite mūoni. Mūonii sînt particule subatomice cu o viteză apropiată de viteza luminii. Se crede că unii mūoni sînt destul de activi pentru a pătrunde prin structura densă a piramidelor și a trece prin „camera de scintilație", aparat format din două perechi de plăci orizontale de metal, dintre care

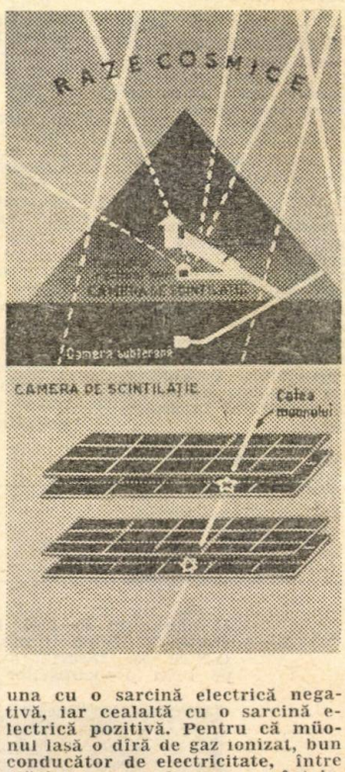

una cu o sarcină electrică negativă, iar cealaltă cu o sarcină electrică pozitivă. Pentru că mūonul lasă o dîră de gaz ionizat, bun conducător de electricitate, între plăci se va produce o scînteie, de-a lungul drumului parcurs de particulă. Locul în care se vor forma cele două scîntei, indicînd direcția particulei, va fi înregistrat pe benzi magnetice. În fiecare seară, benzile vor fi trimise la Universitatea Ein Shams din Cairo, unde o mașină electronică de calcul va stabili și memoriza punctul în care fiecare mūon înregistrat a atins suprafața exterioară a piramidei. Întrucît cavitățile opun mai puțină rezistență răspîndirii mūonilor decît blocurile de piatră, numărul mūonilor care vor ajunge în camera de scintilație, trecînd prin coridoare și camere funerare, va fi mai mare. După două luni de acumulare a datelor despre mūoni, ele vor fi transmise unui osciloscop cu raze catodice care va da, pentru fiecare față a piramidei, o imagine semănînd cu o radiografie. Încăperile și coridoarele vor apărea ca zone întunecate. În felul acesta se va putea detecta existența lor. Nu întîmplător a fost aleasă pentru experiment piramida lui Keops : întreaga ei structură interioară este bine cunoscută, ceea ce va permite oamenilor de știință să verifice valoarea metodei lor. Dacă ea se va dovedi bună, în luna mai va începe sondarea piramidei lui Kefren, care și-a păstrat pînă azi secretul alcătuirii interne.

CINE ESTE WILLIAM MANCHESTER ?

Ilie Stoica, comuna Bălcești, raionul Oltețu. William Manchester nu a fost martor ocular al evenimentelor de la Dallas. El este profesor la o universitate din S.U.A. Ca autor al unei biografii a lui John F. Kennedy a dobîndit prețuirea familiei Kennedy care i-a încredințat misiunea de a reconstitui, într-o lucrare amplă, momentul asasinatului și ceea ce i-a urmat. Pentru a se documenta în vederea alcătuirii cărții sale, Manchester a stat de vorbă îndelung cu aproape toate persoanele citate în carte.

Gh. Văcaru, Iași. Nu sîntem în măsură să vă răspundem dacă lucrarea „Moartea unui președinte" va apărea sau nu și în limba română. De altfel, ea nu a apărut încă nici măcar în limba engleză.

Despre „runda Kennedy" a negocierilor pentru reducerea tarifelor vamale între țările membre ale Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) am scris în revistă cu prilejul diverselor etape ale tratativelor și vom mai reveni atunci cînd va fi din nou în actualitate.

PRIMELE CABLURI SUBACVATICE

V. Crețulescu, Brăila. Primul cablu subacvatic din România a fost montat în anul 1894, în albia Dunării, între Brăila și Măcin. El a fost folosit mai ales pentru legătura telegrafică dintre șantierele de la Cernavodă și Fetești ale complexului de poduri de peste Borcea și Dunăre. Al doilea cablu a fost cel amplasat pe fundul Mării Negre, între Constanța și Constantinopol, în anul 1905. Acesta măsoară 378 de km și, cu toate că pe traseul său nu se depărtează mai mult de 10 mile de țărm, atinge totuși adîncimi de pînă la 2 000 de metri. Scopul instalării acestui cablu a fost stabilirea legăturii telegrafice Berlin — București — Constantinopol.

500 KV

Gh. Suru, Timișoara. Într-adevăr, nu poate fi vorba de transportarea de energie electrică la tensiunea de 5 000 KV. Fotografia de pe coperta a doua a revistei nr. 5/1967 prezintă pilonii unui sistem de înaltă tensiune care transportă energie electrică la tensiunea de 500 KV. Vă mulțumim pentru atenta sesizare.

„FARFURII ZBURĂTOARE"

I. Vădescu, comuna Podu-Turcului, raionul Adjud. Nu prea înțelegem ce legătură este între colecția dv. de articole, fotografii etc. despre cucerirea spațiului cosmic și ceea ce se scrie despre „farfuriile zburătoare". În orice caz, noi nu avem posibilitatea de a vă procura o fotografie prezentată la televiziune. Adresați cererea dv. direct televiziunii.

Petru Ilieș, Timișoara. Consultînd colecția revistei Lumea într-o bibliotecă publică veți găsi toate datele care vă interesează. Vă recomandăm în mod deosebit nr. 5/1963.

Bujor Ivănescu, Cîmpina. Procesul lui Richard Franklin Shak, asasinul celor opt surori medicale din Chicago, s-a desfășurat cu ușile închise. Au fost admiși cîțiva ziariști dar li s-a interzis să ia fotografii sau să publice informații despre proces înainte de încheierea lui. Ca atare nu vă putem furniza amănuntele suplimentare cerute.

Dan Rîpă, comuna Băneasa, raionul Bujoru. De data aceasta n-am considerat necesară reproducerea „Marginaliilor" trimise de dv. întrucît ele nu aduc elemente informative noi față de articolele noastre.

Ion Ghergheli, Sinaia. Șeful statului Singapore a fost evocat la rubrica Profil. Paraguayul este condus de președintele-dictator Stroessner. Jamaica nu este stat independent.

Pater Hristu, Mărculești, regiunea București. Aproape toți conducătorii statelor africane independente au fost prezentați la rubrica Profil. Despre țările africane aflate încă sub stăpînire colonială am scris și vom mai scrie.

Paul Maghiar, Șimleul Silvaniei. Despre împrejurările în care Alaska a intrat în posesia Statelor Unite citiți în numărul de față în articolul consacrat expansiunii americane în Extremul Orient.

Grigore Cujbă, Otopeni. Vedeți răspunsul dat în numărul precedent al revistei cititorului Zsolt Kövessi din Călan.

Sever Ștefănescu, București ; Titus Tinca, București ; Ilie Stoica, comuna Bălcești, raionul Oltețu ; Ionel Popescu, București ; Carol Scaradeț, Bod. După cum am explicat pe larg în nr. 11/1967, nu mai putem publica asemenea adrese. Cititorii care doresc să primească în mod regulat revista LUMEA sînt sfătuiți să se aboneze prin poștă.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI

PRODUCE:

RELON fibre și fire poliamidice
și
MELANA fibră poliacrilonitrilică

RELONUL este o fibră sintetică de tip poliamidic obținută prin polimerizarea caprolactamei. Se produce și se livrează în următoarele sortimente :
— fire textile continui de tipul mătăsii
— fire supraelastice
— fire voluminoase
— fire tehnice pentru utilizări speciale
— fire de pescuit
— corzi pentru perii
— fibre textile de tipul lînii sau bumbacului
— granule pentru industria maselor plastice

MELANA — este o fibră sintetică de tip poliacrilonitrilic care se obține prin polimerizarea nitrilului acrilic, împreună cu alți comonomeri. Sortimentele produse sînt :
— fibre pentru țesături
— pale pentru tricotaje

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI

produce de asemenea :

— Ciclohexanol
— Ciclohexanonă
— Sulfat de hidroxilamină
Caprolactamă
Nitril acrilic
Acrilat de metil
Fosgen
Carbonat de etilenă
Sulfat de amoniu

UFS

LUMEA — PUBLICITATE

FABRICA DE CONFECŢII „CĂLĂRAŞI“

produce:

— lenjerie bărbaţi şi copii ;
— salopete şi combinezoane din doc ;
— costumaşe fanteziuri pentru copii ;
— pantaloni din doc şi stofă pentru bărbaţi ;
— pantaloni scurţi pentru elevi ;
— bluze uniformă şcolară ;
— costumaşe fanteziuri copii — export ;
— pantalonaşi de joc pentru copii — export ;
— plăpumi feţe bumbac şi mătase umplute cu P.N.A.

publicitate
lumea

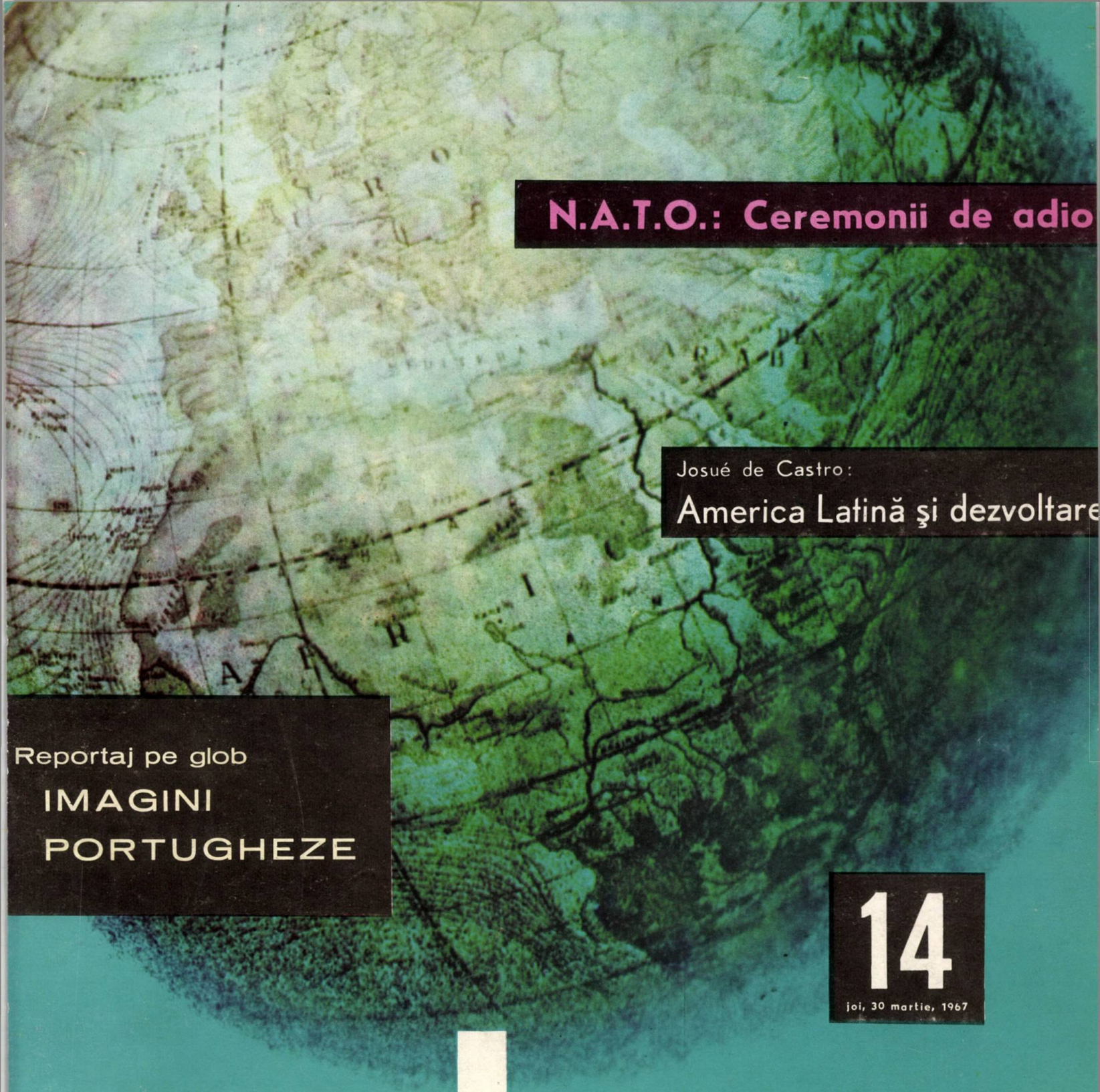

N.A.T.O.: Ceremonii de adio

Josué de Castro:
America Latină şi dezvoltare

Reportaj pe glob
IMAGINI PORTUGHEZE

14
joi, 30 martie, 1967

lumea

săptămîna pe glob:

paris
budapesta
londra
alger

IMAGINI DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

MN 10 LA LONDRA. Cel mai mare elicopter din lume, de construcţie sovietică, a fost prezentat pe aeroportul londonez Gatwick. Elicopterul MN 10, care poate duce 30 de oameni şi mărfuri în greutate de 12 tone, este folosit în mod curent la transportul elementelor grele prefabricate pentru construcţii

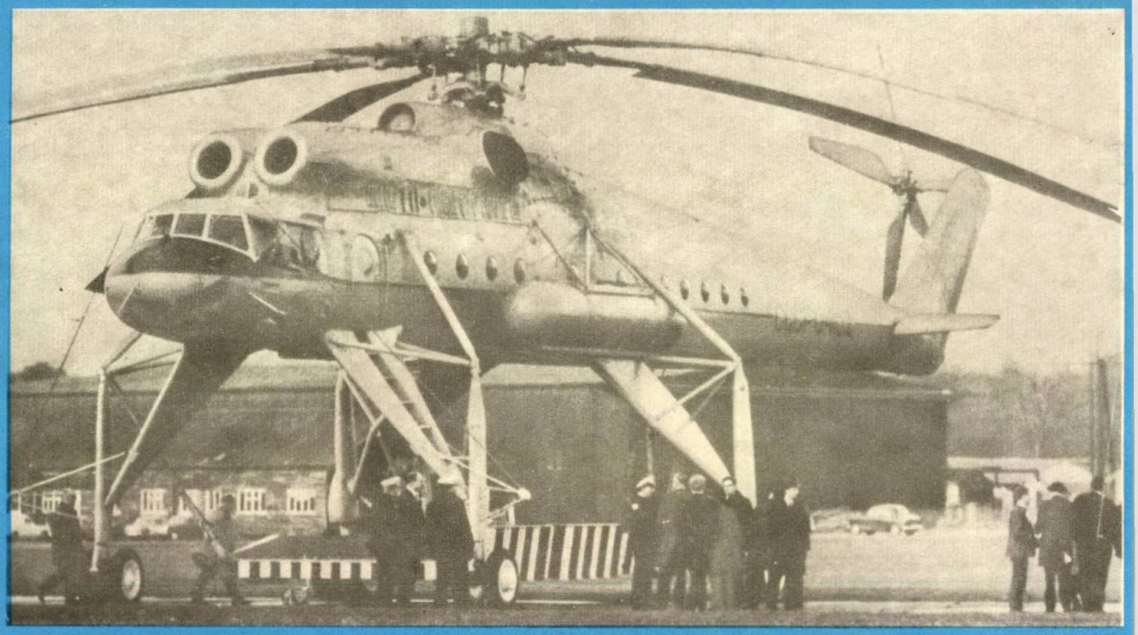

AŢA PRODUCE CAR-MIDĂ. Recent a fost ă în folosinţă secţia de ormare, secţie de bază Combinatului chimic de Vraţa (R. P. Bulgaria). i a început prelucrarea ului metan din care, n cîteva produse inter-diare, se obţine carba-da

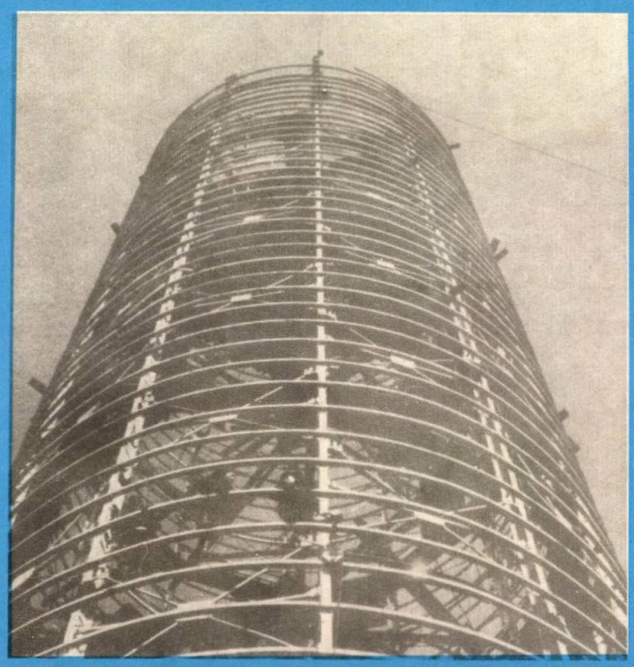

ÎNNOIRI ÎN ORAŞUL TÎRGURILOR. Grupuri statuare sînt plasate de pe acum printre noile blocuri de locuinţe din Leipzig (R. D. Germană). Noua construcţie din fotografie va cuprinde 264 apartamente

ANDAFIRII LA ÎNĂL-IE. În parcul central al şului polonez Chorzow află în construcţie un rn-grădină", un fel de ă verticală rotativă pe elet metalic, cu învelire de polistiren trans-ent. Turnul, înalt de 54 va fi inaugurat cu o oziţie de trandafiri

lumea

nr. 14 (179) – 30 martie 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR
2 În spiritul colaborării. — Aniversări și scadențe.

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI
7 Istanbul — Relații de bună vecinătate. *Kemal Sami*
8 Londra — Frămîntări în universități. *John Gritten*
11 Paris — Radio-televiziunea și educația. Convorbire cu dr. *Italo Neri*, raportorul general al Congresului internațional de radio-televiziune educativă. *Edmond Frédéric.*
12 Budapesta — Realizări și perspective în economie. *Oroszi István*
20 Alger — Conflictele politice din Sierra Leone. *Constantin Benga*

CONVORBIRE CU
5 *Costin Murgescu*, membru corespondent al Academiei, președinte ad-interim al Consiliului Economic și Social al O.N.U. despre : Preocupări actuale ale E.C.O.S.O.C. *Cristian Popișteanu*

ARTICOLE
9 N.A.T.O. : Ceremonii de adio. *Radu Pascal*
14 Nigeria : după reuniunea de la Aburi. *Colin Legum*
15 Dezamăgire la țărmul Atlanticului. *Mihai Matei*
18 America Latină și dezvoltarea. *Josué de Castro*

REPORTAJ PE GLOB
16 Pe o melodie de „fado". *Horia Liman*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE
21 Fulbright contra Taylor. *Alex Campbell*

CONTRAPUNCT
26 Cine ia masa la Casa Albă ? *Felicia Antip.* Fragilitatea armurii. *Nicolae Minei*

■
22—23 Captura cea mare (fragmente din cartea lui *Cristopher Morris)*
24 Dallas, noiembrie 1963 (fragmente din cartea „Moartea unui președinte" de *William Manchester)*
25 „Adevărul despre asasinat"

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ
27—30 La Nation, New York Herald Tribune, Krasnaia Zvezda, The Christian Science Monitor, Cuadernos Americanos

PROFIL
31 Jean Bedel Bokassa, președintele Republicii Africa Centrală

FIȘIER
31 Al V-lea Congres al Organizației Meteorologice Mondiale. *Dan Plăieșu*

BREVIAR (3) ● **AGENDA INTERNAȚIONALĂ** (4) ● **POȘTA REDACȚIEI** (32)

COMUNICAT

În zilele de 27—28 martie a.c. a avut loc şedinţa plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Plenara a examinat măsurile cu privire la îmbunătăţirea conducerii, planificării, finanţării şi organizării gospodăriilor agricole de stat şi a adoptat o hotărîre care se va da publicităţii.

Plenara a dezbătut problemele cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre Republica Socialistă România şi alte ţări. Ea a subliniat dezvoltarea an de an a relaţiilor economice ale ţării noastre cu ţările socialiste, precum şi cu celelalte ţări ale lumii, pe baza principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecului în treburile interne, egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc. Evidenţiind însemnătatea pe care o are extinderea cooperării pentru accelerarea introducerii în producţie a celor mai noi realizări ale ştiinţei şi tehnicii, valorificarea mai bună a potenţialului material şi uman al ţării, asigurarea unor perspective stabile şi de durată relaţiilor de comerţ exterior ale României, pentru dezvoltarea în continuare în ritm înalt a economiei naţionale, Plenara a aprobat în unanimitate măsurile luate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în vederea lărgirii relaţiilor de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică ale Republicii Socialiste România cu alte ţări.

Plenara a aprobat în unanimitate activitatea externă a partidului şi statului consacrată înfăptuirii securităţii în Europa, precum şi activitatea Partidului Comunist Român în vederea întăririi unităţii şi coeziunii mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, pe baza marxism-leninismului şi a internaţionalismului socialist.

Totodată, Plenara C.C. al P.C.R. a adoptat Hotărîrea cu privire la sărbătorirea în România a semicentenarului Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, hotărîre care va fi publicată.

În cadrul discuţiilor au luat cuvîntul tovarăşii Gheorghe Necula, Virgil Trofin, Emeric Szabo, Constantin Mîndreanu, Nicolae Giosan, Nicolae Vereş, Ioan Bora, Emil Bobu, Iosif Banc, Ion Cîrcei, Gheorghe Pană, Vasile Malinschi, Gheorghe Vasilichi, Ştefan Voicu, Gheorghe Stoica, Valter Roman, Barbu Zaharescu, Chivu Stoica, Constantin Pîrvulescu, Ion Gheorghe Maurer.

În încheierea lucrărilor Plenarei a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al C.C. al P.C.R.

mersul evenimentelor

23—29 martie

În Vietnam, noua etapă a escaladării americane, pusă de comentatori în legătură cu consfătuirea militară din insula Guam, primeşte replici susţinute din partea forţelor patriotice.

Pregătirile pentru o nouă intensificare a intervenţiei militare americane au fost relevate nu numai de rezultatele reuniunii de la Guam — unde atît generalul Westmoreland, comandantul trupelor americane staţionate pe teritoriul Vietnamului de sud, cît şi reprezentanţii regimului de la Saigon au cerut preşedintelui Johnson sporirea efectivelor militare americane şi întărirea operaţiunilor militare în Vietnam — ci şi de consfătuirea de săptămîna trecută de la Casa Albă, unde preşedintele S.U.A. s-a întîlnit cu liderii fracţiunilor din Congres. Într-o consfătuire de presă, liderul minorităţii republicane din Senat, Everett Dirksen, a declarat că după această consfătuire şi-a întărit convingerea în ce priveşte intenţiile Administraţiei de a intensifica operaţiunile militare în Vietnamul de sud.

Atacurile împotriva forţelor patriotice din Vietnamul de sud, ca şi bombardamentele asupra teritoriului R. D. Vietnam primesc însă riposta cuvenită : acţiunile forţelor patriotice au continuat în zona de luptă „c", la circa 100 km de Saigon, în regiunea „Platourilor Înalte" din provincia Pleiku şi în provincia Guang Ngai din centrul ţării. În apropierea bazei militare de la Da Nang, patrioţii sud-vietnamezi au repurtat o importantă victorie într-una din cele mai mari ambuscade din ultimii doi ani.

În scrisoarea preşedintelui Prezidiului Comitetului Central al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, Nguyen Huu Tho, adresată preşedintelui R. D. Vietnam, Ho Şi Min, se exprimă adeziunea deplină a populaţiei sud-vietnameze faţă de poziţia preşedintelui R. D. Vietnam în răspunsul dat mesajului preşedintelui Johnson, menţionîndu-se totodată că poporul vietnamez este hotărît să lupte împotriva invadatorilor străini pînă la victoria finală.

Noile acţiuni agresive ale Statelor Unite au fost condamnate cu hotărîre în ţările socialiste, care şi-au reafirmat deplinul sprijin şi solidaritatea cu lupta eroică a poporului vietnamez. În acelaşi timp, protestele împotriva agresiunii americane iau o amploare tot mai mare în întreaga lume. În numeroase ţări s-au desfăşurat tradiţionalele demonstraţii de primăvară ale partizanilor păcii. *Anglia :* circa 2 000 de persoane aparţinînd organizaţiilor „Mişcarea pentru dezarmarea nucleară", „Comitetul celor 100" şi „Uniunea de luptă pentru pace" au manifestat la Londra în faţa ambasadei americane, cerînd încetarea agresiunii S.U.A. în Vietnam. *Olanda :* 500 de partizani ai păcii, plecaţi la 24 martie din Rotterdam, au sosit a doua zi la Haga unde li s-au alăturat alţi 2 000 de simpatizanţi, organizînd împreună un miting cu care prilej au condamnat războiul agresiv împotriva poporului vietnamez. *R. F. a Germaniei :* 150.000 de persoane au participat la marşurile de pace, împotriva agresiunii americane

Coloanele de participanţi la tradiţionalul marş de primăvară s-au întrunit la Londra, în Trafalgar Square, manifestînd pentru pace, împotriva agresiunii americane în Vietnam

Cu 12 ani în urmă, la 1 aprilie 1955, au început luptele de eliberare în insula Cipru. Această zi a fost declarată sărbătoare națională a republicii. Fotografia reprezintă un aspect din orașul cipriot Famagusta

din Vietnam. *S.U.A.:* 5 000 de demonstranți, în fruntea cărora se afla liderul populației de culoare Martin Luther King, au manifestat la Chicago împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam. Manifestații asemănătoare au mai avut loc în Italia, Mexic, Canada.

În spiritul colaborării A fost o săptămînă în care s-au înregistrat o serie de contacte utile cauzei colaborării între popoare.

La Berlin, s-au încheiat convorbirile dintre vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Gheorghe Rădulescu, și vicepreședintele Consiliului de Miniștri al R.D.G., Julius Balkow, privind adîncirea relațiilor de cooperare economică și tehnico-științifică între Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană.

În urma tratativelor purtate la Moscova, între 20 și 25 martie, a fost semnat un protocol româno-sovietic pentru precizări și acțiuni suplimentare la planul de colaborare culturală și științifică pe anii 1966—1967. Protocolul prevede o serie de măsuri menite să extindă și să adîncească în continuare relațiile prietenești dintre cele două țări în domeniile învățămîntului, științei, artei, presei, sportului și ocrotirii sănătății. În cadrul protocolului au fost stabilite numeroase manifestări consacrate Zilei naționale a Republicii Socialiste România și a celei de-a 50-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, inclusiv Zilele culturii românești în U.R.S.S. și Zilele culturii sovietice în România.

La Alger s-a semnat luni, 27 martie, un nou contract româno-algerian privind trimiterea de specialiști români în Algeria, care vor acorda asistență tehnică la montarea și exploatarea instalațiilor de foraj livrate și vor asigura instruirea cadrelor algeriene.

Joi, 23 martie, și-a încheiat vizita în U.R.S.S. delegația de partid din R. D. Germană, condusă de Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D.G. În comunicatul dat publicității la sfîrșitul vizitei se subliniază dezvoltarea cu succes a prieteniei și colaborării între cele două țări, se relevă voința comună de a continua și adînci această colaborare. Cele două părți au confirmat, de asemenea, voința lor de a lupta pentru a rezolva problemele europene în interesul păcii, democrației și socialismului. În comunicat se exprimă hotărîrea de a sprijini în continuare lupta poporului vietnamez împotriva agresiunii S.U.A. și de a întări unitatea și coeziunea țărilor comunității socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Săptămîna trecută, între 24 și 26 martie, Panayotis Pipinelis, fost prim-ministru și ministru de externe al Greciei, a făcut o vizită în R.S.F. Iugoslavia. În timpul acestei vizite, Pipinelis a fost primit de Petar Stambolici, președintele Vecei Executive Federale, și de Marko Nikezici, secretar de stat pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia.

Aniversări și scadențe Aniversarea, la 25 martie, a unui deceniu de la semnarea tratatului de la Roma, care a dat naștere Pieței comune, a prilejuit inițiatorilor ei multe dezamăgiri. „Europa politică este mai îndepărtată ca oricînd", sublinia ziarul *Combat*. Este, de altfel, concluzia la care au ajuns majoritatea comentatorilor presei occidentale, este ideea care se desprinde din cuvîntările unor personalități politice vest-europene, prilejuite de această aniversare.

Zilele trecute, s-a încheiat elaborarea de către cele trei organisme executive ale C.E.E. a memorandumului cu privire la ceea ce în presa occidentală este denumit în mod curent „prăpastia tehnologică" între Statele Unite și Europa occidentală, care a fost înaintat „celor șase". Semnalînd rămînerea în urmă din punct de vedere tehnologic a țărilor Pieței comune față de S.U.A., memorandumul propune o serie →

Premierul japonez Eisaku Sato dă semnalul de începere a campaniei de pregătiri pentru Expoziția mondială din 1970, care va avea loc la Tokio. Se apreciază că lucrările de construcții vor impune cheltuieli de cinci ori mai mari decît cele necesitate de Jocurile Olimpice din 1964

breviar

22 martie

— Secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, a primit pe Richard Nixon, fost vicepreședinte al Statelor Unite ale Americii.

— S-a înapoiat în Capitală președintele Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, care a făcut o vizită în Italia la invitația ministrului bugetului al acestei țări.

24 martie

— Tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, s-a înapoiat în Capitală, venind de la Berlin.

25 martie

— Între 20 și 25 martie ne-a vizitat țara, la invitația ministrului industriei ușoare, Alexandru Sencovici, o delegație condusă de Dora Belceva, ministrul pentru industria ușoară al R. P. Bulgaria.

Delegația a fost primită de Petre Blajovici, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

26 martie

— Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Indiei la București, K.R.F. Khilnani, în legătură cu plecarea sa definitivă din România.

28 martie

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit delegația de activiști ai Partidului Socialist Arab Baas, condusă de Mohamad Ali Haidar, secretar al Comandamentului P.S.A. Baas pentru mouhafzatul (regiunea) Hamu din Siria, care, la invitația C.C. al P.C.R., a făcut o vizită în țara noastră.

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Indiei la București, K. R. F. Khilnani, în legătură cu plecarea sa definitivă din România.

— Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Indiei la București, K. R. F. Khilnani, în legătură cu plecarea sa definitivă din România.

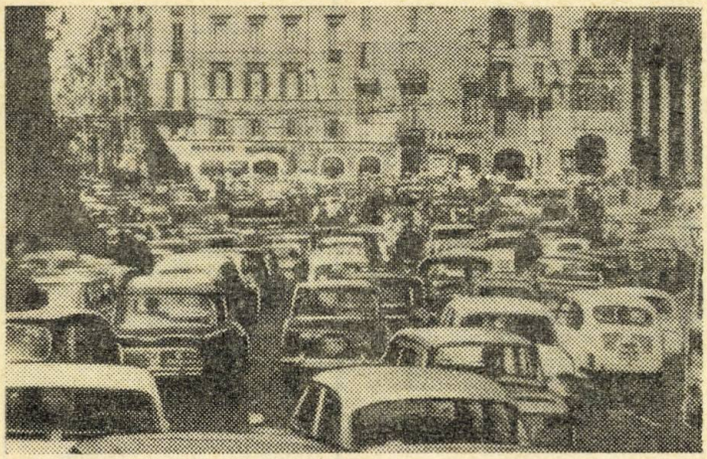

Șoferii de autobuze și taxiuri din Roma au organizat o grevă de 24 de ore, care a paralizat traficul în Piața Spaniei și pe arterele centrale

de măsuri concrete pentru dezvoltarea tehnologică mai accelerată a membrilor C.E.E. Documentul, care va fi dezbătut la o sesiune convocată în acest scop la 10 aprilie, la Bruxelles, subliniază că membrii C.E.E. trebuie „să desfășoare o acțiune energică pentru a redresa și promova cercetările științifice și tehnice, precum și activitatea de inovații în industrie".

Pe agenda diplomatică occidentală se înscrie și turneul de două săptămîni în țările vest-europene pe care l-a început duminică vicepreședintele Statelor Unite, Hubert Humphrey, turneu apreciat, între altele, ca o replică la recenta vizită a lui Robert Kennedy și ca un substitut pentru mult amînata vizită a lui Johnson. Referindu-se la scopul acestei călătorii, ziarul *Evening Star* scria: „Relațiile dintre Statele Unite și aliații lor din N.A.T.O., în special Franța și Germania occidentală, s-au răcit și este necesar un efort special pentru a le îmbunătăți. Călătoria lui Humphrey vizează tocmai acest obiectiv".

Presa internațională pune accentul asupra „misiunii dificile" pe care o are de îndeplinit Humphrey în condițiile deteriorării tot mai accentuate a relațiilor dintre S.U.A. și aliații săi vest-europeni. Preocuparea majoră a acestuia va fi de a convinge pe partenerii săi occidentali că, în ciuda crizei din N.A.T.O., „deschisă prin plecarea Franței, S.U.A. nu renunță la politica lor de întărire a alianței atlantice" *(L'Aurore)*. În afară de această chestiune, subliniază observatorii politici, Humphrey va discuta cu interlocutorii săi problema „modernizării" N.A.T.O., „integrarea" politică vest-europeană și relațiile Est-Vest. Se apreciază ca deosebit de importantă „escala Bonn" a călătoriei. Comentînd această etapă a turneului, *Der Spiegel* sublinia că Humphrey va încerca să-l convingă pe Kiesinger să nu-și amîne prea mult vizita la Washington. „Călătoria cancelarului peste Atlantic — scrie săptămînalul — numai într-un caz prea fericit poate avea loc înainte de întîlnirea de Gaulle—Kiesinger de la începutul lui iulie".

Luni, vicepreședintele Humphrey a sosit la Geneva, prima etapă a călătoriei sale, care-l va duce apoi la Haga, Bonn, Roma, Londra, Paris și Bruxelles. La Geneva, Humphrey a avut convorbiri cu William C. Foster asupra perspectivelor conferinței dezarmării amînată pînă în luna mai, și cu ambasadorul Blummenthal asupra desfășurării negocierilor „rundei Kennedy" care se vor încheia la 30 aprilie.

În sfîrșit, mîine, 31 martie, se va încheia acțiunea de retragere a bazelor terestre și aeriene americane incluse în rețeaua bazelor N.A.T.O. de pe teritoriul Franței, în virtutea deciziei guvernului francez, adoptată anul trecut, de a ieși din organismele integrate ale organizației. Luna martie, se poate spune, a fost o adevărată „lună a ceremoniilor de adio". Acest ultim act al retragerii Franței din organismele integrate ale N.A.T.O., cu multiplele ei consecințe asupra relațiilor interoccidentale, constituie o nouă expresie evidentă a profundelor schimbări intervenite atît în raportul de forțe din lume în favoarea forțelor păcii, cît și în relațiile dintre S.U.A. și aliații lor vest-europeni. *Pe această temă vezi articolul din pag. 9.*

●

În urma unei lovituri de stat, în Sierra Leone puterea a fost preluată de către militari. Criza a izbucnit în urma alegerilor legislative de săptămîna trecută, alegeri în care s-au confruntat Partidul popular (S.L.P.P.) al primului ministru Albert Margai și Congresul popular (A.P.C.) al lui Siaka Stevens. Pînă acum, acțiunea armatei nu a adus nici un element de clarificare unei situații politice destul de confuze. Majoritatea observatorilor apreciază că următoarele zile vor fi decisive pentru noul regim care „va trebui să rezolve într-un termen foarte scurt numeroase probleme politice și economice" *(France Presse)*. *Amănunte cu privire la desfășurarea loviturii de stat și la cauzele ei, în corespondența din pag. 20.*

Rodica GEORGESCU

Arestarea unuia dintre autorii atentatului eșuat la viața președintelui Senegalului, Leopold Senghor

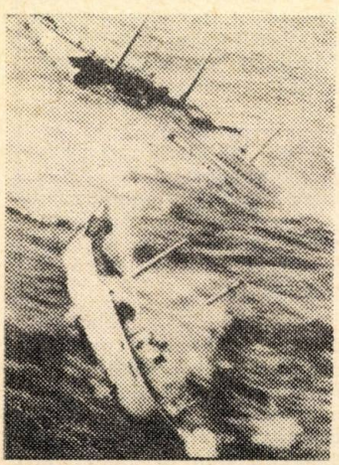

Avariat în dreptul coastei britanice, gigantul petrolier „Torrey Canyon" s-a frînt în trei. Pentru a împiedica înaintarea fluxului de petrol, avioane militare britanice au bombardat epava. O uriașă coloană de fum a înnegrit cerul pînă la peste 700 de metri înălțime

din agenda internațională

31 martie – 5 aprilie

31 martie

— La San Antonio (Texas) începe o consfătuire a președintelui Johnson cu ambasadorii țărilor din America Latină. Întîlnirea este consacrată problemelor legate de conferința șefilor de state membre ale O.S.A. de la Punta del Este.

2 aprilie

— Președintele Turciei, Cevdet Sunay, întreprinde o vizită de 10 zile în S.U.A.

— Gerhard Schröder, ministrul apărării al R. F. a Germaniei, își începe vizita la Paris.

— La Ciudad de Mexico se deschid lucrările celui de-al VII-lea Congres mondial al petrolului.

3 aprilie

— La Cairo se întrunesc șefii unor state africane. Participă președinții Republicii Arabe Unite, Tanzaniei, Mauritaniei, Algeriei și Guineei. Această „mică reuniune la nivel înalt" (**France Presse**) ia în discuție eventualitatea restabilirii relațiilor diplomatice ale acestor țări cu Anglia și mijloacele de a intensifica sprijinul acordat mișcărilor de eliberare națională din Africa.

4 aprilie

— Poporul ungar sărbătorește cea de-a XXII-a aniversare a eliberării de sub jugul fascist.

— Marko Nikezici, secretarul de stat pentru afacerile externe al R. S. F. Iugoslavia, sosește în Belgia într-o vizită oficială.

— La Washington începe consfătuirea consilierilor ministeriali ai Pactului S.E.A.T.O. care precede cea de-a 12-a reuniune ministerială S.E.A.T.O.

5 aprilie

— Președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, sosește în R.A.U.

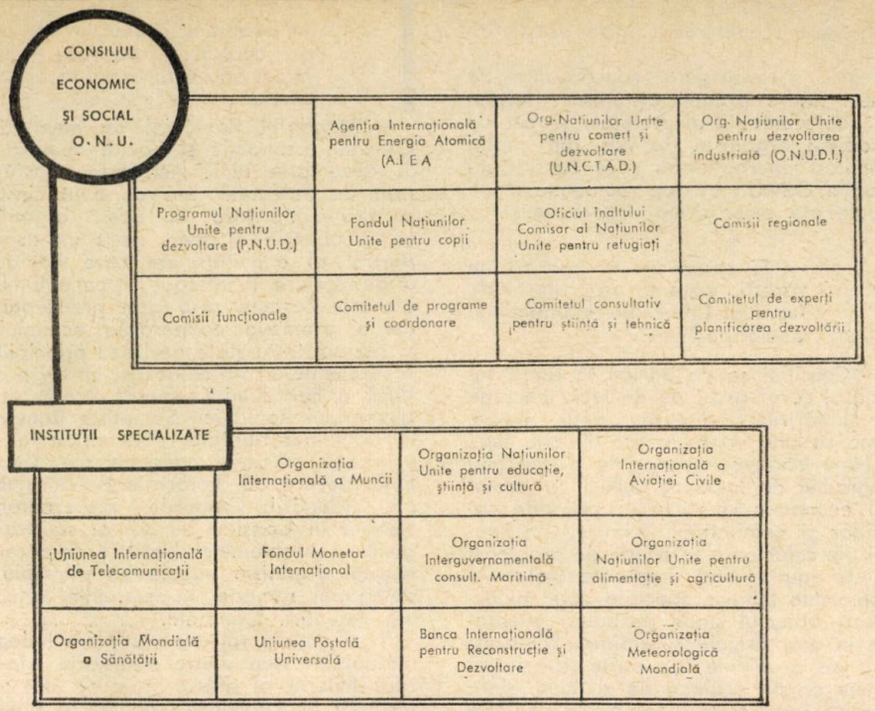

La masa prezidiului ultimei reuniuni E.C.O.S.O.C.

Costin MURGESCU

membru corespondent al Academiei, preşedinte ad-interim al Consiliului Economic şi Social al O.N.U.

Preocupări actuale ale E.C.O.S.O.C.

După cum se ştie, a XIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a ales România ca membră a Consiliului Economic şi Social pe perioada 1 ianuarie 1965—31 decembrie 1967. Reprezentantul ţării noastre, Costin Murgescu, directorul Institutului de Cercetări Economice al Academiei, a fost ales pentru anul 1966 prim-vicepreşedinte al acestui organism şi preşedinte al Comitetului său economic. Pînă la alegerea unui nou birou, care va avea loc la începutul lunii mai, ambasadorul Costin Murgescu exercită funcţia de preşedinte ad-interim al Consiliului. În această calitate, Domnia sa se află în momentul de faţă la New York spre a participa la reuniunea Consiliului de administraţie al U.N.I.T.A.R., din care fac parte, ca membri de drept, secretarul general al O.N.U., preşedintele Adunării Generale şi preşedintele Consiliului Economic şi Social. Înainte de plecarea sa spre New York, am adresat tovarăşului Costin Murgescu rugămintea de a înfăţişa cititorilor revistei LUMEA liniile directoare ale activităţii E.C.O.S.O.C.

Ştiut fiind că problematica E.C.O.S.O.C. devine mereu mai vastă, în raport cu înmulţirea aspectelor dezvoltării sociale şi economice a lumii contemporane, v-am ruga să explicaţi care sînt obiectivele de stringentă actualitate ale activităţii Consiliului Economic şi Social.

— În exercitarea atribuţiilor care-i revin prin Carta Naţiunilor Unite, Consiliul îndeplineşte, în fapt, un rol de laborator în care se elaborează politica O.N.U. în domeniul cooperării economice, al promovării progresului social şi respectării drepturilor omului. Pentru înfăptuirea practică a acţiunilor stabilite prin rezoluţiile sale şi prin cele ale Adunării Generale, Consiliul a contribuit, în decursul anilor, la crearea unui întreg sistem instituţional format din agenţii specializate, comisii regionale şi comitete de lucru în cele mai diverse domenii de activitate. Comitetul consultativ pentru ştiinţă şi tehnică, Comitetul de experţi pentru planificarea dezvoltării şi Organizaţia Naţiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială (O.N.U.D.I.), care şi-au început activitatea în ultimii ani, sînt cele mai recente verigi prin care acest sistem instituţional a fost practic întregit.

Obiectivul de bază urmărit este organizarea unui mecanism de cooperare multilaterală în cadrul Naţiunilor Unite, mecanism care — întemeiat pe respectul egalităţii suverane a statelor — să completeze sistemul relaţiilor bilaterale dintre state, în vederea accelerării progresului economic şi social al întregii omeniri. În acest ansamblu de preocupări, contribuţia Consiliului Economic şi Social mi se pare demnă de remarcat, în special, sub trei aspecte :

a) Crearea unui climat de opinie publică cu privire la existenţa unei interdependenţe mondiale de interese economice, la faptul că nu poate fi vorba de un progres real atîta timp cît nu se lichidează vestigiile colonialismului şi ale vechii diviziuni internaţionale a muncii care a împărţit lumea în ţări industriale şi ţări agrare, ţări dezvoltate şi ţări subdezvoltate, ţări care se pot bucura de binefacerile civilizaţiei contemporane şi ţări ale foametei, analfabetismului, bolilor şi mizeriei cronice. Dezvoltarea responsabilităţii şi conştiinţei solidarităţii internaţionale a popoarelor stă la temelia acţiunilor practice pe care încercăm să le întreprindem în vederea treptatei lichidări a acestei stări de lucruri.

b) Punerea în circuitul internaţional şi crearea condiţiilor necesare pentru respectarea unor idei fundamentale pentru înfăptuirea progresului economic şi social, cum ar fi dreptul suveran al popoarelor asupra resurselor lor naturale ; cerinţa ca procesul creşterii economice să se întemeieze, în primul rînd, pe raţionala punere în valoare a propriilor resurse materiale şi de muncă de care dispune fiecare stat ; necesitatea industrializării şi a modernizării agriculturii ; datoria fiecărei ţări de a-şi forma propriile cadre naţionale, de a promova cercetarea ştiinţifică şi a introduce progresul tehnic, de a reuni toate elementele dezvoltării economice şi sociale în cadrul unor planuri naţionale ; importanţa aşezării relaţiilor dintre state pe principiile respectului reciproc, al independenţei şi suveranităţii naţionale, avantajului reciproc şi neamestecului în treburile interne.

Oricine a urmărit dezbaterile de la O.N.U. ştie că încă acum un deceniu asemenea idei erau etichetate de unele cercuri drept „subversive". Astăzi, imensa majoritate a delegaţiilor Naţiunilor Unite încep să înţeleagă că aceste idei corespund unor cerinţe obiective ale mersului înainte al omenirii. Personal, consider că în felul acesta s-a parcurs însă numai o primă etapă şi că mai este mult de făcut pînă cînd aceste noţiuni vor trece din sfera recunoaşterilor teoretice în sfera realităţilor efective, în practica politicii fiecărui stat.

c) Sprijin direct în lichidarea analfabetismului şi a maladiilor, în crearea unor sisteme naţionale de învăţămînt şi de cercetare, în inventarierea resurselor naturale şi efectuarea de lucrări de preinvestiţii, acordarea de asistenţă tehnică în diversele domenii ale construcţiei economice şi în formarea de cadre medii şi superioare necesare în vederea industrializării, planificării etc. Activitatea desfăşurată în această privinţă de Programul Naţiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.), U.N.E.S.C.O., Organizaţia Internaţională a Muncii, F.A.O., Organizaţia Mondială a Sănătăţii, pentru a menţiona numai cîteva, este concludentă pentru varietatea de forme utilizate şi de domenii abordate. Cred că nu se exagerează dacă se apreciază că în nici un domeniu al vieţii internaţionale O.N.U. nu a adus o contribuţie practică atît de efectivă ca în domeniul cooperării orientată spre sprijinirea eforturilor de creştere economică a ţărilor în curs de dezvoltare. Sîntem însă şi aici abia la început. Un început care nu este lipsit,

totodată, de eșecuri și dezamăgiri. Dovadă, rezultatele mai mult decît modeste, dezamăgitoare, obținute în primii șase ani a ceea ce s-a numit „deceniul dezvoltării" ; dovadă, faptul că organizația special creată în domeniul comerțului internațional nu a reușit încă să răspundă speranțelor generate de Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare din 1964.

Nereușitele parțiale (ultima se referă la eșecul negocierilor asupra unui acord internațional cu privire la cacao) nu au descurajat Consiliul, ci l-au determinat să analizeze în ultimii ani cu mai multă atenție căile prin care ar putea să ridice **eficacitatea practică** a acțiunilor inițiate. Anul trecut — primul în care Consiliul s-a întrunit într-o componență lărgită prin reprezentarea corespunzătoare a țărilor Africii, Asiei și Americii Latine — a fost marcat, în această privință, prin cîteva hotărîri care, sper, își vor justifica în scurt timp utilitatea. Este vorba de unele îmbunătățiri privind metodele și programul său de lucru, trecerea la întocmirea de programe de acțiuni pe termen lung, precum și unele perfecționări organizatorice cum este transformarea fostului „Comitet special de coordonare" în Comitet de programe și coordonare, intensificarea legăturii dintre acesta din urmă și Comitetul administrativ de coordonare în cadrul unor reuniuni mixte prezidate de secretarul general al O.N.U. etc. La obținerea acestor rezultate, un rol remarcabil l-a jucat spiritul deschis de cooperare și comprehensiune care s-a încetățenit în cadrul lucrărilor Consiliului, spirit în a cărui promovare merite speciale revin fostului său președinte, ambasadorul Algeriei, Tewfik Bunattoura.

— V-ați referit la Comitetul de programe și coordonare al Consiliului și la Comitetul administrativ de coordonare. Ne-ați putea da unele detalii cu privire la aceste organisme ?

— Comitetul de programe și coordonare este un organ al Consiliului Economic și Social, format din 16 membri, aleși pe o durată de trei ani. Scopul lui este de a sprijini Consiliul să coordoneze programele și activitățile atît de variate ale organismelor din sistemul O.N.U., spre a evita paralelismele, a concentra eforturile spre obiectivele de importanță prioritară și a asigura eficacitatea cît mai înaltă a mijloacelor financiare puse la dispoziția lor. Anul acesta, de pildă, Comitetul, într-o componență lărgită, urmează să analizeze activitățile operaționale și de cercetare întreprinse de organismele O.N.U. în materie de dezvoltare economică și socială. Totodată, lucrarea va trebui să evalueze aceste activități și să facă recomandări în scopul concentrării maxime a resurselor ; imprimării unui caracter mai suplu, rapid și eficace acțiunilor spre a se putea răspunde nevoilor particulare ale diferitelor țări în limita resurselor disponibile ale O.N.U. ; punerii la punct a unui sistem coerent de planificare pe termen lung în cadrul Națiunilor Unite și stabilirii unei proceduri sistematice de apreciere a eficacității activităților operaționale. Este o lucrare de mare complexitate și răspundere, necesară pentru a se introduce mai multă rationalitate în eforturile pe care Națiunile Unite le fac spre a sprijini dezvoltarea.

Consiliul administrativ de coordonare nu este un organ electiv ; prezidat de secretarul general al O.N.U., el reunește pe toți directorii generali ai instituțiilor specializate în vederea rezolvării problemelor practice, curente, care se pun în procesul conlucrării dintre aceste instituții.

Pentru a se asigura concordanța de vederi dintre primul organism (format din reprezentanți ai statelor) și cel de al doilea organism (format din înalții demnitari internaționali care conduc instituțiile O.N.U.) au loc reuniunile mixte anuale ale celor două organisme.

— Și acum v-am ruga să ne vorbiți despre programul de lucru al Consiliului Economic și Social pe 1967.

— Consiliul se va întruni în două sesiuni, al căror program de lucru decurge din hotărîrile adoptate anul trecut. Prima sesiune va avea loc în luna mai, la New York, cu scopul de a examina programul de lucru al O.N.U. în domeniul economic și social, rapoartele comisiilor și comitetelor tehnice, în special ale celor care se ocupă de probleme sociale sau privind drepturile omului și problemele tehnice speciale care nu formează obiectul unor dezbateri prealabile în organismele subsidiare. Din acest grup de probleme fac parte asemenea puncte de pe ordinea de zi cum sînt : punerea în valoare a resurselor naturale (desalinizarea apei de mare, noile surse de energie, programul cincinal de studii al O.N.U.), aplicarea științei și tehnicii la dezvoltare (examinarea raportului Comitetului Consultativ care lucrează în acest domeniu și măsurile care ar trebui luate în vederea facilitării transferului de tehnici practice către țările în curs de dezvoltare) ; examinarea rapoartelor Comisiei de statistică, Comitetului pentru locuințe, construcții și sistematizare, Comisiei de dezvoltare socială, Comisiei pentru drepturile omului, Comisiei pentru condiția femeii ; stadiul de înfăptuire a reformelor agrare în lume etc., precum și numeroase probleme cu caracter organizatoric (alegeri, confirmări de membri în comisiile tehnice, documentare, implicații bugetare ale programului de lucru etc.).

A doua sesiune va avea loc în iulie, la Geneva, cu scopul de a se examina și formula principalele directive de viitor asupra activității economice și sociale a O.N.U. și a se coordona activitățile instituțiilor care lucrează în acest domeniu. Din acest obiectiv al sesiunii decurg principalele puncte de pe ordinea de zi, examenul general al politicii economice și sociale internaționale ; deceniul Națiunilor Unite pentru dezvoltare ; problemele de planificare și proiectare economică ; punerea în valoare a resurselor umane (un rol important revenind U.N.E.S.C.O. și O.I.M.) ; evaluarea programelor de cooperare tehnică internațională ; examinarea rapoartelor de activitate ce vor fi prezentate de Consiliul U.N.C.T.A.D., Consiliul O.N.U.D.I., Consiliul de administrație al P.N.U.D., Consiliul de administrație al U.N.I.T.A.R., Fondul Monetar Internațional, Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare, Consiliul de administrație al Fondului Națiunilor Unite pentru copii, conducerea Programului alimentar mondial, Comisiile economice regionale (pentru Europa, America Latină, Africa, Asia și Extremul Orient) etc. ; problemele de coordonare a activităților din cadrul O.N.U. (pe baza rapoartelor comitetelor amintite în legătură cu întrebarea precedentă, a rapoartelor unor instituții specializate și al Agenției internaționale pentru energia atomică), stabilirea programului de lucru și a calendarului conferințelor și reuniunilor pe 1968.

— V-am ruga să ne spuneți, în încheiere, cîteva cuvinte despre contribuția pe care România o aduce la activitatea Consiliului.

— Mandatul României de membră în Consiliul Economic și Social expiră la 31 decembrie 1967. Activitatea desfășurată de delegații care au avut cinstea să reprezinte țara în acest organism nu alcătuiește în fond decît un aspect parțial al activității pe care România o desfășoară în întregul sistem al O.N.U. Ea este caracterizată prin preocuparea de a promova cooperarea economică și socială între state pe baza principiilor fundamentale care călăuzesc întreaga politică a Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România în domeniul relațiilor internaționale.

Întrucît sarcinile concrete ale Consiliului decurg din hotărîrile de ansamblu ale Adunării Generale, reprezentanții români în Consiliu au căutat să transpună în problemele specifice care revin acestui organism poziția de principiu a delegației române în sesiunile anuale ale Adunării Generale.

În sfîrșit, un rol important l-a îndeplinit colaborarea dintre Ministerul Afacerilor Externe și alte organe de stat sau instituții de cercetare, ceea ce a dus la o pregătire temeinică a punctelor de vedere exprimate de delegații români în problemele atît de felurite examinate de Consiliu.

Datorită acestor condiții, reprezentanții României au putut contribui la activitatea Consiliului prin promovarea în dezbateri a unor concepte întemeiate pe experiența țării noastre, prezentarea unor propuneri care s-au dovedit a fi fost utile, ca și prin inițierea și pregătirea unor proiecte de recomandări.

Modul în care această activitate a fost apreciată de celelalte țări reiese din adoptarea în unanimitate de către Consiliu a unor rezoluții propuse de delegațiile române la sesiunile din 1965 și 1966 în calitate de autoare principală sau coautoare (promovarea activităților în domeniul dezvoltării industriale, planificarea și proiectările economice, punerea în valoare a resurselor umane, examinarea posibilităților de intensificare a cooperării economice intereuropene la Sesiunea Comisiei Economice pentru Europa din 1967 etc.), din alegerea unor reprezentanți ai țării noastre în diferite organisme subsidiare (Comitetul consultativ pentru știință și tehnică, Comitetul pentru locuințe, construcții și sistematizare, unde arh. Al. Budișteanu a ocupat și funcția de președinte, etc.), din faptul că țara noastră a fost una din puținele alese **în unanimitate** în noul comitet pentru programe și coordonare (pe perioada 1967—1969), din alegerea țării noastre în primul Consiliu al Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială, ca și din hotărîrea recentă privind ținerea reuniunii mixte a Comitetului de programe și coordonare și a Comitetului administrativ de coordonare la începutul lunii iulie 1967 la București. Este prima dată cînd o asemenea reuniune este convocată în alt loc decît cele două sedii oficiale ale O.N.U., New York și Geneva. Reuniunea va avea loc cu participarea secretarului general al O.N.U., U Thant, și a tuturor conducătorilor instituțiilor specializate din cadrul O.N.U. Cred că toate aceste elemente schițează în cîteva contururi contribuțiile românești la E.C.O.S.O.C., contribuții desfășurate în spiritul politicii externe de largă cooperare internațională, de apropiere și înțelegere între state, pe care o promovează cu consecvență România socialistă.

Cristian POPIȘTEANU

Corespondenţă din Istanbul

Relaţii de bună vecinătate

Kemal Sami

Acum cîteva zile, ministrul de externe Caglayangil s-a referit din nou, într-un interviu acordat presei, la relaţiile cu statele socialiste. El a declarat că „au început şi vor continua schimburi de vizite cu Bulgaria, România şi Iugoslavia". În legătură cu aceasta, observatorii diplomatici din ţara noastră remarcă faptul că actualul guvern turc urmează calea trasată în programul său care preconizează o apropiere de ţările răsăritene. Deşi această politică se dezvoltă treptat, este neîndoielnic că au fost deja stabilite bazele unei mai bune înţelegeri, unei anumite colaborări cu aceste ţări.

Într-o declaraţie făcută în urmă cu cîteva luni, ministrul Caglayangil afirmase că guvernul nu va permite nici o activitate provocatoare împotriva vecinilor Turciei şi îşi va aplica ferm programul. Acest program a fost anunţat în noiembrie 1965, după victoria în alegeri a Partidului dreptăţii şi formarea cabinetului de către Suleiman Demirel. El prevedea dezvoltarea relaţiilor cu ţările balcanice şi cu Uniunea Sovietică, şi tocmai pe această bază au fost realizate progrese importante, în acest sens, în cursul ultimelor luni.

În cursul dezbaterii de politică externă care a avut loc de curînd în Parlamentul turc, purtătorii de cuvînt ai diferitelor partide politice s-au declarat în unanimitate în favoarea dezvoltării relaţiilor cu ţările balcanice şi cu Uniunea Sovietică. Ministrul afacerilor externe, Caglayangil, şi-a exprimat satisfacţia pentru rezultatele obţinute pînă acum.

De o importanţă deosebită pentru îmbunătăţirea relaţiilor turco-române a fost, firește, vizita președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, în Turcia. Această vizită, care a avut loc în iulie 1966, a prilejuit, pentru ambele părţi şi la nivelul cel mai ridicat, cunoaşterea mai bună a punctelor lor de vedere asupra problemelor mondiale şi regionale, exprimarea dorinţei de a strînge legăturile şi de a discuta posibilităţile de colaborare reciprocă. Vizita premierului român a creat o atmosferă de încredere şi bunăvoinţă între cele două ţări. Primul ministru al Turciei, Demirel, va răspunde în cursul anului acestei vizite.

Între cele două ţări a fost încheiat un acord comercial, care va fi reînnoit în curînd şi, după cum se speră, va prevedea o creştere a volumului de schimburi. Totodată, se speră că numărul turiştilor care vor trece prin România spre Turcia, cu vaporul şi cu avionul, va depăşi mult cifra anului trecut, care era de 22 000. Între cele două ţări a mai fost semnat, în mai 1966, un acord privind navigaţia aeriană. Pe plan cultural, în cursul ultimelor luni ale anului 1966, între cele două ţări au avut loc schimburi de muzicieni, pictori, artişti.

Vizita făcută la Ankara, în august 1966, de ministrul afacerilor externe al Bulgariei, Ivan Başev, a permis celor două părţi să ajungă la un acord de principiu pentru stabilirea unei colaborări economice. S-a căzut de acord asupra unui schimb de tehnicieni care să studieze posibilităţile de a dezvolta industria metalurgică din Turcia şi ramurile care prelucrează produse agricole şi a folosi în interesul celor două popoare vecine apele fluviilor care străbat cele două ţări. Se speră că, în cursul anului curent, acest acord de principiu va fi tradus în viaţă şi că vor fi obţinute rezultate pozitive.

Anul acesta, ministrul afacerilor externe al Turciei urmează să răspundă vizitei făcute de Ivan Başev. Diferite manifestări au marcat dezvoltarea relaţiilor dintre cele două ţări vecine, dintre care amintim, în special, hotărîrea adoptată în mai 1963 de a ridica reprezentanţele diplomatice de la Ankara şi Sofia la rangul de ambasade. În ianuarie, cele două ţări au semnat la Ankara un nou acord comercial prevăzînd schimburi în valoare de 7 500 000 dolari. S-au intensificat, de asemenea, relaţiile culturale dintre cele două state.

Relaţiile dintre Turcia şi Iugoslavia s-au dezvoltat tot mai mult în ultimii ani, în special în domeniul economic. În aprilie 1966, cele două ţări au semnat la Belgrad un protocol de colaborare turistică. O comisie mixtă a ţinut primele şedinţe pentru a lua măsuri efective în vederea înfăptuirii acestui acord. Nu au avut încă loc schimburi de vizite între oameni de stat ai celor două ţări, dar se speră că în cursul anului curent se vor efectua vizite reciproce ale unor delegaţii parlamentare şi de ziarişti.

Legăturile turco-sovietice sînt în curs de normalizare începînd din 1964. Vizita făcută de A. Kosîghin în Turcia, în decembrie 1966, a marcat o cotitură în raporturile dintre cele două ţări. Cele două părţi au făcut un schimb de păreri asupra poziţiilor şi intenţiilor lor, atît în privinţa marilor probleme internaţionale, cît şi în privinţa relaţiilor reciproce. S-a putut ajunge la o apropiere a punctelor de vedere în anumite probleme şi s-a exprimat dorinţa reciprocă de a strînge legăturile economice.

De curînd, a fost semnat la Moscova un nou acord comercial prevăzînd schimburi în valoare de 70—75 milioane dolari în 1967, faţă de 50 milioane dolari anul trecut.

Acţiunile întreprinse de guvernul Turciei în direcţia dezvoltării relaţiilor de bună vecinătate cu ţările balcanice şi cu Uniunea Sovietică se bucură de sprijinul deplin al partidelor politice şi al imensei majorităţi a poporului turc. Rezultatele obţinute pot fi apreciate drept încurajatoare. Observatorii politici turci nu se îndoiesc că, în cursul anului 1967, vor fi realizate noi progrese în această direcţie.

Istanbul. Vedere spre Cornul de Aur

reflector

DESCHIDEREA NOII ADUNĂRI NAȚIONALE FRANCEZE

Săptămîna aceasta, la Paris, Consiliul de Miniștri nu s-a ținut în obișnuita zi de miercuri : va avea loc sîmbătă, cînd miniștrii aleși deputați vor remite premierului Pompidou demisia lor din funcția de membri ai guvernului. Astfel ei vor putea participa — ceea ce calitatea de miniștri le-ar fi interzis — la voturile Adunării Naționale, a cărei primă sesiune se deschide luni și care vor începe prin alegerea președintelui și a unui birou alcătuit din șase vicepreședinți, trei chestori și 12 secretari. Alegerea președintelui Adunării — candidat „Republica a V-a", Chaban-Delmas ; candidat al stîngii, Defferre — va fi fără îndoială prilejul unei lupte strînse între formația guvernamentală și opoziție.

Premierul Pompidou, deși ales deputat, nu va demisiona : împreună cu miniștrii care nu au candidat și cu cei care au fost înfrînți în alegeri, va rezolva problemele curente pînă la constituirea noii echipe guvernamentale. În ceea ce privește componența acesteia, circulă în cercurile politice pariziene numeroase ipoteze — dar intențiile președintelui Republicii rămîn pînă acum necunoscute.

„EXPO 67" ȘI ÎNTÎLNIRILE INTEROCCIDENTALE

Întrucît premierul Wilson va vizita expoziția universală „Expo 67" de la Montreal în luna iunie, iar președintele de Gaulle va pleca în același scop în Canada la sfîrșitul lui iulie, cercurile diplomatice din Washington consideră că se va folosi prilejul pentru întîlniri bilaterale Wilson-Johnson și de Gaulle-Johnson. „Newsweek", care publică această informație, apreciază că președintele S.U.A. va discuta probabil cu premierul englez despre Vietnam, N.A.T.O., Piața comună, relațiile Est-Vest. Întrevederea de Gaulle-Johnson, scrie aceeași revistă, ar fi facilitată de posibilitatea de a se desfășura pe un teren neutru.

SĂNĂTATE SEGREGATĂ

Concluziile experților întruniți la Facultatea de medicină a Universității Harvard pentru a discuta „starea sănătății negrilor, astăzi și în viitor" :

Americanul de culoare este mai puțin sănătos decît concetățeanul său alb. Asistența medicală de care beneficiază este de calitate inferioară. Va trăi, în medie, mai puțin. Copiii lui au mai puține șanse să se nască sănătoși și să trăiască. Dacă se va îmbolnăvi de tuberculoză sau cancer are mai multe șanse ca boala să-i fie fatală.

În cifre :

Negrul este dezavantajat din punct de vedere al sănătății încă înainte de a se naște. În 1963, mortalitatea infantilă a fost de 13,7 la mie pentru albi și 26,7 la mie pentru negri.

Mortalitatea în rîndurile femeilor gravide este de patru ori mai mare printre cele de culoare.

Mortalitatea la naștere este agravată de faptul că foarte mulți copii negri (de 14 ori mai mulți decît albi în 1940, de 23 de ori mai mulți în 1960) se nasc în afara maternităților.

De ce ?

Pentru că „mulți negri sînt prea săraci pentru a scăpa de segregarea pe criterii economice".

„SOCIETATEA ANONIMA SOLVAY"

După Krupp, societatea familială belgiană Solvay — care, ca și precursoarea sa vest-germană, nu-și publica nici cifra afacerilor, nici beneficiile — se va transforma în societate anonimă. Solvay, care este cea mai mare întreprindere de chimicale din Belgia și care are sucursale în Franța, Anglia și Statele Unite, a luat recenta sa hotărîre pentru a putea face față nevoilor de investiții și pentru a-și asigura un acces mai larg pe diferitele piețe financiare europene.

Corespondență din Londra

Frămîntări în universități

John Gritten

Demonstrațiile studențești care au avut loc la Londra în cursul ultimelor două săptămîni au fost caracterizate de *Times* — al cărui personal redacțional include, probabil, proporția cea mai ridicată de elemente cu studii universitare din toate marile ziare britanice — ca reprezentînd „scene fără precedent în istoria universitară britanică". Ziare mai conservatoare decît *Times* au publicat editoriale fulminante împotriva „frămîntărilor studențești" de la Școala londoneză de economie și științe politice (L.S.E.).

Criticile la adresa studenților nu s-au rezumat însă la cercurile conservatoare. Studenții au fost atacați în mod public și violent de către fostul lider liberal Jo Grimond (deși ei au fost sprijiniți de liderul organizației studenților liberali), în timp ce ministrul sporturilor, Denis Howell, și-a însușit părerea, larg răspîndită, după care frămîntările de la L.S.E. ar fi fost provocate de cîțiva studenți americani.

Totuși, o analiză mai atentă a recentelor evenimente care au avut loc la L.S.E. — dovedește că există prea puțin temei în acuzația că toate aceste acțiuni ar fi fost organizate sau chiar inițiate de o mînă de studenți americani.

Recentele evenimente de la L.S.E. au o origine specifică dar — dintr-un punct de vedere mai larg — sînt simptomatice pentru o nemulțumire mai generală în rîndurile celor 170 000 de studenți din universitățile britanice (în Anglia există, de fapt, peste 300 000 de studenți, dacă se ține seama și de studenții din facultățile tehnice și de artă, neatașate universităților).

În primul rînd, însă, să analizăm problema particulară care a acționat probabil drept catalizator pentru exprimarea altor nemulțumiri, cu caracter mai general. Toamna trecută, autoritățile de la L.S.E. au hotărît să numească director al școlii pe dr. Walter Adams, fost director al Colegiului universitar din Salisbury (Rhodesia). Aproape imediat s-au înregistrat critici față de antecedentele dr-lui Adams. „Nimeni nu-l va numi rasist", se spunea într-un editorial din revista Uniunii studenților de la L.S.E., *Clare*, publicat în luna noiembrie (cînd problema rhodesiană și îndeosebi demonstrațiile studenților Universității din Salisbury au provocat o mare controversă în Anglia). „Adams însă a manifestat o dispoziție permanentă spre compromis cu regimul lui Smith".

Înainte de aceasta, David Adelstein, președinte al Uniunii studenților, trimisese o scrisoare ziarului *Times*, la cererea Uniunii condusă de el. Scrisoarea sublinia că în anumite cercuri s-au făcut sugestii conform cărora dr. Adams „nu ar fi alegerea cea mai nimerită pentru postul de director al L.S.E.". Pentru faptul de a fi publicat această scrisoare în *Times*, Adelstein a fost amenințat cu măsuri disciplinare de către conducerea L.S.E. În momentul în care se întrunea Consiliul de disciplină al L.S.E., sute de studenți ai Școlii au inițiat boicotarea cursurilor și au organizat demonstrații, în semn de protest față de amenințările la adresa lui Adelstein. Sprijinitor al partidului laburist, Adelstein, în vîrstă de 20 de ani, a fost găsit „vinovat" de a fi încălcat regulamentele L.S.E. cu privire la „dreptul de a scrie presei", dar nu s-au luat alte măsuri împotriva sa în acel moment.

Se poate spune, într-adevăr, că aceasta reprezintă o explicație a tulburărilor. Sentimente spontane și normale, resimțite de studenți împotriva numirii unui director bănuit de o atitudine concesivă față de rasism, există, desigur. Există însă și un sentiment, mai larg și mai puternic, de nemulțumire.

Nu numai că studenții au participat într-o tot mai mare măsură la protestele legate de marile probleme politice — problema Vietnamului și problema rhodesiană, imigrația și discriminarea rasială etc. — dar s-au manifestat resentimente tot mai larg răspîndite față de măsurile guvernamentale care îi privesc în mod direct pe studenți. Cea mai importantă dintre acestea este hotărîrea ministrului educației de a tripla taxele ce urmează să fie plătite în viitor de studenții din străinătate care frecventează universitățile britanice. Se consideră că, în septembrie 1967, aproximativ 16 000 din cei 71 000 de studenți străini care studiază acum în Anglia vor fi afectați de această măsură.

Studenții britanici își dau bine seama că asemenea măsuri constituie o discriminare față de studenții ale căror familii au făcut mari sacrificii pentru a-i trimite în Anglia, în raport cu studenții înstăriți, de exemplu fii ai șeicilor din regiunile petroliere din Orientul Mijlociu sau ai oamenilor de afaceri din America. Studenții din Libia și Irak, care au protestat împotriva majorărilor de taxe propuse, au și avut de suferit de pe urma unor măsuri discriminatorii din partea propriilor lor guverne.

Rezultatul l-au constituit demonstrațiile masive în fața Parlamentului, la care au participat 4 000 de studenți din întreaga țară ; au avut loc, de asemenea, demonstrații mari în universitățile și colegiile de pe tot cuprinsul Angliei. Chiar în Parlament, 40 de deputați laburiști au refuzat să sprijine măsurile guvernului.

Londra, 27 martie